

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ungdomslag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det en ny ungdomslag som ersätter den gällande ungdomslagen från 2006.

Syftet med lagen är att främja de ungas delaktighet och påverkningsmöjligheter och deras förmåga och förutsättningar att verka i samhället. Syftet är vidare att stödja de ungas utveckling, självständighetsprocess och gemenskapskänsla samt inhämtandet av kunskaper och färdigheter i anknytning till detta, att stödja ungas fritidssysselsättningar och verksamhet i det civila samhället och att främja de ungas likställdhet, jämlikhet och tillgodoseendet av deras rättigheter samt att förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Syftena ska uppnås med utgångspunkt i solidaritet, kulturell mångfald, internationalism, hållbar utveckling, sunda levnadsvanor, respekt för miljön och livet samt sektorsövergripande samarbete.

Undervisnings- och kulturministeriet ska enligt förslaget ansvara för den allmänna ledningen, samordningen och utvecklingen av ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna och för att allmänna förutsättningar för ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna skapas inom statsförvaltningen. I anslutning till undervisnings- och kulturministeriet finns statens ungdomsråd samt utvärderings- och understödskommissionen. Kommunens uppgift ska vara att med beaktande av lokala omständigheter skapa förutsättningar för ungdomsarbete och ungdomsverksamhet på lokal nivå genom att ordna tjänster och lokaler för unga samt stödja ungas medborgarverksamhet.

I propositionen föreslås det att statens ungdomsråd ska ha till uppgift att behandla ärenden som är vittsyftande och av principiell betydelse för unga och att bedöma konsekvenserna av statsförvaltningens åtgärder för de unga och för tjänster och funktioner riktade till unga. Till rådets viktigaste uppgifter ska höra att göra bedömningar som bygger på information om de ungas uppväxt- och levnadsvillkor och att producera aktuell information om de unga och deras levnadsvillkor.

Som en sådan riksomfattande organisation på ungdomsområdet som är berättigad till statsbidrag kan enligt den föreslagna lagen en sådan registrerad förening eller stiftelse godkännas som förverkligar de syften och utgångspunkter som anges i den föreslagna lagen. En organisations rätt till statsbidrag ska vid behov kunna återkallas, om organisationen inte uppfyller de föreskrivna förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd.

I lagen föreslås dessutom bestämmelser om beviljande av statsunderstöd till riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet. Förslaget omfattar bestämmelser om verkstäder för unga, om beviljande av statsunderstöd för dem och om möjligheten till narkotikatest på verkstäder för unga. Bestämmelserna om statens ansvar för ungdomspolitikerna och om kommunens ungdomsarbete och ungdomspolitik revideras. I lagen föreskrivs det om det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna, som ska vara ett centralt strategiskt dokument för att stödja ungas utveckling, självständighetsprocess och delaktighet och förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Uppgifterna för de statliga organ på ungdomsområdet som lyder under undervisnings- och kulturministeriet ska ses över. Även bestämmelserna om rätten till statsbidrag för riksomfattande organisationer på ungdomsområdet och om beviljandet av statsunderstöd ska uppdateras.

RP 111/2016 rd

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2017.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	3
ALLMÅN MOTIVERING	5
1 INLEDNING.....	5
2 NULÄGE	6
2.1 Lagstiftning.....	6
Ungdomslagen.....	6
Övrig lagstiftning	8
2.2 Praxis.....	10
Allmänt.....	10
Ungas delaktighet och påverkan samt hörande av unga.....	11
Statsförvaltningen.....	12
Kommunernas ungdomsarbete och ungdomspolitik	13
Statsunderstödet till organisationer på ungdomsområdet.....	14
Service- och utvecklingscentraler	14
Verkstadsverksamhet för unga	15
2.3 Den internationella utvecklingen, Europeiska unionen och lagstiftningen i de nordiska länderna.....	16
FN:s konvention om barnens rättigheter och Agenda 2030	16
Europarådet	16
Europeiska unionen.....	17
De nordiska länderna.....	19
Stöd till ungdomsorganisationer i de nordiska länderna	20
2.4 Bedömning av nuläget	21
De unga som befolkningsgrupp samt ungdomsarbetets och ungdomspolitikens verksamhetsfält.....	21
Ungas likställdhet.....	22
Ungas delaktighet i samhället.....	24
Uppgifterna vid statens delegation för ungdomsärenden och utvärderings- och understödskommissionen	25
Rätt till statsbidrag hos organisationer på ungdomsområdet.....	25
Service- och utvecklingscentraler	26
Verkstadsverksamheten för unga	26
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	26
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	28
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	28
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	29
4.3 Övriga samhälleliga konsekvenser.....	29
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	30
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	30
Övrig beredning.....	31
5.2 Utlåtanden och hur de har beaktats.....	31
DETALJMOTIVERING	33
1 LAGFÖRSLAG	33
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	33
2 kap. Statens ungdomsarbete och ungdomspolitik.....	35

RP 111/2016 rd

3 kap.	Kommunernas ungdomsarbete och ungdomspolitik samt sektorsövergripande samarbete	38
4 kap.	Verkstadsverksamhet för unga	42
5 kap.	Statfinansiering	46
6 kap.	Särskilda bestämmelser	51
7 kap.	Ikraftträdande	53
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER	53
3	IKRAFTTRÄDANDE	54
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	54
	LAGFÖRSLAG	57
	Ungdomslag	57

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Ungdomslagen (72/2006) trädde i kraft den 1 mars 2006. Vid ingången av 2011 fogades till ungdomslagen bestämmelser om myndigheternas sektorsövergripande samarbete och uppsökande ungdomsarbete. Genom reformen utvidgades verksamhetssätten för samarbetet mellan ungdomsarbetet och myndigheterna så att man bättre kan hjälpa unga som är i behov av stöd att få de tjänster som de behöver och så att man genom myndigheternas samarbete kan få de tjänster som är riktade till unga att sinsemellan fungera bättre och vara mer verkningsfulla. De förändringar som skett i de ungas verksamhetsomgivning, ungdomsarbetets strukturer och de ungas verksamhet och delaktighet under de senaste åren kräver att ungdomslagen reformeras. Uppdateringen av lagen får stöd även i den internationella diskussionen om ungdomsarbetets kvalitet, verkningsfullhet och identitet samt ungas rättigheter. Även samarbetsförfarandena mellan medborgarverksamheten och den offentliga sektorn kräver ändringar i lagen. De beskrivna förändringarna uppmärksammar betydelsen av det lokala beslutsfattandet och organiserandet inom ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna samt ligger som grund för målen för de föreslagna bestämmelserna.

Förändringen i vårt lands befolkningsstruktur inverkar i hög grad på 0–29-åringarnas andel av hela befolkningen i kommunerna. Enligt förväntningarna kommer de ungas andel av kommunens hela befolkning år 2024 att variera mellan under 16 procent och över 45 procent. Enligt förväntningarna kommer största delen av de unga att bo i landets västra kommuner och i de största studieorterna. Samtidigt har samhället snabbt blivit allt mer mångfaldigt under de senaste tio åren. Denna förändring berör särskilt de unga. Förändringarna i de ungas befolkningsstruktur inverkar både inom den offentliga sektorn och inom medborgarverksamheten på uppsättningen av de tjänster som är riktade till de unga.

Största delen av de unga i Finland mår bra. Den recession som pågått sedan 2008 har dock försvagat ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Enligt den statistik som har tagits fram av Pekka Myrskylä och som publicerades i juni 2015 uppgick antalet unga som inte deltog i utbildning eller arbetslivet och som inte hade avlagt en examen efter den grundläggande utbildningen till 44 463 år 2013. Enligt Myrskylä har marginaliseringen ökat särskilt bland de unga som talar andra språk än finska, svenska eller same. För att kunna minska arbetslösheten bland unga och marginaliseringen av unga behöver bestämmelserna om sektorsövergripande samarbete och uppsökande ungdomsarbete ses över.

Även de ungas verksamhetsomgivning har förändrats avsevärt efter 2006. I och med den digitala verksamhetsomgivningen, inklusive de sociala medierna, har ungas fritidssysslor och sätt att påverka, vara delaktiga och kommunicera utvidgats och blivit mångsidigare. Även i den digitala miljön har tjänsterna och kraven inom ungdomsarbetet ökat samtidigt som individen och ungdomsgrupperna fortfarande har behov av att mötas ansikte mot ansikte. Dessa förändringar har utmanat ungdomsarbetet i och med att de medfört nya miljöer för verksamheten.

En beskrivning av ungdomsarbetet ger även förändringen i driftskostnaderna inom kommunernas ungdomsväsen under åren 2006–2015. Enligt Finlands kommunförbunds statistik uppgick de faktiska driftskostnaderna inom ungdomsväsendet i kommunerna i hela landet till 154 miljoner euro år 2006, medan uppskattningen av kostnaderna 2015 är 225 miljoner euro. Kommunerna har satsat på ungdomsarbetet för att anpassa det till de regionala och lokala förändringarna i de ungas uppväxt- och levnadsvillkor, men även för att kunna erbjuda ungdomsväsendets tjänster till unga med olika utgångslägen. Lagstadgandet av det uppsökande ungdomsarbetet år 2011 är en faktor som inverkat på ökningen av driftskostnaderna för det kom-

munala ungdomsväsendet, men samtidigt har det stärkt ungdomsarbetet och ungdomspolitiken i kommunerna i övrigt. Kommunen är dock inte skyldig att ordna uppsökande ungdomsarbete.

Samarbetet mellan frivilligorganisationerna på ungdomsområdet och den offentliga sektorn har ökat. På lokal nivå har kommunerna och organisationerna avtalat om producerandet av de lagstadgade tjänsterna. Detta förutsätter att det med beaktande av lokala omständigheter finns en möjlighet att uppnå de mål som anges i lagen. Definierandet av tjänsterna förutsätter att det finns information om de ungas uppväxt- och levnadsvillkor samt om den ungdomspolitiska helhetsbilden. Av medborgarverksamheten förväntar man sig åtgärder av olika slag; å ena sidan öppna tjänster som möjliggör deltagande utan medlemskap, å andra sidan en omfattning som visas genom medlemsantal samt verkningsfull verksamhet i anknytning till dem.

Undervisnings- och kulturministeriet fattade år 2010 ett principbeslut (UKM; 9/600/2010) om en ny riksomfattande struktur för service- och utvecklingscentralerna på ungdomsområdet. Den nuvarande strukturen omfattar 13 organisationer. Undervisnings- och kulturministeriet ingår årligen ett resultatavtal med service- och utvecklingscentralerna. Service- och utvecklingscentralerna har innefattat bl.a. kommuner, organisationer och stiftelser, och de uppgifter som anges i avtalet sköter de vid sidan av sin egen verksamhet.

Syftet med de ändringar i propositionen som gäller ungdomsarbetet och ungdomspolitiken är att erkänna de unga som en del av samhället och att tillhandahålla sådana mångsidiga tjänster för de unga, ungdomsgrupperna, de yngre åldersklasserna och den unga befolkningen som stöder sådan verksamhet som de själva tar initiativ till.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning

Ungdomslagen

Syftet med ungdomslagen är att stödja de ungas utveckling och självständighetsprocess, främja ett aktivt medborgarskap hos de unga och stärka deras sociala identitet samt förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Syftet ska uppnås med utgångspunkt i gemenskap, solidaritet, likställdhet och jämlikhet, kulturell mångfald och internationalism, sunda levnadsvanor samt respekt för miljön och livet. Med unga avses i lagen personer som inte har fyllt 29 år.

Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för den allmänna utvecklingen av ungdomsarbetet och ungdomspolitiken. Regionförvaltningsverket är statens regionförvaltningsmyndighet i ärenden som gäller ungdomsarbete och ungdomspolitik. Ministeriet ansvarar för samordningen av ungdomspolitiken på riksnivå, medan regionförvaltningsverket bär ansvaret på regionnivå.

Statsrådet godkänner vart fjärde år ett ungdomspolitiskt utvecklingsprogram. Programmet innehåller de riksomfattande målen för ungdomspolitiken samt riktlinjerna för regionförvaltningsverkens och kommunernas ungdomspolitiska programarbete. Utvecklingsprogrammet revideras vid behov. Beredningen av programmet sköts av undervisnings- och kulturministeriet i samråd med andra behöriga ministerier. I beredningen ska centrala instanser inom ungdomsarbetet och ungdomspolitiken höras.

Sakkunnigorgan i ungdomsarbetet och ungdomspolitiken är statens delegation för ungdomsändamålen, som finns i anslutning till undervisnings- och kulturministeriet och tillsätts av statsrådet. Delegationens uppgift är att till undervisnings- och kulturministeriet ge ett utlåtande om de ärenden som ska tas med i det ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet och årligen utvär-

RP 111/2016 rd

dera utfallet av programmet, lägga fram förslag till program och åtgärder som gäller unga samt producera information om unga och deras levnadsförhållanden.

Undervisnings- och kulturministeriets sakkunnigorgan i ärenden som gäller understöd till de riksomfattande ungdomsorganisationerna och de riksomfattande serviceorganisationerna för ungdomsarbete är utvärderings- och understödskommissionen, som tillsätts av statsrådet. Kommissionens har till uppgift att årligen göra en framställning till undervisnings- och kulturministeriet om fördelningen av statsunderstöden för de riksomfattande ungdomsorganisationerna och de riksomfattande serviceorganisationerna för ungdomsarbete, att årligen ge ett utlåtande till ministeriet om understödsbehörigheten hos ovannämnda ungdomsorganisationer och serviceorganisationer för ungdomsarbete och om fördelningen av statsunderstöd till organisationer som bedriver ungdomsarbete samt att på begäran av ministeriet utvärdera verksamheten i de organisationer som understöds. Närmare bestämmelser om kommissionen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna ingår i kommunernas uppgifter. De unga ska emellertid anordnas möjlighet att delta i behandlingen av ärenden som gäller ungdomsarbete och ungdomspolitik på lokal och regional nivå. De unga ska därtill höras i ärenden som berör dem. Kommunernas uppgifter omfattar bl.a. fostrande handledning av unga, verksamhetslokaler, möjligheter till fritidssysselsättning, informations- och rådgivningstjänster, stöd för ungdomsföreningar, idrottsinriktad, kulturell, internationell och mångkulturell ungdomsverksamhet, miljöfostran för unga, tjänster som gäller ungdomsverkstäder samt uppsökande ungdomsarbete.

Förutom kommunerna ansvarar även ungdomsföreningarna och andra organisationer som bedriver ungdomsarbete för att ungdomsarbetet förverkligas. Tjänster inom ungdomsarbetet kan även produceras regionalt genom samarbete mellan kommunerna. Ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna förverkligas genom sektorsövergripande samarbete samt i samråd med de unga, ungdomsföreningarna och andra organisationer som bedriver ungdomsarbete.

För allmän planering och utvecklande av verkställigheten av det sektorsövergripande samarbetet mellan myndigheter på lokal nivå ska kommunen ha ett koordinerande nätverk för vägledning av och tjänster för unga med företrädare för undervisnings-, social-, hälsovårds- och ungdomsväsendet samt för arbets- och polisförvaltningen. Utöver dessa kan företrädare för försvarsmakten och för övriga myndigheter höra till nätverket. Kommunerna kan också bilda ett gemensamt nätverk. Nätverket behandlar ändå inte enskilda ungas ärenden.

Nätverkets uppgifter innefattar att samla in information om de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och utifrån detta bedöma de ungas situation till stöd för beslutsfattande och planer på lokal nivå, att främja samordningen av och effektiviteten i tjänster som riktar sig till unga i syfte att dessa ska vara tillräckliga, kvalitativt högtstående och lätt tillgängliga, att planera och effektivisera gemensamma förfaringssätt för att vägleda unga till tjänsterna och vid behov från en tjänst till annan samt att främja smidigt utbyte av information som ansluter sig till anordnandet av tjänster för unga genom att ta fram gemensamma förfaringssätt myndigheterna emellan.

En form av ungdomsarbete är det uppsökande ungdomsarbetet, med vilket syftet är att nå unga som är i behov av stöd och att hjälpa dem att anlita sådana tjänster och övrigt stöd som främjar deras tillväxt och självständighetsprocess och som bidrar till deras möjligheter till utbildning och till inträde på arbetsmarknaden. Uppsökande ungdomsarbetet grundar sig i första hand på information som den unge själv har gett och på den unges bedömning av sitt behov av stöd.

RP 111/2016 rd

Huruvida uppsökande ungdomsarbete ska ordnas eller inte får kommunen besluta. Om kommunen beslutar att ordna uppsökande ungdomsarbete ska den till ansvarsperson för verksamheten utse en kommunal tjänsteinnehavare eller en person som står i arbetsavtalsförhållande till kommunen. Den som arbetar inom uppsökande ungdomsarbete ska ha tillräcklig utbildning och erfarenhet av arbete bland unga. Uppsökande ungdomsarbete kan ordnas av en kommun eller av flera kommuner gemensamt eller genom att skaffa tjänsterna från någon annan. Kommunen kan ordna uppsökande ungdomsarbete också genom att skaffa tjänsterna från en sammanslutning som producerar tjänster för unga.

För att information ska få lämnas ut för det uppsökande ungdomsarbetet krävs i regel den unges samtycke. En ung persons identifierings- och kontaktuppgifter ska dock lämnas ut med tanke på det uppsökande ungdomsarbetet till hans eller hennes hemkommun om det är fråga om unga som inte har placerat sig i utbildning efter den grundläggande utbildningen, unga som inte har fyllt 25 år och som avbryter sina yrkes- eller gymnasiestudier eller unga som inte har fyllt 25 år och som befrias från värnplikts- eller civiltjänstgöring för att de inte är tjänstdugliga eller som avbryter sin tjänstgöring.

En myndighet som utifrån tillgänglig information och med beaktande den unga personens situation och stödbehov som helhet bedömer att den unge inte är i behov av tjänster eller annat stöd behöver dock inte lämna ut uppgifter.

Statsfinansiering kan beviljas för ungdomsarbete som avses i ungdomslagen. I statsunderstödslagen (688/2001) föreskrivs det om de grunder och förfaranden som ska iakttas vid beviljandet av statsunderstöd. De statsandelar som beviljas kommunerna ska användas för utvecklande och förverkligande av ungdomsarbetet och ungdomspolitik.

Understöden till de riksomfattande ungdomsorganisationerna och deras distriktsorganisationer beviljas utgående från resultat. Resultatkriterierna är verksamhetens kvalitet, omfattning och lönsamhet. När understöd beviljas beaktas dessutom verksamhetens aktuella samhällsliga betydelse samt behovet av understöd. De riksomfattande ungdomsorganisationerna kan anvisa erhållet understöd till verksamhet i deras registrerade distriktsorganisationer. De riksomfattande ungdomsorganisationerna kan också anvisa sina lokalföreningar specialunderstöd för begränsade ändamål.

Statsunderstöd i form av allmänt understöd kan beviljas organisationer som bedriver ungdomsarbete. Med en organisation som bedriver ungdomsarbete avses en registrerad organisation eller annan sammanslutning vars verksamhet åtminstone till en del består av ungdomsarbete och vars ungdomsarbete till omfattningen kan jämföras med verksamheten i en riksomfattande ungdomsorganisation. Statsunderstöd kan beviljas för verksamhet i riksomfattande ungdomscentraler och för byggande av riksomfattande ungdomscentraler. Verksamhetsunderstöd till ungdomscentralerna beviljas i huvudsak utgående från resultatet med hänsyn till i vilken utsträckning ungdomen använder dem samt ungdomscentralernas verksamhetsidé.

I statsbudgeten kan dessutom tas in anslag för understöd som beviljas bl.a. för forskning som hänför sig till ungdomsarbete och ungdomspolitik, för internationellt ungdomssamarbete och för byggande, grundläggande renovering och utrustning av lokaler för ungdom, för ungdomsverkstäder, för uppsökande ungdomsarbete samt för verksamhet för att utveckla ungdomsarbetet.

Övrig lagstiftning

Enligt 4 § 1 mom. 3 punkten i lagen om regionförvaltningsverken (896/2009) är en av regionförvaltningsverkens uppgifter bl.a. att sköta de uppgifter inom ungdomsväsendet som före-

RP 111/2016 rd

skrivits för dem särskilt. Dessutom har regionförvaltningsverket till uppgift att bedöma den regionala tillgången till tjänster för unga. Enligt 8 § i lagen om regionförvaltningsverken ska det för verken med tanke på den allmänna planeringen, styrningen och ordnandet av verksamheten utarbetas ett gemensamt strategidokument för uppnående av de allmänna mål som gäller regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet och för beaktande av regionernas synpunkter. För varje regionförvaltningsverk utarbetas dessutom ett resultatavtal. Finansministeriet utarbetar strategidokumentet och resultatavtalen tillsammans med de styrande ministerierna och i samarbete med regionförvaltningsverken och till behövliga delar med landskapsförbunden. Om ministerierna inte uppnår enhällighet angående strategidokumentets innehåll, avgörs ärendet av statsrådet.

Till 47 a § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) fogades de bestämmelser om delaktighet och elevkårer (lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning 1267/2013) som trädde i kraft vid ingången av 2014 och enligt vilka utbildningsanordnaren ska främja alla elevers delaktighet och se till att alla elever har möjlighet att delta i skolans verksamhet och utveckling samt att de har möjlighet att uttrycka sin åsikt i frågor som gäller elevernas ställning. Utbildningsanordnarna förpliktas att ge eleverna möjlighet att delta i beredningen av läroplanen och de planer som hänför sig till den och i beredningen av skolans ordningsstadga samt att se till att en i 6 § 2 mom. avsedd skola har en elevkår som består av skolans elever. Elevkårens uppgift är att främja samarbetet mellan eleverna, öka elevernas påverkningsmöjligheter och delaktighet och utveckla samarbetet mellan eleverna och utbildningsanordnaren. Utbildningsanordnaren ska höra skolans elevkår innan läroplanerna och planerna i anknytning till dem samt skolans ordningsregler fastställs och före andra beslut som väsentligt inverkar på elevernas ställning fattas.

Den kommunallag (410/2015) som trädde i kraft den 1 maj 2015 förpliktar kommunerna att sörja för att kommuninvånare i alla åldrar har mångsidiga och effektiva möjligheter att delta och påverka. Enligt 22 § i den lagen kan deltagande och påverkan främjas i synnerhet genom att diskussionsmöten och invånarråd ordnas, invånarnas åsikter reds ut innan beslut fattas, företrädare för dem som utnyttjar tjänsterna väljs in i kommunens organ, möjligheter att delta i ekonomiplaneringen ordnas, tjänsterna planeras och utvecklas tillsammans med dem som utnyttjar tjänsterna samt genom att invånare, organisationer och andra sammanslutningar stöds när de tar egna initiativ till att planera och bereda ärenden. Enligt 26 § 1 mom. i kommunallagen ska kommunstyrelsen inrätta ett ungdomsfullmäktige eller en motsvarande påverkansgrupp för unga (*ungdomsfullmäktige*) för att garantera den unga befolkningens möjligheter att delta och påverka samt sörja för ungdomsfullmäktiges eller påverkansgruppens verksamhetsförutsättningar. Ungdomsfullmäktige kan vara gemensamt för flera kommuner. Enligt 2 mom. i paragrafen ska ungdomsfullmäktige ges möjlighet att påverka planering, beredning, genomförande och uppföljning inom olika kommunala verksamheter i frågor som är av betydelse för kommuninvånarnas välfärd, hälsa, studier, livsmiljö, boende eller rörlighet samt även i andra frågor som ungdomsfullmäktige bedömer som betydelsefulla med tanke på barn och unga. Ungdomsfullmäktige ska tas med när barns och ungas deltagande och hörande av barn och unga utvecklas i kommunen. I 26 § hänvisas det dessutom till ungdomslagens 8 § om ungas deltagande och hörande av unga. De nya bestämmelserna om kommuninvånarnas rätt att delta tillämpas från ingången av mandatperioden för det kommunfullmäktige som väljs år 2017. Fram till dess tillämpas vad som föreskrivs i den kommunallag som gällde vid ikraftträdandet av den nya lagen.

Enligt 24 § 1 mom. i lagen om försök som gäller minskning av kommunernas förpliktelser och styrning samt stöd för sektorsövergripande verksamhetsmodeller (1350/2014) avses det med ungdomsgarantin en verksamhetsmodell som syftar till att alla unga under 25 år och nyutexaminerade under 30 år ska erbjudas en arbets-, praktik-, studie-, ungdomsverkstads- eller rehabiliteringsplats inom tre månader från det att de blivit arbetslösa. Målet för den utbildningsga-

RP 111/2016 rd

ranti som ingår i ungdomsgarantin är att varje ung person som nyligen avslutat den grundläggande utbildningen ska garanteras en plats inom gymnasieutbildning, yrkesutbildning, läroavtalsutbildning, i verkstad eller inom rehabilitering. Syftet med försöket med ungdomsgarantin är enligt paragrafens 2 mom. att främja välfungerande, klientorienterade processer, att främja samarbetet och informationsgången mellan de kommunala myndigheterna och myndigheterna inom arbets- och näringsförvaltningen i syfte att producera effektiva och verkningsfulla tjänster och servicehelheter för de unga som omfattas av ungdomsgarantin. Bestämmelserna om ungdomsgarantin gäller fram till utgången av 2016.

Enligt lotterilagens (1047/2001) 17 § 1 mom. ska avkastningen av penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel användas för att främja idrott och fysisk fostran, vetenskap, konst och ungdomsarbete. Bestämmelser om hur avkastningen ska fördelas mellan dessa användningsändamål finns i lagen om användning av avkastningen av penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel (1054/2001). För de statsunderstöd som avses i ungdomslagen används de tippningsvinstmedel som är avsedda för främjande av ungdomsarbete och som har reserverats i statsbudgeten.

Bestämmelser om det statsunderstöd och annan finansiering som beviljas för kommuners, samkommuners, registrerade sammanslutningars eller registrerade stiftelsers eller statliga af-färsverks driftskostnader och anläggningsprojekt finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009). Den lagen tillämpas vid bestämmandet av den stat-sandel som ska reserveras för kommunerna för den verksamhet som avses i ungdomslagen.

Lagen om likabehandling (1325/2014) trädde i kraft vid ingången av 2015. Enligt 8 § i den la-gen får ingen diskrimineras på grund av ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, överty-gelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den en-skilde som person. Diskriminering är förbjuden oberoende av om den grundar sig på ett fak-tum eller ett antagande i fråga om personen själv eller någon annan.

2.2 Praxis

Allmänt

Vid utgången av 2014 fanns det i Finland 1 815 606 personer under 29 år, dvs. 33 procent av hela befolkningen. Således omfattar ungdomslagen för närvarande en tredjedel av Finlands be-folkning. Finland väntas med europeiska mått mätt bli ett land som åldras snabbt. Enligt be-folkningsprognosen kommer antalet unga i åldern 15—29 år att vara minst år 2025. Enligt prognoserna kommer det dessutom att ske stora förändringar på regional nivå. I framtiden kommer de unga i allt högre grad att bo i mindre områden, vilket innebär att skillnaderna mel-lan områdena ökar. Detta inverkar både på behovet av tjänster inom den offentliga sektorn och på medborgarverksamheten. Under de senaste tio åren har Finland förändrats snabbt och blivit ett allt mera mångfaldigt samhälle. Detta gäller särskilt den yngre generationen. År 2013 var det 120 558 personer av befolkningen under 29 år som hade en utländsk bakgrund. Medianål-dern för befolkningen med utländsk bakgrund är 33 år, medan den är 42 år för hela befolk-ningen. År 2015 var största delen av andra generationens invandrare minderåriga.

Enligt ungdomslagen anses alla personer under åldern 29 år som unga. I praktiken omfattar dock ungdomsarbetet dem om är i skolåldern eller äldre. Kommunernas ungdomsarbete erbjuder inga tjänster för 0—3-åriga inom kommunernas egna ansvarsområden, och även andelen 4—6 åriga är liten inom ungdomsarbetet. En del av kommunerna har infört en egen ålders-gräns för deras ungdomsarbete och t.ex. fastställt att de som är i åldern 13—17-år är den pri-mära målgruppen för ungdomsarbetet. Å andra sidan är målgruppen för kommunernas speci-

RP 111/2016 rd

alundomsarbete främst unga i åldern 15—29 år. I regel finns det inte barn under 7 år som medlemmar i ungdomsorganisationerna, och det ordnas ingen verksamhet för barn i den åldern. I de ungdomsorganisationer som har barn som medlemmar eller där barn deltar i deras verksamhet är andelen 7-åriga liten. Ett utvidgat ungdomsarbete ger barn och unga i olika åldrar möjlighet att vara delaktiga, och därför finns inte skäl att ändra den nuvarande åldersgränsen.

De ungas verksamhetsomgivningar består bl.a. av ungdomslokaler, organisationer, privata köpcenter och olika lokaler som delvis är avsedda för allmänheten. Utöver detta utgör de samhällsliga medierna och andra digitala verksamhetsomgivningar en viktig verksamhetsomgivning för unga. Statistikcentralens statistik över befolkningens användning av informations- och kommunikationsteknik visar att så gott som alla i åldern 15—29 år använder internet nu-förtiden. Nästan 90 procent av de unga har under de senaste tre månaderna använt de samhällsliga medierna. Betydelsen av de samhällsliga medierna har utvidgat verksamhetsfältet för ungdomsarbetet.

Ungas delaktighet och påverkan samt hörande av unga

När ungdomslagen trädde i kraft 2006 fanns det inga andra bestämmelser om ungas deltagande och hörande av unga som uttryckligen förpliktade kommunerna eller områdena. Hörandet av unga har genomförts på många olika sätt i kommunerna, t.ex. genom ungdomsfullmäktige och andra påverkansgrupper, nätbaserade system för hörande eller strukturer inom skolorna. Som en följd av bestämmelsen har antalet ungdomsfullmäktige och de ungas deltagande i kommunerna ökat. Denna utveckling ledde till att man beslutade att foga bestämmelser om ungdomsfullmäktige till den kommunallag som trädde i kraft 2015. I en proposition om kommunallagen (RP 268/2014 rd) konstateras det i motiveringen till 26 § om kommunens ungdomsfullmäktige att ungdomsfullmäktige inte får vara de ungas enda påverkningsmöjlighet. Kommunallagens 26 § kompletterar 22 § som förpliktar kommunerna att se till att alla kommuninvånare har mångsidiga möjligheter att delta och påverka. I motiveringen konstateras också att det fortfarande är motiverat med bestämmelser om hörandet av barn och unga i ungdomslagen. I kommunallagen ska det föreskrivas om det deltagande som sker via ungdomsfullmäktige eller påverkansgrupper, men genom bestämmelserna i ungdomslagen ska man främja andra sätt att höra barn och unga och att möjliggöra deras deltagande. På så sätt kompletterar kommunallagens och ungdomslagens bestämmelser varandra.

Ungdomslagens 8 § om ungas deltagande är inte förpliktande för staten. Trots detta har statsförvaltningen främjat ungas delaktighet på många olika sätt.

Ungas delaktighet ingår i politikprogrammet för medborgarinflytande 2003—2007 och har behandlats i politikprogrammet för barns, ungas och familjers välfärd 2007—2011 som en del av informerandet om konventionen om barnens rättigheter. Främjandet av ungas delaktighet har även lyfts fram i barn- och ungdomspolitiska programmen för 2007—2011 och 2012—2015.

Undervisnings- och kulturministeriet har sedan början av 2000-talet finansierat en elektronisk demokratitjänst på webben i vilken kommunerna och de unga kan föra en dialog. År 2013 användes tjänsten i 112 kommuner. Tjänsten, som i dag heter Ungas idéer, fungerar i samband med de tjänster som producerats inom projektet Plattform för delaktighet inom SAd-programmet för att påskynda elektronisk ärendehantering och demokrati (medborgarinitiativ.fi, invånarinitiativ.fi, dinåsikt.fi, utlåtande.fi). Förutom av kommunerna kan Ungas idéer-sidan även användas av medborgarorganisationer, läroanstalter och andra instanser som arbetar med unga.

RP 111/2016 rd

Barns och ungas delaktighet ingår såsom ett tvärsnittligt tema i det nationella handlingsprogram för 2015—2017 som gäller internationella partnerskapsprogrammet för öppen förvaltning. Syftet är att främja barns och ungas deltagande i beredningen av beslut samt planerandet och genomförandet av samhällliga tjänster.

Statsförvaltningen

Undervisnings- och kulturministeriet fungerar som myndighet inom centralförvaltningen för ungdomsarbete och ungdomspolitik. Vid ministeriet hör de ärenden som gäller ungdomsarbete och ungdomspolitik till ansvarsområdet för ungdomsarbete och ungdomspolitik. Ungdomsarbetet främjar ett aktivt medborgarskap hos de unga, stärker deras sociala identitet och stöder de ungas utveckling, självständighetsprocess och växelverkan mellan generationerna. Ungdomsarbetet koncentreras på de ungas fritid. Ungdomspolitiken bedrivs tillsammans med andra verksamhetsområden och syftar till att förbättra ungas uppväxt- och levnadsvillkor.

Det fyra år långa ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet innehåller olika sektorer riksomfattande mål och riktlinjer för ungdomspolitiken, vilka även regionförvaltningsverk och kommuner utnyttjar i sitt programarbete. Hittills har utvecklingsprogrammet genomförts två gånger under namnet barn- och ungdomspolitiska programmet. Ministeriet förverkligar ungdomsarbetet genom informationsstyrning, resultatstyrning och genom att med statsunderstöd stödja sådan verksamhet som främjar ungdomsarbetet. Ungdomspolitiken förverkligar ministeriet i samarbete med andra ministerier, statens regionförvaltningsverk, riksomfattande organisationer på ungdomsområdet, ungdomsforskningen och kommunerna.

Ministeriets sakkunnigorgan på området för ungdomsarbete och ungdomspolitik är statens delegation för ungdomsärenden (NUORA), som tillsätts av statsrådet för en tid som motsvarar riksdagens mandatperiod. Som medlemmar till delegationen kallas personer som är insatta i ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Delegationen lämnar ett utlåtande om de ärenden som ska ingå i utvecklingsprogrammet, samlar in uppgifter om utfallet i fråga om dessa ärenden samt utvärderar årligen genomförandet av programmet. Dessutom bereder delegationen förslag om program och åtgärder i fråga om unga samt producerar aktuell information om unga och deras levnadsvillkor. NUORA ger årligen ut en Ungdomsbarometer som betonar olika teman och där man vid sidan av de permanenta frågorna frågar unga om deras åsikt i fråga om aktuella ärenden som gäller unga. NUORA upprätthåller också webbsidan *Tietoa nuorista*, där man samlat statistik om barn och unga från olika källor.

Ministeriets sakkunnigorgan i fråga om statsunderstöden till organisationerna på ungdomsområdet är utvärderings- och understödskommissionen. Till den delegation som tillsätts för fyra år kallar statsrådet efter att ha hört de riksomfattande ungdomsorganisationerna personer som är insatta i ungdomsverksamhet. Delegationen bereder årligen utlåtanden till ministeriet om understödsbehörigheten och fördelningen av statsunderstöd hos riksomfattande ungdomsorganisationer och serviceorganisationer. Ministeriet kan också begära bedömningar om organisationernas verksamhet av delegationen.

De uppgifter inom ungdomsväsendet som sedan ingången av 2014 har hört till statens regionförvaltning överfördes till regionförvaltningsverken genom ändringen av lagen om regionförvaltningsverken (896/2009). Undervisnings- och kulturministeriet ser till att det anslag i statsbudgeten som anvisats till regionförvaltningsverkens ungdomsväsen för ungdomsarbete årligen fördelas till projekt som främjar genomförandet av det ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet, till verkstadsverksamhet för unga, till uppsökande ungdomsarbete samt till stödjande av lokal fritidsverksamhet. Ministerierna och regionförvaltningsverken avtalar genom ett resultatavtal om de uppgifter och uppgiftsmål som ska överföras till regionförvaltningen. Regionförvaltningsverkens ungdomsväsen producerar information om den regionala och lo-

RP 111/2016 rd

kala verkningsfullheten hos ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna, arrangerar utbildning på området och sköter informationsstyrningen i fråga om dess aktörer och sammanslutningar på ungdomsområdet. De uppgifter som regionförvaltningsverkens ungdomsväsen sköter motsvarar de uppgifter som de centrala ämbetsverken inom många andra verksamhetsområden sköter, och därför samarbetar ministeriet och områdets ungdomsväsen regelbundet.

Undervisnings- och kulturministeriet finansierar ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna med medel från tippningsvinster samt budgetmedel. I statsbudgeten för 2015 anvisades det 74 miljoner euro för ungdomsarbete, varav cirka 53 miljoner euro var medel från tippningsvinster.

Kommunernas ungdomsarbete och ungdomspolitik

År 2013 använde kommunerna 211 miljoner euro för ungdomsarbete, dvs. cirka 117 euro per ung invånare. En del av kommunens kostnader täcks med statsandelar. Som kalkylmässig grund för ungdomsväsendets statsandel har år 2015 använts 15 euro per person under 29 år. Inom kommunerna verkar cirka 3 400 yrkesutövare inom ungdomsarbetet, varav cirka 500 arbetar med uppsökande ungdomsarbete. Den verkstadsverksamhet för unga som beviljas statsunderstöd täcker 93 procent av Fastlandsfinlands kommuner och det uppsökande ungdomsarbetet 97 procent. Över 200 kommuner upprätthåller informations- och rådgivningstjänster för unga. Alla kommuner har ungdomslokaler och bedriver lokalt ungdomsarbete i samarbete med områdets frivilligorganisationer. Ett lagstadgat koordinerande nätverk för vägledning av och tjänster för unga finns i 95 procent av kommunerna.

Genom den lag som trädde i kraft vid ingången av 2011 (lag om ändring av ungdomslagen 693/2010) infördes ett krav på att kommunerna ska ha ett koordinerande nätverk för vägledning av och tjänster för unga. Nätverken har utvecklat en lokal strategi för ungdomspolitikerna. Nätverkets målgrupp består av alla unga som bor i kommunen, men i praktiken fokuseras verksamheten på servicehelheter till unga som behöver stöd. I bästa fall har nätverket förbättrat de ungas tillgång till offentliga tjänster genom att de unga snabbare kunnat övergå från en tjänst till en annan. Samtidigt har man kunnat främja ungas delaktighet i planeringen av tjänsternas innehåll. Inom nätverken betonar man främst frågor i anknytning till tjänsterna för unga i åldern 13—24 år, vilket kan vara en orsak till att nätverken även behandlade de ärenden som gällde ungdomsgarantin. Över 70 procent av nätverken meddelade att den information om unga som de samlat in har utnyttjats som stöd och grund för det lokala beslutsfattandet.

Enligt ungdomslagen ska nätverket för vägledning av och tjänster för unga omfatta undervisnings-, social-, hälsovårds- och ungdomsväsendet samt arbets- och polisförvaltningen. Nästan alla nätverk har ett undervisnings-, social-, och ungdomsväsende. Minst representerat är hälsovårdsväsendet samt arbets- och polisförvaltningen, i den ordningen. År 2015 innefattade 17 procent av nätverken även en företrädare för de unga. I några kommuner har myndighetsarbetet gällande de unga genomförts i praktiken genom att kommunen har sammanfört de olika områdenas samsamarbetsgrupper till en enda helhet. Detta arrangemang har effektiviserat verksamheten.

Att bedriva uppsökande ungdomsarbete är frivilligt för kommunen. Statsunderstöd för uppsökande ungdomsarbete har år 2015 beviljats till 291 kommuner, dvs. till 97 procent av Fastlandsfinlands kommuner. Det beviljades understöd för 14 miljoner euro för rekrytering av nästan 500 arbetstagare till det uppsökande ungdomsarbetet. Det statsunderstöd som är avsett för att stödja det uppsökande ungdomsarbetet beviljas till kommuner eller till sådana sammanslutningar som har rättshandlingsförmåga och ett gällande avtal med en eller flera kommuner om bedrivande av uppsökande ungdomsarbete inom kommunens område.

RP 111/2016 rd

Det uppsökande ungdomsarbetet understöddes såsom ett försök inom undervisnings- och kulturministeriet under åren 2008—2010, och sedan ingången av 2011 föreskrivs det om verksamheten i ungdomslagen. Att ordna uppsökande ungdomsarbete är frivilligt för kommunen. År 2014 innefattade det uppsökande ungdomsarbetet sammanlagt 24 435 unga, varav 16 740 unga ansåg att de behövde hjälpen inom det uppsökande ungdomsarbetet för att få tillgång till tjänster. Det uppsökande ungdomsarbetet är frivilligt för de unga.

Den som arbetar med uppsökande ungdomsarbete ska ha tillräcklig utbildning och erfarenhet av arbete bland unga. Enligt en enkät gjord 2014 hade 58 procent av yrkesutövarna inom det uppsökande ungdomsarbetet en yrkeshögskoleexamen och 9 procent en högre yrkeshögskoleexamen eller universitetsexamen. En examen på andra stadiet hade 30 procent av yrkesutövarna.

I några kommuner har överföringen av information till det uppsökande ungdomsarbetet främjats genom att utveckla ett register för överföring av ungas kontakt- och identifieringsuppgifter. Med hjälp av registret är det i regel en myndighet som begär en annan myndighet samarbeta för att kartlägga och genomföra det tidiga stödet för en ung person. Syftet är att förebygga utslagning genom att erbjuda kundorienterade tjänster i ett så tidigt skede som möjligt. Registersystemet har utvecklats inom två projekt: *Tajua Mut!* - verksamhetsmodellen utvecklas av Esbo, Kervo, S:t Michel och Riihimäki i samarbete med hundraårsjubileet av Finlands självständighet, och projektet *Välittämisen koodi* utvecklas av Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt. Man har haft goda erfarenheter av projekten och de har tillgodosett behovet att utveckla det tidiga sektorsövergripande samarbetet samt förbättra flexibiliteten vid informationsutbytet.

Statsunderstödet till organisationer på ungdomsområdet

År 2015 har det beviljats sammanlagt 14 499 200 euro i statsunderstöd till verksamhet som bedrivs av organisationer på ungdomsområdet. Statsunderstöd beviljades till 135 organisationer, varav 62 var riksomfattande ungdomsorganisationer, 7 riksomfattande serviceorganisationer för ungdomsarbete och 66 organisationer som bedriver ungdomsarbete. I de riksomfattande ungdomsorganisationerna, de riksomfattande serviceorganisationerna och organisationerna som bedriver ungdomsarbete fanns det år 2014 enligt uppgifterna av organisationerna nästan en miljon medlemmar av vilka cirka 650 000 var under 29 år. Antalet personer som deltog i organisationens verksamhet var ännu större. I Finland uppgick samtidigt antalet personer under 29 år till 1,8 miljoner. Eftersom samma unga person kan vara medlem i flera organisationer, kan man dock inte direkt på basis av det anmälda antalet medlemmar fastställa hur stor andelen av unga under 29 år som är medlemmar i någon organisation.

Finlands Ungdomssamarbete - Allians rf:s projekt *Vetovoima* undersökte organisationsverksamheten under åren 2014—2015. Syftet med *Vetovoima*-undersökningen var att utreda antalet unga som deltar i organisationsverksamhet, förändringarna i antalen samt utvecklandet av organisationerna. Enligt undersökningen har antalen medlemmar under 29 år förblivit oförändrade eller rentav ökat. Dessutom bad man organisationerna bedöma orsakerna till att unga blir medlemmar i en organisation. I undersökningen konstateras det att organisationerna har bedömt att den viktigaste orsaken till att bli medlem är verksamheten, kamraterna och värdena, i den ordningen.

Service- och utvecklingscentraler

Strukturen för service- och utvecklingscentralerna för ungdomsarbetet skapades genom undervisnings- och kulturministeriets principbeslut den 8 oktober 2010. Syftet var att effektivisera verksamhetsområdets service- och utvecklingsverksamhet även inom den övriga verksamheten på ungdomsområdet än den som bedrivs av myndigheterna. Utvecklingsarbetet var

RP 111/2016 rd

riksomfattande och såsom centraler valdes de aktörer som hade det kunnande och de resurser som behövs för arbetet. Undervisnings- och kulturministeriet har tillsammans med de centraler som är specialiserade på olika delområden inom ungdomsarbetet avtalat om centralernas uppgifter. För närvarande omfattar strukturen 13 aktörer, varav nio är sammanslutningar (föreningar eller stiftelser) och fyra sådana som verkar som en del av någon organisation. Deras inkomster består antingen helt eller delvis av det statsunderstöd som beviljas av undervisnings- och kulturministeriet. Undervisnings- och kulturministeriet för årligen en diskussion med aktörerna om målen. Vid utvecklandet av målstyrningen har man tillämpat finansministeriets anvisningar och begrepp gällande resultatstyrning.

I statsbudgeten för 2015 utgör finansieringen av service- och utvecklingscentralerna 11 procent av ungdomsarbetets medel från tippningsvinsterna. Statsunderstöden fördelas utan ett öppet ansökningsförfarande. Principbeslutet innehåller inga förutsättningar för centralernas rätt till statsbidrag.

Undervisnings- och kulturministeriet, regionförvaltningsverkens ungdomsväsen och service- och utvecklingscentralerna bildar ett riksomfattande samarbetsnätverk på ungdomsområdet som stärker kunnandet och utvecklandet inom verksamhetsområdet samt informationsgången mellan sammanslutningarna på ungdomsområdet.

Verkstadsverksamhet för unga

Ungdomsverkstäderna har genomförts på många orter i över 30 år.

År 2015 finns det nästan 230 aktörer som ordnar ungdomsverkstäder och verksamheten bedrivs i 281 kommuner. Undervisnings- och kulturministeriet beviljar ett årligt statsunderstöd för verkstadsverksamhet för unga. Beslutsfattandet i fråga om statsunderstöden har överförs till regionförvaltningsverken.

Ungdomslagen innehåller inga bestämmelser om förutsättningarna för den statliga finansieringen av verkstadsverksamheten för unga. Finansieringen av verksamheten har styrts genom en anvisning om ordnande av ungdomsverkstäder; "Allmänna grunder och rekommendationer för ungdomsverkstäderna", undervisnings- och kulturministeriets beslut av den 8 oktober 2014, dnr 10/600/2014 (det tidigare beslutet från 2006). I anvisningen anges de allmänna grunderna, målen och uppgifterna i fråga om den verkstadsverksamhet för unga som beviljas understöd.

Understöd kan beviljas för att stödja ungas livskunskap och stärkning av deras sociala identitet samt i anknytning till detta för handledning, färdighetsträning och verkstadsverksamhet med låg tröskel. Ungdomsverkstäderna samarbetar på lokal nivå med arbetsförvaltningen, undervisnings-, social- och hälsovårdsväsendet samt privata företagare.

Finansieringen av verkstadsverksamheten för unga består av den kommunala finansieringen, av andelen för den som genomför eller upprätthåller verksamheten, av inkomsterna av försäljning av tjänster för färdighetsträning och av produkter samt av särskilda understöd.

Genom ungdomsverkstäderna får unga träning genom arbete. Den unge som får träning arbetar i verkstaden på basis av hans eller hennes egna förutsättningar. Syftet med ungdomsverkstäderna är att stödja ungas individuella uppväxt och förbättra ungas färdigheter för att utbilda sig, slutföra en utbildning eller komma in på den öppna arbetsmarknaden. Verksamheten främjar och upprätthåller de ungas förmåga att klara sig i livet samt deras arbets- och funktionsförmåga. Metoderna inom träningen består av träning i arbetet, individuell träning och träning i grupp. Den pedagogik som används i ungdomsverkstäderna sker i en flexibel inlär-

ningsmiljö enligt individens förutsättningar och genom samhällelig och planerad träning med betoning på lärande genom att göra. Uppföljningen av kvaliteten på verkstadsverksamheten för unga är en av förutsättningarna för beviljandet av statsunderstöd.

I helheten av tjänster inom offentliga sektorn placerar sig verkstadsverksamheten för unga i gränsområdet mellan den öppna utbildnings- och arbetsmarknaden och tjänsterna inom den sociala sektorn. Verksamheten är sektorsövergripande.

2.3 Den internationella utvecklingen, Europeiska unionen och lagstiftningen i de nordiska länderna

FN:s konvention om barnens rättigheter och Agenda 2030

Förenta nationernas (FN) konvention om barnens rättigheter (FördrS 59/1991 och 60/1991) gäller alla under 18 år, förutsatt att barnet inte har blivit myndigt tidigare med stöd av de lagar som ska tillämpas på barn. Finland har ratificerat konventionen år 1991.

Konventionen förpliktar konventionsstaterna att trygga barns rätt till skydd och omsorg, en andel av samhällets resurser samt rätt att vara delaktig i beslutsfattande och samhällsverksamhet som gäller dem själva. De rättigheter som anges i konventionen ska tillgodoses i fråga om hela barnbefolkningen och i varje barns liv. Enligt artikel 12.1 i konventionen ska konventionsstaterna tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som berör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Enligt artikel 14.1 i konventionen ska konventionsstaterna respektera barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Efterlevnaden av konventionen övervakas av internationella kommittén för barnets rättigheter.

Barn och unga omfattas även av den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (FördrS 6/1976) och den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 7—8/1976), vilka trädde i kraft i Finland år 1976.

Under toppmötet i september 2015 enades FN:s medlemsländer om målen och en handlingsplan för en hållbar utveckling, vilka kommer att styra arbetet för en hållbar utveckling fram till 2030. Målet för programmet är att undanröja den extrema fattigdomen och säkra en hållbar utveckling. Programmet innehåller 17 huvudsakliga mål som utöver det ovannämnda hänför sig bl.a. till ett hälsosamt liv och välmående, jämställdhet mellan könen, utbildning och livslångt lärande, energiproduktion, ekonomisk tillväxt, säkerhet, klimat och naturresurser, fred och rättvisa samt globalt partnerskap.

Europarådet

På ungdomsområdet finns inga bindande konventioner. Samarbetet bygger på ministerkommitténs resolution om Europarådets ungdomspolitik (CM/Res (2008) 23). Målgruppen för Europarådets ungdomsarbete och ungdomspolitik är barn och unga vuxna under 30 år.

Europarådets europeiska konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna (63/1999), nedan Europeiska människorättskonventionen, och den reviderade Europeiska sociala stadgan (78/2002) skapar värdegrunden för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet.

Europarådets parlamentariska församling (PACE) gav år 2013 en rekommendation om ungdomars rättigheter (2015(2013)), där den föreslog att man skapar bindande rättsliga ramar för tryggheten av ungdomars rättigheter. Ministerkommittén konstaterade i dess svar till parlamentariska församlingen att Europeiska människorättskonventionen och Europeiska sociala

RP 111/2016 rd

stadgan gäller alla medborgare, även ungdomarna. Enligt ministerkommitténs bedömning finns det inte skäl att bereda ett nytt juridiskt instrument. Däremot bör man effektivisera genomförandet av de gällande människorättskonventionerna. På våren 2014 beslutade ministerkommittén att inleda beredningen av en rekommendation om förverkligandet av ungdomars rättigheter. Ministerkommitténs rekommendationer är riktgivande för medlemsländernas politik och lagstiftning. Syftet med den rekommendation som nu bereds är att medlemsländerna genom ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna ska stärka förverkligandet av de rättigheter som gäller unga i medlemsländerna. Ministerkommittén har för avsikt att godkänna rekommendationen under 2016.

Europarådet stöder ungdomspolitikernas utvecklingsarbete i medlemsstaterna genom att skapa standarder och genom att utföra utvärderingar av medlemsländernas ungdomspolitik och rådgivande besök för ungdomspolitikerna. På initiativ av undervisnings- och kulturministeriet gjorde Europarådets utvärderingsgrupp ett rådgivande besök i mars 2015 som gällde beredningen av ungdomslagen.

Europeiska unionen

Europeiska unionens behörighet inom ungdomsområdet baserar sig på artikel 165 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF) enligt vilket målet för EU:s verksamhet är att främja utvecklandet av ungdomsutbytet och av utbytet av handledarna inom socialpedagogiken samt att uppmuntra ungas delaktighet i genomförandet av demokratin i Europa. EU:s behörighet innefattar inte harmoniseringen av medlemsstaternas lagar och förordningar. Enligt Europeiska kommissionens undersökning ”Working with young people: the value of youth work in the European Union”, som publicerades i februari 2014, är det 13 medlemsländer som har en separat lagstiftning som gäller ungdomsarbete. I de övriga medlemsländerna är ungdomsarbetet en del av lagstiftningen om utbildningen, socialvården eller välfärden.

Det bestäms närmare om samarbetet på ungdomsområdet i rådets resolution om förnyade ramar för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet (2010—2018) (2009/ C311/01). Resolutionen förutsätter att samarbetet inom ungdomspolitikerna har en stadig grund i det internationella människorättsystemet. Det centrala målet för ungdomspolitikerna är att främja ungas sysselsättning. De allmänna målen för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet är fram till utgången av 2018 att ge alla unga flera och jämlika möjligheter inom utbildning och på arbetsmarknaden samt att främja alla ungas aktiva medborgarskap, sociala delaktighet och solidaritet. För att uppnå dessa mål genomförs riktlinjer och åtgärder inom områdena för informellt lärande, deltagande, frivilligverksamhet, ungdomsarbete, rörlighet och information och rådgivning till ungdomar. Dessutom strävar man efter att stärka det sektorsövergripande förhållningssättet där ungdomars frågor beaktas på ett ändamålsenligt sätt även på andra politikområden som inverkar på de ungas liv i betydande grad. Genom tidsbestämda arbetsplaner bestäms det närmare om detaljerna i samarbetet på ungdomsområdet.

Ungdomsarbetets roll har accentuerats i samarbetet på EU:s ungdomsområde under de senaste åren. Inom EU är begreppet ungdomsarbete brett i och med att det omfattar verksamhet i anknytning till det sociala området, kultur, utbildning och politik samt bedrivs av unga, tillsammans med unga och för unga. Ungdomsarbetet hör till det lärande som sker utanför skolan, och det bygger på informella inlärningsprocesser och frivilligt deltagande. Våren 2015 begärde rådet kommissionen utarbeta ett förslag till rådets rekommendation om ungdomsarbetet samt att i denna betona främjandet av ungas delaktighet och medborgarskap samt av stärkandet av samhörighetskänslan i samhället.

Inom EU:s regional- och strukturpolitik ökar man medlemsstaternas ekonomiska och sociala samhörighet samt minskar skillnaderna i utvecklingen mellan områdena genom att stödja de

RP 111/2016 rd

områden som är svaga och som utvecklas långsammast. Den regional- och strukturpolitik som finansieras av unionens strukturfonder genomförs via strukturfondprogram. I Finland har bl.a. ungdomsverkstäderna fått finansiering via unionens strukturfondprogram under programperioden 2007—2013. Under programperioden 2014—2020 är det servicepunkter med låg tröskel som stöds via strukturfondprogrammen.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1288/2013 om inrättande av "Erasmus+": Unionens program för allmän utbildning, yrkesutbildning, ungdom och idrott antogs i december 2013. Förordningen är direkt förpliktande lagstiftning för medlemsstaterna och ska tillämpas i alla medlemsländer. Programmets totala budget för åren 2014—2020 uppgår till 14,7 miljarder euro, varav andelen till unga utgör 10 procent. Erasmus+-programmet stöder förverkligandet av målen för Europa 2020-strategin, personers rörlighet i fråga om lärande, samarbetet som främjar utbyte av innovationer och god praxis samt verksamhet som stöder reformer inom politiken. Målet för ungdomsområdet är att främja bl.a. utvecklandet av kvaliteten på ungdomsarbetet och att komplettera de politiska reformerna på lokal, regional och nationell nivå. Programmet stöder utvecklandet av en ungdomspolitik som bygger på kunskap samt erkännandet av det icke-formella och informella lärandet. Syftet med programmet är att öka den globala dimensionen inom ungdomsverksamheten. Programmets målgrupp är unga i åldern 13—30 år. Enligt den ovan nämnda förordningen ska medlemsstaterna sträva efter att undanröja alla rättsliga och administrativa hinder som kan försvåra verksamheten inom programmet.

Europeiska unionens råd antog en rekommendation om validering av icke-formellt och informellt lärande (2012/C 398/01) i december 2012. Enligt rådet kan valideringen av sådana inlärningsresultat som fås i samband med icke-formellt och informellt lärande ha stor betydelse för förbättrandet av sysselsättningen och rörligheten samt särskilt vid motiverandet till livslångt lärande i fråga om de unga som är i en sämre socioekonomisk ställning eller är lågt utbildade. Syftet med valideringen av icke-formellt och informellt lärande är att förbättra verksamheten på arbetsmarknaden, främja rörligheten samt öka konkurrensen och den ekonomiska tillväxten. Inom Europa 2020-strategin som strävar efter att skapa förhållanden som gynnar en intelligentare, hållbarare och mer inkluderande ekonomisk tillväxt samt inom dess flaggskeppsinitiativ *Unga på väg* och *En agenda för ny kompetens och arbetstillfällen* betonas betydelsen av flexibla studievägar. Rådet rekommenderar att medlemsstaterna före 2018 ska genomföra sådana arrangemang som med beaktande av nationella omständigheter och särdrag gör det möjligt att validera kunskap, färdigheter och kompetens som förvärvats via icke-formellt och informellt lärande samt att få ett betyg för avläggande av en hel examen eller en del av en examen. Arrangemangen för valideringen bör anknyta till nationella referensramar för examina och följa den europeiska referensramen för examina. Om utvecklandet av yrkeskvalifikationerna för den personal som deltar i valideringsprocessen bör det inom alla berörda sektorer föreskrivas i lag. Arbetsgivare, ungdomsföreningar och frivilligorganisationer ska främja och underlätta kartläggningen och dokumenteringen av läranderesultat som förvärvats genom arbete eller frivilligverksamhet. Enligt kommissionen hör Finland tillsammans med Frankrike, Luxemburg och Nederländerna till de fyra medlemsländer inom Europeiska unionen där man redan använder ett nationellt system för validering av kvalifikationer. När det gäller Finland torde kommissionen avse läroavtalssystemet och de förfaranden gällande erkännandet av tidigare förvärvat kunnande som används inom ramen för det officiella utbildningssystemet.

I april 2013 antog rådet en rekommendation om att inrätta en ungdomsgaranti (2013/C 120/01). Syftet med ungdomsgarantin var att genomföra de tre målen för Europa 2020-strategin, som gäller att uppnå en sysselsättning på 75 procent hos personer i åldern 20—64 år, att minska andelen på 10 procent av personer som avbryter skolan samt att minska antalet personer som har drabbats av fattigdom och social utslagning med åtminstone 20 miljoner. Enligt rekommendationen ska medlemsstaterna garantera att varje person under 25 år erbjuds syssel-

RP 111/2016 rd

sättning, vidareutbildning, lärlingsutbildning eller praktik inom fyra månader efter att han eller hon blivit arbetslös eller avslutat sin formella utbildning. Enligt rekommendationen ska ungdomsgarantisystemen anpassas till nationella, regionala och lokala förhållanden. Vid utarbetandet av ungdomsgarantimodellerna ska man sträva efter utvecklande av partnerskapsbaserade tillvägagångssätt, tidig insats och aktivering av unga, stödåtgärder för att möjliggöra integrering på arbetsmarknaden, användning av unionens fonder, bedömning och löpande förbättring av systemet samt ett snabbt genomförande av ungdomsgarantisystemen. Uppmuntra medlemsstaterna till att på bästa sätt utnyttja Europeiska socialfonden, i enlighet med Europeiska socialfondens programmeringsperiod 2014—2020 och stödja programmeringsarbete i enlighet med unionens gemensamma strategiska ramfonder (Europeiska socialfonden, Europeiska regionala utvecklingsfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden), inbegripet genom ömsesidigt lärande, nätverksaktiviteter och tekniskt bistånd. Rådet rekommenderar att kommissionen fortsätter att regelbundet övervaka och rapportera hur ungdomsgarantisystemens utformning, genomförande och resultat utvecklas och att följa upp genomförandet av ungdomsgarantisystemen samt vid behov ge medlemsstaterna landsvisa rekommendationer på basis av riktlinjerna för medlemsstaternas sysselsättningspolitik. Den europeiska ungdomsgarantin baserar sig till stor del på Finlands ungdomsgarantimodell.

De nordiska länderna

Av de nordiska länderna är det endast Island som har en lagstiftning som motsvarar Finlands ungdomslag.

På *Island* är ungdomslagens (70/2007) syfte att stödja barns och ungas deltagande i sådan verksamhet som främjar deras välmående och initiativtagande. Lagen gäller barn och unga i åldern 6—25 år, och lagen omfattar på frivilligverksamhet baserade ungdomslokaler och ungdomsorganisationer, myndigheters, kommuners och skolors ungdomsverksamhet samt verksamhet riktad till unga som inte hör till någon organisation. I lagen föreskrivs också om utbildning och utredning av brottslig bakgrund i fråga om de som arbetar med unga. I lagen föresätts det att ungdomsforskningen utnyttjas då riktlinjerna för ungdomsområdet bereds. På Island ansvarar undervisningsministern i samarbete med ett ungdomsråd med nio medlemmar för ungdomsändena. Ministern utser på förslag av ungdomsorganisationerna fem medlemmar till ungdomsrådet, och de kommunala myndigheterna utser två medlemmar till rådet. Dessutom utser ministern självständigt en ordförande och viceordförande till ungdomsrådet. Ungdomsrådet är ett rådgivande organ och dess mandatperiod är två år. Kommunerna beslutar självständigt om finansieringen av den lokala ungdomsverksamheten samt ansvarar för inrättandet av ungdomsfullmäktige.

I *Sverige* fastställs regeringens ungdomspolitiska mål i regeringens redogörelse för parlamentet (proposition). Sveriges regering gav en redogörelse i mars 2014 (2013/14:191), och den trädde i kraft vid ingången av 2015. Redogörelsen gäller alla unga i åldern 13—25 år och enligt den ska ungdomspolitiken bygga på det internationella människorättssystemet. Syftet med ungdomspolitiken är att säkerställa goda levnadsvillkor för alla unga och att trygga deras livskompetens och möjligheter att påverka livet i samhället. Målen för ungdomspolitiken förverkligas genom ett sektorsövergripande verksamhetsprogram för åren 2014—2017. Programmet omfattar cirka 40 åtgärder inom de tre delområdena ungas påverkningsmöjligheter, utkomst och mentala hälsa. Det centrala ansvaret för genomförandet och uppföljningen av programmet ligger hos Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting, frivilligorganisationerna och näringslivet.

I *Norge* är det departementet för barn, jämställdhet och inkludering som ansvarar för samordningen av ungdomsfrågorna inom statsförvaltningen. Målet för Norges ungdomspolitik är att

RP 111/2016 rd

skapa en trygg livs- och uppväxtmiljö för barn och unga. Med unga avses vanligtvis personer i åldern 12—29 år, men man har inte tagit i bruk någon officiell definition. Departementet gör årligen en utredning om olika ministeriers projekt gällande barn och unga samt om den statliga finansiering som beviljas för dem. Regeringen kan även ge stortinget ett meddelande om barn- och ungdomspolitik, men detta innehåller inga lagstiftningsmässiga initiativ.

I *Danmark* är det undervisningsministeriet som ansvarar för ungdomsfrågorna. Danmarks system för ungdomsarbete har decentraliserats till kommunerna och organisationerna, och ungdomspolitik definieras och genomförs på lokal nivå. Lagstiftningen innehåller ingen separat lag om ungdomsarbetet, och regeringen har inte ställt upp några riksomfattande mål för ungdomspolitik. Ungdomsorganisationernas centralorganisation Dansk ungdoms Fællesråd är en viktig aktör på nationell nivå. Bland annat lagstiftningen om socialvården och utbildningen innehåller ungdomspolitiska aspekter.

Stöd till ungdomsorganisationer i de nordiska länderna

På *Island* beviljar parlamentet årligen ett anslag till ungdomsstiftelsen, som även får ta emot donationer. Fonden har till uppgift att stödja projekt för barn och unga, utbildning för handledare och frivilligarbetare, innovations- och utvecklingsprojekt samt samarbetet mellan ungdomslokaler och ungdomsorganisationerna. Ministeriet beviljar understöden på förslag av fondens direktion. Ministeriet kan ställa detaljerade villkor för de understöd som beviljas av fonden.

I *Sverige* föreskrivs det om understöden till barn- och ungdomsorganisationerna genom en förordning (2011:65). Med barn- och ungdomsorganisation avses en organisation där minst 60 procent av medlemmarna är i åldern 6—25 år. Syftet med understöden är att stödja barns och ungas självständiga organisering och påverkan i samhället. Understöd kan beviljas som organisationsunderstöd eller projektunderstöd. Organisationsunderstöd kan beviljas till sådana barn- och ungdomsorganisationer som har minst 1 000 medlemmar samt medlemsföreningar i minst fem län. Stöd till organisationer kan även beviljas till organisationer som representerar någon nationell minoritet, som har minst 200 medlemmar och som bedriver lokal verksamhet, men verksamheten ska dock ha en tillräckligt stor geografisk täckning i förhållande till organisationens medlemsantal. Understöd kan även beviljas till sådana barn- och ungdomsorganisationer som representerar personer med begränsad funktionsförmåga och som har minst 200 medlemmar samt medlemsföreningar i minst tre län. Medlemmarna ska i alla dessa fall vara i åldern 6—25 år. Statsunderstöden har genom en förordning delegerats till det ovan nämnda ämbetsverk som ansvarar för ärenden gällande ungdomar och det civila samhället.

I *Norge* stöds barn- och ungdomsorganisationerna av departementet för barn, jämställdhet och inkludering. Om understöden föreskrivs genom förordning. Genom understöden stöder man barns och ungas deltagande och kollektiva ansvar på nationell och internationell nivå samt tryggar organisationernas deltagande i beslutsfattandet och demokratin. I förordningen definieras mottagarna av understöd, vilka innefattar riksomfattande barn- och ungdomsorganisationer (minst 700 medlemmar under åldern 26 år och minst fem lokala organisationer i minst fem län) och av särskilda skäl mindre organisationer (minst 100 medlemmar under åldern 26 år). Utöver basfinansieringen kan organisationerna även få tilläggsfinansiering på basis av medlemsantalet samt antalet organisationer och medlemmar som deltar i utbildningar. De politiska ungdomsorganisationerna omfattas inte av förordningens tillämpningsområde, utan basfinansieringen av dessa fastställs enligt de parlamentariska maktförhållandena.

I *Danmark* stöds ungdomsorganisationerna med medel från tippningsvinsterna. Lagstiftningen om medlen från tippningsvinsterna garanterar frivilligorganisationerna ett minimistöd. Den andel av inkomsterna från tippningsvinsterna som fördelas till ungdomsarbetet utgör åtta pro-

cent, andelen till kultur 17 procent och andelen till idrottsorganisationerna 17 procent. Understöden till ungdomsarbetet delas ut av ungdomsorganisationernas centralorganisation, och 84 procent av understöden kanaliseras till verksamhetsunderstöd för ungdomsorganisationer i enlighet med de regler som ministeriets understödskommission har fastställt. Verksamhetsunderstöd kan beviljas till sådana ungdomsorganisationer som har minst 300 medlemmar av vilka över hälften är under 30 år. Organisationerna ska ha minst fyra lokalföreningar eller lokalt etablerat arbete i minst fyra områden. De organisationer som har fått ovan nämnda understöd i fem år kan få ett separat utvecklingsstöd. Dessutom beviljas det understöd till nya initiativ. Finansieringen av det lokala ungdomsarbetet och av de riksomfattande ungdomsorganisationernas lokala avdelningar baserar sig på folkupplysningslagen (Folkeupplysningslov).

2.4 Bedömning av nuläget

De unga som befolkningsgrupp samt ungdomsarbetets och ungdomspolitikens verksamhetsfält

På basis av befolkningsstrukturen finns det tre betydande utvecklingsriktningar när det gäller de unga: andelen unga av hela befolkningen sjunker, de regionala skillnaderna i fråga om de ungas befolkningsandel ökar samt den kulturella mångfalden, särskilt hos den unga befolkningen, ökar.

Andelen 29-åriga av landets hela befolkning utgjorde 33 procent år 2015, och prognosen för år 2024 är 31,8 procent. Antalet unga verkar dock förbli på den nuvarande nivån. Enligt Statistikcentralens databas om befolkningen uppgick antalet unga under 29 år till 1 811 501 år 2014, och år 2024 uppgår antalet till 1 819 743 enligt befolkningsprognosen.

De ungas andel av kommunernas hela befolkning varierar mellan under 16 procent och över 45 procent. Antalet unga per boningsort påverkas av flyttningsrörelsen inom landet. På basis av Statistikcentralens befolkningsuppgifter är den relativa andelen unga av befolkningen störst i Finlands västra delar och i kommunerna vid kusten. Även i universitetsorterna är andelen unga stor. Enligt befolkningsprognosen fortsätter denna utveckling.

Det kulturella mångfalden i samhället berör särskilt den yngre generationen. Antalet personer med utländsk bakgrund av personerna under 29 år uppgick till 67 188 år 2006 och år 2013 redan till 120 558, vilket innebär en tillväxt på 79 procent. Vad gäller hela befolkningen var antalen 169 792 och 301 524 (förändring 77 procent). Medianåldern för befolkningen med utländsk bakgrund är 33 år, medan den är 42 för hela befolkningen. År 2015 var största delen av andra generationens invandrare minderåriga.

Lokalt medför dessa förändringar i de ungas befolkningsstruktur olika möjligheter och utmaningar för ungdomsarbetet. Enligt befolkningsstrukturen kommer skillnaderna mellan kommunerna att vara så stora år 2024 att det inte kommer att vara ändamålsenligt att genom lagstiftning bestämma att varje kommun måste ordna ungdomsarbetet och genomföra ungdomspolitikerna på samma sätt. Mera ändamålsenligt är det att föreskriva om målen för ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna och ge kommunen behörighet att besluta hur målen ska uppnås med beaktande av omständigheterna i kommunen. Detta förutsätter bl.a. att man ändrar den gällande paragrafen om kommunernas ungdomsarbete.

Enligt ungdomslagen är alla i åldern 0—28 år unga. Denna åldersgräns motsvarar dock inte den allmänna uppfattningen om begreppet unga. I allmänspråket är åldergränserna för unga eller unga vuxna delvis överlappande, men dock tydligt snävare begränsade än de är i lagens definition. Att begreppet *unga* har en bredare betydelse i lagen än i allmänspråket beskriver bl.a. det att man för tydlighetens skull har kallat det ungdomspolitiska utvecklingsprogram som förutsätts i ungdomslagens 4 § för barn- och ungdomspolitiska programmet, eftersom det en-

ligt lagens definition gäller alla under 29 år. Enligt en undersökning om ungas fritid som gjordes 2013 är det särskilt perioden mellan 10—20 år som definieras som ungdom på basis av ungas erfarenheter. Förenta nationerna definierar alla i åldern 15—24 år som unga. Enligt de finländska ungdomarna är således ungdomslagens definition för bred, och definitionen skiljer sig från FN:s åldersgräns särskilt när det gäller den undre åldersgränsen. Definitionen av åldern påverkar också samarbetet mellan olika branscher. Med under 29 år avses en 28-årig person, men i praktiken har 29 år varit den övre gränsen för specialungdomsarbetet. Skillnaderna är beroende av boningsort och anordnare. Trots definitionen av åldersgränsen är det ändå målsenligt att de unga som har varit 28 år när de har kommit med i ungdomsarbetet, t.ex. i en fritidsgrupp, och som har fyllt 29 år under verksamhetsperioden kan fortsätta med fritidsgruppen till verksamhetsperiodens slut. På motsvarande sätt kan man sköta saken även inom ungdomsvärkstäderna och det uppsökande ungdomsarbetet.

Det är cirka tio år sedan den gällande ungdomslagen trädde i kraft, och efter det har verksamhetsomgivningarna för unga och inom ungdomsarbetet fått nya dimensioner. Digitaliseringen och utnyttjandet av den har gjort de ungas verksamhet och ungdomsarbetet mångsidigare. Ungdomsområdets betydelse har ökat, vilket har utvidgat ungdomsarbetets verksamhetsfält och öppnat nya samarbets- och arbetsmöjligheter samtidigt som det tillsammans med övriga branscher och sammanslutningar på ungdomsområdet har stärkt utvecklandet av en kunskapsbaserad ungdomspolitik. I och med den horisontala ungdomspolitiken har branschens betydelse ökat även inom Europeiska unionen.

Den elektroniska verksamhetsmiljön har bl.a. möjliggjort ett webb-baserat ungdomsarbete, öppnat nya vägar för den ungdomsverksamhet som utgår från den unge samt utvecklat nya funktioner och tjänster för ungdomsarbetet inom medborgarverksamheten och den offentliga sektorn, t.ex. i fråga om deltagande och påverkan samt informationstjänster för unga. Utöver de traditionella ungdomslokalerna används dessutom de privata köpcentren och andra lokaler som delvis är avsedda för allmänheten av de unga som samlings- och mötesplatser. Ett annat tecken på detta fenomen är att ungdomsarbetet i skolorna ökar. Det är naturligt att ungdomsarbetet förflyttar sig till de platser där det finns ungdomar. Därför bör man t.ex. inom den privata sektorn beakta de nya samarbetsinstanserna inom ungdomsarbetet eller de nya möjligheterna till samarbete med utbildningsanordnare, bibliotek eller övriga kommunala branscher när man definierar det nya verksamhetsområdet för ungdomsarbetet.

Förändringarna i befolkningsstrukturen och i verksamhetsomgivningen förutsätter ändringar av ungdomslagen. I de nya verksamhetsomgivningarna bör det skapas förutsättningar för att verksamheten inom den offentliga sektorn och det civila samhället ska kunna anpassas till den nya situation som unga, ungdomsarbetet och ungdomspolitiken står inför.

Ungas likställdhet

Ett av syftena med den gällande ungdomslagen är att förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Genom förbättrandet av ungas uppväxt- och levnadsvillkor strävar man bl.a. efter att minska ojämlikheterna mellan olika generationer och mellan olika åldersklasser bland unga. Enligt ungdomsbarometern "En människovärdig ungdomstid" som beskriver ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och som genomfördes av delegationen för ungdomsärenden år 2014 upplever över hälften av ungdomarna att de har blivit diskriminerade i något skede av livet. Även ojämlikheten bland unga har ökat.

Att ojämlikheten bland unga ökar märks bl.a. i att antalet barnfamiljer och unga vuxna som behöver utkomststöd ökar. Konjunkturväxlingarna påverkar sysselsättningen av unga mer än

de påverkar den allmänna sysselsättningen. Efter depressionen på 1990-talet har ungas arbetslöshetsgrad varit mycket högre än den övriga befolkningens, och först år 2006 sjönk den till en mer bestående nivå under 20 procent. Under den recession som började i slutet av 2008 försämrades de ungas sysselsättningsläge mer än den övriga befolkningens. Inkomstnivån hos personer under 25 år låg i en svacka i början av 1990-talet och skillnaden mellan de övriga åldersgrupperna har inte minskat nämnvärt sedan dess. Låginkomstandelen av unga i åldern 16—24 år (dvs. risken för fattigdom) har i fråga om samtliga åldersgrupper varit störst från och med depressionsåren under 1990-talet. Låginkomstandelen i fråga om de unga som har flyttat hemifrån är över 40 procent, vilket kan förklaras av att finländska ungdomar är rätt unga när de flyttar från sitt barndomshem jämfört med andra europeiska länder.

Ojämligheten bland unga hänför sig även till att illamåendet överförs från generation till generation. Institutet för hälsa och välfärd utförde en nationell undersökning om födelsekohorten år 1987 som visar att nästan tre av fyra unga som får utkomststöd även har en förälder som har fått utkomststöd och att en tredjedel av de unga som har fått psykiatrisk vård även har en förälder som har fått psykiatrisk vård.

Ungdomsbarometern från 2012 visar att ungas sociala förtroende har minskat. En del unga upplever att de är diskriminerade, ensamma och rotlösa, vilket även hänför sig till upplevelsen av att inte ha rätt till de gemenskaper och sociala band som ger stöd i vardagen. Enligt ungdomsbarometern från 2014 har 55 procent av de unga i Finland upplevt diskriminering i något skede av sitt liv. Andelen unga som under det senaste året har bevittnat diskriminering av unga är 85 procent. Upplevelserna av diskriminering gäller även ungas fritid. Vid sidan av de ekonomiska och regionala yttre ramarna är de ungas möjligheter och mod att t.ex. söka sig till fritidssysslor i hög grad beroende av det stöd och de modeller som inte bara en vuxen, utan även en kamrat, kan ge.

Av de unga som har erfarenhet av att höra till en minoritet i fråga om sin sexuella läggning är det 72 procent som någon gång blivit diskriminerade. Av de unga som hör till en minoritet i fråga om könsidentiteten är det jämfört med övriga unga mer än det dubbla som säger att de har upplevt diskriminering i idrottsföreningar. Erfarenheterna av diskriminering inom ungdomstjänsterna, idrottsföreningarna och andra fritidssysslor är även klart vanligare hos de unga som upplever att de hör till en etnisk minoritet.

Helhetsbilden av hjälpen till de unga som har upplevt diskriminering är mycket dyster. Förfarandet för hörande når inte dem som behöver det, vilket skapar en klyfta mellan de nuvarande bestämmelserna om hörande och själva erfarenheten. Det är vanligt att den omedelbara hjälpen uteblir, men ännu vanligare är det att man inte ingriper i fråga om de strukturer som ligger bakom diskrimineringen. Enligt ungdomsbarometern är det endast en liten del av de unga som tror att utredningen av ett diskrimineringsfall leder till mer omfattande åtgärder, t.ex. till att förfaranden eller anvisningar ändras.

Att ha något meningsfullt att göra på fritiden är enligt ungas uppfattning en av de viktigaste faktorerna för att förebygga utslagning. Även om fritidsverksamheten i Finland kan anses vara berömlig i fråga om dess mångsidighet och öppenhet, är det dock enligt en undersökning om barnoffer rätt vanligt med upplevelser av våld inom den styrda fritidsverksamheten för unga. Av sjätteklassisterna är det 16 procent som har upplevt att en handledare inom en fritidssyssla har utsatt dem för psykiskt våld, och av niondeklassisterna är denna andel nästan en tredjedel. Ett tecken på etnisk ojämlikhet är att de som har utländsk bakgrund upplever mera våld inom fritidsverksamhet än andra. Enligt en undersökning om ungas fritid och deltagande i civil verksamhet upplevde unga med en kulturell mångfald i sin bakgrund att handledares och övriga ungas fördomar var det främsta hindret för att delta i fritidsverksamhet.

Ungas delaktighet i samhället

Delaktigheten har i Finland lyfts fram som ett samhällsligt mål, och för att uppnå detta har man skapat strukturer och arrangemang både på statlig och på kommunal nivå. Definitionen av barns och ungas delaktighet omfattar både politiska och sociala dimensioner. Båda dimensionerna i fråga om delaktigheten förutsätter utöver intresse och förmåga även att man upplever att man kan påverka sådana frågor som är viktiga för en själv samt få en möjlighet att fatta beslut och bära ansvar. Detsamma gäller alla de frågor inom den lokala gemenskapen, samhället och den globala världen som gäller unga.

Enligt ungdomsbarometern från 2012 börjar ungas intresse för politik och samhällsfrågor öka. Unga är dock inte tillräckligt medvetna om deras rättigheter och upplever inte att de blir tagna på allvar som aktörer i samhället. Detta gäller också när man fattar beslut i ärenden som berör ungas liv, t.ex. i fråga om fritidstjänsterna. Misstroendet för de egna möjligheterna att påverka biter på förtroendet och vice versa. Enligt ungdomsbarometern från 2012 leder bristen på förtroende för den lokala gemenskapen även till att de ungas deltagande i gemensam verksamhet minskar. Syftet med ungdomslagen är att stödja tillgodoseendet av de medborgerliga rättigheterna, främja mångsidig delaktighet samt skapa förutsättningar för att unga ska känna att de har rätt att existera, yttra sig och agera, oberoende av om det är fråga om den unge som individ, de unga som medlemmar av en lokal gemenskap eller de unga som generation.

Ungdomslagens 8 § om ungas deltagande och hörande av unga har gett kommunerna möjligheten att själva besluta hur de i praktiken genomför de ungas deltagande och hörandet av unga. I allmänhet har detta genomförts genom att bilda företrädande strukturer. Enligt rapporten om läget inom basservicen 2014 har cirka 80 procent av kommunerna ett ungdomsfullmäktige eller en motsvarande påverkansgrupp. Erfarenheterna och uppfattningarna om hur de fungerar varierar. Exempelvis enligt en utredning som gjordes av Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto - Nuva ry år 2013 består utmaningarna inom verksamheten i ungdomsfullmäktige av att unga ska få information om verksamheten samt att verksamheten ska ge resultat. Enligt ungdomsbarometern från 2013 upplever unga dock att ett av de bästa påverkningssätten utöver röstandet i val är att delta i ungdomsfullmäktige eller någon motsvarande påverkansgrupp.

Då ställningen hos ungdomsfullmäktige och elevkårer etableras kan man även förvänta sig att deras verkningsfullhet förbättras. Någon exaktare bedömning av de konsekvenser som kommunallagen och den reformerade lagen om grundläggande utbildning kommer att få för främjandet av ungas delaktighet går inte ännu att framföra. Ungdomsfullmäktige och de övriga påverkansgrupperna för unga utgör den centrala formen för det kommunala hörandet av unga. När det gäller dessa kan ungas delaktighet utvecklas genom att påverka gruppernas öppenhet och genom att öka de ungas deltagande i valet av grupperna. Ungdomsfullmäktige och påverkansgrupperna är dock inte tillräckliga för att kommunerna ska kunna förverkliga ungas delaktighet.

Undersökningar visar att formerna och miljöerna för ungas delaktighet är mångfacetterade. Formerna och lösningarna för ungas delaktighet är inte endast begränsade till de företrädande gruppernas verksamhetsformer. De strukturer och förfaranden som stöder ungas delaktighet ska vara mångsidiga för att kunna stödja enskilda ungas, ungdomsgruppers och hela generationens delaktighet. Detta förutsätter att de ungas synpunkter tas i beaktande i ett så tidigt skede som möjligt när tjänster, lokaler och verksamhet för unga planeras och utvecklas.

Med tanke på genomförandet av 8 § i den gällande ungdomslagen är utmaningen, utöver att formen möjliggör olika tolkningar, att ungdomslagen ofta har uppfattats gälla endast ungdomsverksamheten, vilket är orsaken till att dess 8 § inte alltid har tillämpats inom de övriga branscherna i kommunen. Även om den skyldighet som ingår i 8 § i den gällande ungdomsla-

RP 111/2016 rd

gen gäller kommunerna, har den påverkat ungdomsverksamheten även i större utsträckning. Den har ansetts vara betydande för bestämmandet av ungdomsrådets etos.

Statens delegation för ungdomsärenden har i mellanrapporten om regeringens barn- och ungdomspolitiska program för 2012—2015 konstaterat att man utöver påverkansmöjligheter även bör fästa större uppmärksamhet vid att öka hörandet och den äkta verkningsfullheten. Detta har även uppmärksammats i april 2014 i en rapport av en sakkunniggrupp vid Europarådet som har bedömt reformen av ungdomslagen.

Det finns skäl att främja ungas delaktighet i samhället ytterligare. De nuvarande möjligheterna och verktygen är inte tillräckliga, eftersom alla unga inte har de färdigheter och resurser som behövs för att använda dem och de inte är tillgängliga för alla i och med att de är strukturbundna. Främjandet av ungas delaktighet kräver åtgärder av både kommunerna och staten, men även av de övriga instanserna inom ungdomsarbetet. Ungas likställda delaktighet är en del av kvaliteten på ungdomsarbetet, ungdomsverksamheten och tjänsterna för unga.

Uppgifterna vid statens delegation för ungdomsärenden och utvärderings- och understöds-kommissionen

Syftet med de uppgifter som föreskrivs för statens delegation för ungdomsärenden (NUORA) har varit att möjliggöra en helhetsbedömning av den ungdomspolitik som statsrådet har verkställt. Utvärderings- och understödskommissionen är ett sakkunnigorgan som lyder under undervisnings- och kulturministeriet i de ärenden som gäller statsunderstöd till riksomfattande ungdomsorganisationer och riksomfattande serviceorganisationer för ungdomsarbete. Kommissionens expertis kan utnyttjas i större utsträckning t.ex. i de ärenden som gäller statsunderstöden till kompetenscentrum på ungdomsområdet.

Rätt till statsbidrag hos organisationer på ungdomsområdet

Ungdomslagen innehåller inga bestämmelser om förutsättningarna för rätten till statsbidrag eller om återkallandet av rätten till statsbidrag. Bestämmelserna om de förutsättningar under vilka en organisation på ungdomsområdet kan godkännas som en till statsbidrag berättigad organisation finns för närvarande i statsrådets förordning om ungdomsarbete och ungdomspolitik (103/2006). Särskilt avsaknaden av bestämmelser om återkallandet av rätten till statsbidrag har i praktiken varit ett hinder för att kunna övervaka rätten. Även statens revisionsverk har rekommenderat att man tar i bruk ett tydligare förfarande för rätten till statsbidrag och bedömningsförfarandet i fråga om samtliga instanser som ska stödjas.

Syftet är att fastställandet av rätten till statsbidrag i fråga om de som omfattas av understödet på basis av ungdomslagen ska förtydligas så att verksamhetsunderstöd endast ska beviljas till de organisationer vars syfte är att främja ungdomsområdet. I och med detta är det möjligt att beakta de förändringar som sker på området på ett mer flexibelt sätt och att bedöma organisationernas rätt till statsbidrag ifall det sker förändringar gällande förutsättningarna för rätten till statsbidrag.

Vid prövningen av beloppet av statsunderstödet har man i praktiken beaktat hur organisationen i sin verksamhet förverkligar de mål och utgångspunkter som anges i ungdomslagen. Högsta förvaltningsdomstolen har dock i sitt beslut av den 19 november 2014 (dnr 1989/2/13) ansett att det inte föreskrivs i lag att förverkligandet av ungdomslagens utgångspunkter och syften är en grund för beviljande av understöd. Eftersom organisationerna på ungdomsområdet är viktiga aktörer inom ungdomsarbetet och ungdomspolitiken och statsunderstöden styr verksamheten, är det viktigt att förverkligandet av lagens syften kan beaktas vid fördelningen av statsunderstöd.

Service- och utvecklingscentraler

Tillsammans med ungdomsväsendet vid undervisnings- och kulturministeriet och regionförvaltningsverken bildar verksamheten vid service- och utvecklingscentralerna en sådan struktur inom det riksomfattande samarbetsnätverket på ungdomsområdet som har bidragit till att stärka branschens kunnande, utvecklande och informationsutbyte i sammanslutningarna på området.

Strukturen av service- och utvecklingscentraler har visat sig vara bra t.ex. för att styra riksomfattande ärenden eller samla in och sprida sådan information som gäller hela landets ungdomsarbete eller ungdomsväsende. Det har inte föreskrivits om service- och utvecklingscentralerna eller om innehållet i deras verksamhet i ungdomslagen tidigare, och därför finns det inga sådana bestämmelser om dem som gäller förutsättningarna för rätten till statsbidrag, omständigheterna som påverkar beloppet av statsunderstödet eller faktorerna som gäller styrningen mellan undervisnings- och kulturministeriet och centralerna.

Verkstadsverksamheten för unga

Verkstadsverksamheten för unga har etablerats under de senaste 30 åren och är i dag en del av ungdomsarbetet. Verksamheten täcker nästan hela landet och verksamhetsutvecklingen styrs bl.a. genom de statsunderstöd som undervisnings- och kulturministeriet beviljar enligt prövning. Verkstäderna samarbetar med den offentliga och privata sektorn, men dessutom också med medborgarverksamheten. Ungdomsverkstäderna är flexibla inlärningsmiljöer där metoderna för träningen består av träning i arbete, individuell träning och träning i grupp och där man fokuserar på social och planerad träning som baserar sig på individens förutsättningar och som betonar lärande genom att göra. Syftet med ungdomsverkstäderna är att stödja ungas individuella uppväxt och förbättra ungas färdigheter för att utbilda sig, slutföra en utbildning eller komma in på den öppna arbetsmarknaden. Verksamheten främjar och upprätthåller de ungas förmåga att klara sig i livet samt deras arbets- och funktionsförmåga. Uppföljningen av kvaliteten på verkstadsverksamheten för unga är en av förutsättningarna för beviljandet av statsunderstöd.

Genom verkstadsverksamheten för unga får de unga träning genom att arbeta. Arbetet kan utföras antingen i verkstaden eller i närområdet. Arbetet kan t.ex. kräva användning av olika arbetsmaskiner eller färdigheter som tillägnas i transportbranschen. Verkstadsverksamheten för unga följer de säkerhetsanvisningar och föreskrifter som gäller arbete, både i verkstäderna och i de miljöer där arbete som hänför sig till träningen utförs. Med anledning av detta görs det inom verkstadsverksamheten för unga bl.a. narkotikatest i enlighet med arbetarskyddslagen (738/2002), lagen om företagshälsovård (1383/2001), lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004) och barnskyddslagen (417/2007) i fråga om personer under 18 år. De lagar som nämns ovan lämpar sig för verkstadsverksamheten för unga i och med att de möjliggör ett förebyggande arbete, men å andra sidan är de avsedda för situationer där t.ex. den som utför arbetet är i ett anställningsförhållande och har det yrkeskunnande som behövs för uppgifterna. I en verkstad är den unge i regel inte i ett anställningsförhållande, och under träningen bekantar sig den unge med arbetet och arbetslivet. Riksdagens biträdande justitieombudsman uppmanade den 3 september 2013 i sitt avgörande om klagomål (Dnr 4784/11) undervisnings- och kulturministeriet att föreskriva om förutsättningarna för narkotikatestning inom ungdomsverkstadsverksamheten i syfte att förverkliga ungas fri- och grundrättigheter.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det en ny ungdomslag som ska ersätta den gällande ungdomslagen från 2006. Syftet är att uppdatera ungdomslagen så att den överensstämmer bättre med läget

RP 111/2016 rd

och framtiden för ungdomsarbetet och ungdomspolitiken. Målet för lagen är att förbättra möjligheterna för statens och kommunens ungdomsväsende och för ungas medborgarverksamhet att anpassa sig till förändringen i befolkningsstrukturen vad gäller unga samt till de regionala förändringarna i andelen unga.

Lagens syfte är att främja de ungas delaktighet och påverkningsmöjligheter samt förmåga och förutsättningar att verka i samhället, att stödja de ungas uppväxt, självständighetsprocess, gemenskapskänsla och inhämtande av kunskaper och färdigheter i anknytning till detta samt ungas fritidssysslor och medborgarverksamhet, att främja de ungas likställdhet, jämlikhet och att deras rättigheter tillgodoses samt att förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Syftena ska uppnås med utgångspunkt i solidaritet, kulturell mångfald, internationalism, hållbar utveckling, sunda levnadsvanor, respekt för miljön och livet samt sektorsövergripande samarbete.

En hänvisning till bestämmelsen om lagens syfte ingår i flera bestämmelser i den föreslagna lagen. Bland annat enligt kapitlet om den statliga finansieringen är det ett villkor att alla de som ansöker om rätt till statsbidrag uppnår lagens syften. Således ska alla de instanser som nämns i lagen och som får statsunderstöd främja att syftena uppnås i den egna verksamheten. När det gäller statsunderstöden till de riksomfattande ungdomsorganisationerna ska man även vid prövningen av beloppet av statsunderstödet beakta hur organisationen uppnår lagens syften.

Syftet med den föreslagna lagen är att stärka ungas förmåga och förutsättningar att delta och påverka i samhället samt att främja ungas likställdhet. I den föreslagna lagen ska ungas delaktighet och påverkan ingå i de allmänna bestämmelserna som ett av lagens syften. Kapitlet om statens ungdomsarbete och ungdomspolitik ska innehålla en bestämmelse om att hörandet av unga ska vara en del av beredningen av det riksomfattande ungdomspolitiska programmet. I och med detta kan unga delta i beredningen av den riksomfattande ungdomspolitiken.

I lagen föreslås dessutom en bestämmelse om myndighetens skyldighet att ge unga möjligheter att delta i och påverka behandlingen av sådana ärenden som gäller ungdomsarbetet och ungdomspolitiken på lokal, regional och riksomfattande nivå, eller att höra dem i nämnda frågor på annat sätt. Detta garanterar att unga kan delta i och påverka även andra frågor än sådana som gäller beredningen av det riksomfattande ungdomspolitiska programmet. Dessutom möjliggör detta ett genomförande av sådana innovativa försök som hänför sig till främjandet av ungas delaktighet och påverkningsmöjligheter.

Till lagen fogas också bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Med *unga* ska i enlighet med den gällande definitionen i lagen avses personer under 29 år. Bestämmelserna om statens ansvar för ungdomspolitiken samt om kommunens ungdomsarbete och ungdomspolitik ska revideras. De uppgifter som sköts av de statliga organ på ungdomsområdet som lyder under undervisnings- och kulturministeriet ska ses över och samtidigt ska namnet på statens delegation för ungdomsärenden ändras. Undervisnings- och kulturministeriet har till uppgift att ansvara för den allmänna ledningen, samordningen och utvecklingen av ungdomsarbetet och ungdomspolitiken samt för att allmänna förutsättningar för ungdomsarbete och ungdomspolitik skapas inom statsförvaltningen. I anknytning till undervisnings- och kulturministeriet verkar statens ungdomsråd och utvärderings- och understödskommissionen. Kommunens uppgift ska vara att med beaktande av lokala omständigheter skapa förutsättningar för ungdomsarbete och ungdomsverksamhet på lokal nivå genom att ordna tjänster och lokaler riktade till unga samt genom att stödja ungas medborgarverksamhet.

Statens ungdomsråd har till uppgift att behandla ärenden som är av omfattande och principiell betydelse för unga och att utvärdera hur statsförvaltningens åtgärder inverkar på ungdomarna

och på de tjänster och funktioner som är riktade till unga. Rådets viktigaste uppgifter ska vara att göra bedömningar som bygger på information om de ungas uppväxt- och levnadsvillkor samt att producera aktuell information om de unga och deras levnadsvillkor.

Även bestämmelserna om rätten till statsbidrag hos de riksomfattande organisationerna på ungdomsområdet samt beviljandet av statsunderstöd ska uppdateras. Som en riksomfattande organisation på ungdomsområdet med rätt till statsbidrag kan godkännas en sådan förening eller stiftelse som förverkligar de syften och utgångspunkter som anges i den föreslagna lagen. En organisations rätt till statsbidrag ska vid behov kunna återkallas, om den inte uppfyller de föreskrivna förutsättningarna för beviljandet av statsunderstöd.

Till lagen ska dessutom fogas bestämmelser om beviljandet av statsunderstöd för riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet och ungdomsverkstäder samt om möjligheten till narkotikatestning inom verkstadsverksamheten för unga.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Lagens syfte är att förbättra de statliga och kommunala ungdomsväsendenas samt ungdomsverksamhetens möjligheter att anpassa sig till förändringen i de ungas befolkningsstruktur och till de betydande regionala förändringarna i antalen unga. Syftet med lagändringen är att anpassa den till de förändringar som skett i verksamhetsomgivningen, vilka förutsätter nya strukturer på ungdomsområdet och åtgärder för att förverkliga ungas likställdhet, jämlikhet, och delaktighet samt ungas rättigheter på de ungas villkor.

Genomförandet av lagen inverkar inte på den totala budgeten för statens ungdomsarbete. Anslagen för ungdomsarbete uppgick till 0,13 procent i statens budgetproposition för 2014. Enligt uppskattningen uppgick statsandelen av vinstmedlen av tippnings- och penninglotterispel till 541 miljoner euro år 2014. Av detta utgjorde ungdomsarbetets andel 9,8 procent. Lagförslaget kan genomföras inom ramen för de anslag som anvisats för ungdomsarbete i rambeslutet.

I lagen ska inte föreskrivas nya uppgifter för kommunen. Däremot stärker lagen kommunernas möjligheter att förverkliga ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna med beaktande av lokala omständigheter. År 2015 uppgick statsandelen för kommunernas ungdomsarbete till 8 061 000 euro. Lagändringen påverkar inte det totala beloppet av kommunernas statsandel. Det pris per enhet som för närvarande används som beräkningsgrund för statsandelen för kommunernas ungdomsarbete är 15 euro per invånare under 29 år. År 2015 beviljades 135 organisationer på ungdomsområdet sammanlagt 14,5 miljoner euro i statsunderstöd enligt prövning. Avsikten är att se över lagens grunder enligt vilka organisationer på ungdomsområdet ska godkännas såsom berättigade till statsbidrag och enligt vilka de ska beviljas statsunderstöd. Enligt lagens ikraftträdandebestämmelse ska undervisnings- och kulturministeriet göra en ny bedömning av rätten till statsbidrag hos de organisationer på ungdomsområdet som har beviljats allmänt understöd med stöd av den gällande lagen. På basis av bedömningen kommer antalet organisationer som får statsunderstöd enligt prövning sannolikt att minska en aning, vilket gör det möjligt att omfördela medlen för ungas medborgarverksamhet.

De föreslagna bestämmelserna om verkstadsverksamheten för unga får inga ekonomiska konsekvenser, eftersom även den gällande lagen möjliggör beviljande av ett årligt anslag för verkstadsverksamhet för unga.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Propositionen ökar kommunens möjligheter att förverkliga ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna på valfritt sätt. På basis av den föreslagna lagens 8 § om kommunens ansvar kan kommunen bättre än tidigare beakta lokala omständigheter när den skapar förutsättningar för ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna. I 9 § i den föreslagna lagen ska inte längre föreskrivas om sammansättningen av det sektorsövergripande samarbetsnätverket, utan kommunen får bilda nätverket enligt det lokala behovet.

I statens ungdomsråds uppgifter betonas den uppgift som gäller att bedöma hur statsförvaltningens åtgärder påverkar de unga och de tjänster och åtgärder som riktas till unga. Propositionen påverkar dock inte antalet anställda vid rådets sekretariat eller den organisatoriska ställningen. Ändringen av utvärderings- och understödskommissionens uppgifter inverkar inte på antalet anställda vid delegationens sekretariat eller på deras ställning inom organisationen. Ändringarna inverkar inte heller på antalet anställda vid undervisnings- och kulturministeriet.

Den narkotikatestning som föreslås i fråga om verkstadsverksamheten för unga gäller endast en mycket liten andel av de unga inom verksamheten. Inom verkstadsverksamheten för unga har unga narkotikatestats ända sedan ingången av 1986. I praktiken har man vid bedömningen av kriterierna för narkotikatestning tillämpat bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004). Den föreslagna bestämmelsen om narkotikatestningen motsvarar i huvudsak dessa bestämmelser. De föreslagna bestämmelserna förbättrar de ungas rättsskydd, men ökar trots detta inte myndigheternas nuvarande uppgifter.

4.3 Övriga samhällsliga konsekvenser

Propositionen stärker likställdheten samt jämställdheten mellan könen. Det operativa främjandet av ungas jämlikhet och likställdhet är en av de viktigaste delarna i lagen som helhet. Uppnåendet av det syfte som det föreskrivs om i 2 § i den föreslagna lagen ska stärkas genom att i fråga om beviljandet av statsunderstöd hänvisa till bestämmelsen om syftet i de bestämmelser som gäller kommunens ungdomsväsende och den statliga finansieringen. Enligt 8 § om kommunens ansvar ska kommunen beakta lagens syften när den förverkligar ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna. Enligt förslaget ska lagens syften även beaktas vid prövningen av rätten till statsbidrag hos de instanser som ansöker om statsunderstöd samt av beloppet av det understöd som beviljas dem. Om detta föreskrivs det i 14 och 15 § i fråga om de riksomfattande organisationerna på ungdomsområdet, i 16 § i fråga om de riksomfattande kompetenscentrumen på ungdomsområdet, i 17 § i fråga om ungdomscentralerna och i 18 § i fråga om verkstadsverksamheten för unga. Främjandet av likställdheten och jämlikheten betonas särskilt vid prövningen av rätten till statsbidrag hos organisationer på ungdomsområdet samt av beloppet av understödet enligt 14 och 15 §.

Propositionen stärker även ungas delaktighet i samhället. Främjandet av delaktigheten beaktas i flera bestämmelser i lagen. Främjandet av ungas delaktighet ingår även i det syfte som anges i 2 § i lagen. Som konstaterats ovan i fråga om jämlikheten och likställdheten, ska lagens syfte beaktas när rätt till statsbidrag och statsunderstöd beviljas. Dessutom stärks ungas delaktighet av att staten i enlighet med 5 § i lagen ska höra de unga vid beredningen av statens program för ungdomsarbete och ungdomspolitik. Enligt lagens 24 § ska man dessutom erbjuda och ge en möjlighet för de unga att delta i och påverka de ärenden som gäller ungdomsarbete och ungdomspolitik på lokal, regional och riksomfattande nivå.

Förslaget om narkotikatestning inom verkstadsverksamheten för unga stärker rättsskyddet hos de unga som testas samt säkerheten för de övriga personerna inom verksamheten. I och med att det föreskrivs i lag om testningen kan unga förpliktas att testas. I och med narkotika-

testningen ingriper man i den unges självbestämmanderätt och personliga integritet. Om man begränsar dessa rättigheter, krävs det exakta och noggrant avgränsade bestämmelser i lag.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta en regeringsproposition om förslag till en reform av ungdomslagen och annan lagstiftning gällande den. Arbetsgruppen skulle i dess arbete beakta att lagen ska beredas i samarbete med aktörerna och de unga inom ungdomsarbetet, ungdomsväsendet och ungdomspolitikerna. Dessutom skulle arbetsgruppen, på det sätt som den anser är bäst, föra en omfattande dialog med intressentgrupperna om de förväntningar, behov och modellösningar som rör reformen av ungdomslagen samt följa upp undersökningsresultat i anknytning till ämnet och i tillämpliga delar utnyttja dem som stöd för arbetet. Utöver ministeriets representanter bestod arbetsgruppen av tre medlemmar som representerade utomstående instanser; Finlands Ungdomssamarbete - Allians rf, Finlands Kommunförbund och Nätverket för ungdomsforskning. Tack vare representanterna fick arbetsgruppen ta del av synpunkter från det civila samhället och den kommunala sektorn.

Beredningen inleddes som tjänsteuppdrag genom beslut av kultur- och idrottsminister Paavo Arhinmäkis ledningsgrupp den 22 oktober 2013. Arbetsgruppen tillsattes av kultur- och bostadsminister Pia Viitanen för tiden 16.9.2014—31.5.2015, och man ansökte om fortsättning fram till den 31 augusti 2015. Arbetsgruppens promemoria om regeringspropositionen överlämnades till undervisnings- och kulturminister Sanni Grahn-Laasonen den 14 oktober 2015. Reformen av ungdomslagen främjar en strukturändring av hela systemet för ungdomsarbetet. Syftet har varit att uppdatera innehållet i ungdomslagen så att det motsvarar såväl nutida och framtida behov inom ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna.

Till ordförande för arbetsgruppen utsågs chef Georg Henrik Wrede från undervisnings- och kulturministeriet. Sekreterare i arbetsgruppen var konsultativ tjänsteman Jaana Walldén och regeringssekreterare Carita Meriläinen för tiden 16.9.2014—31.3.2015, och regeringssekreterare Janina Lindqvist för tiden 1.4—31.8.2015. Till medlemmar i arbetsgruppen utsågs generalsekreterare Olli Joensuu från Finlands Ungdomssamarbete - Allians rf, specialsakkunnig Kari Sjöholm från Finlands Kommunförbund, forskningschef Leena Suurpää från Nätverket för ungdomsforskning och juris kandidat Erkki Norbäck samt från undervisnings- och kulturministeriet kulturrådet Seija Astala, specialplanerare Mikko Cortés Téllez, överinspektör Merja Hilpinen, överinspektör Emma Kuusi, specialsakkunnig Seija Kähkönen, utbildningsrådet Monica Melén-Paaso, kulturrådet Immo Parviainen och överinspektör Marja Pulkkinen. Permanenta sakkunniga i arbetsgruppen var generalsekreterare Tuomo Valve från delegationen för ungdomsärenden och generalsekreterare Saila Ruuth från bedömnings- och understödskommissionen. I arbetsgruppens arbete deltog dessutom administrativa medarbetare Tuomas Tikkanen.

Under arbetet hörde arbetsgruppen jämställdhetsombudsmannen Pirkko Mäki, minoritetsombudsmannen Eva Biaudet, barnombudsmannen Tuomas Kurttila och övriga sakkunniga. Varje medlem i arbetsgruppen har ansvarat för nätverket inom det egna kunskapsområdet och via nätverket har de förmedlat åsikterna om ungdomsarbetet till arbetsgruppen.

I samband med lagberedningen samlade ministeriet in ungdomsombudets synpunkter om de olika delarna av lagreformen. Utöver hörandet har reformen av ungdomslagen behandlats vid flera andra tillfällen. Före arbetsgruppen inledde sitt arbete ordnades det på Alliansen kryssning den 15 april 2014 en paneldiskussion om behoven av en reform av lagen. Samtidigt bör-

jade man samla in kommentarer och föra diskussioner i de sociala medierna, via Facebook- och Twitterkonton för ansvarsområdet för ungdomsarbete och ungdomspolitik. Under sommaren 2014 började man samla in mer detaljerade bakgrundsuppgifter för reformen, och i samband med detta lade man ut enkäter på internet via enkätverktyget Webropol. Det ordnades sammanlagt fyra enkäter; en enkät i anknytning till barn- och ungdomspolitiska programmet (LANUKE) i den nya lagen (14.10.2014—31.12.2014), en enkät om ungdomslagens definition av åldersgränsen (15.4.2014—15.3.2015), en enkät för allmänna kommentarer och förslag till paragraferna i ungdomslagen (15.4.2014—15.3.2015) och en enkät i fråga om 8 § och deltagandet (12.12.2014—15.3.2015). I enkäterna kom det sammanlagt 1324 svar.

Särskilt ungdomslagens åldersgräns togs upp i enkäterna, och enligt svaren var åldersgränsen 7—29 år den populäraste, vilken också blev arbetsgruppens förslag. Även finansierandet och etablerandet av det uppsökande ungdomsarbetet, kommunernas roll och uppgiftsförteckning samt det sektorsövergripande samarbetet framstod som viktiga teman. Man ansåg att det behövs kompetenskrav för ungdomsledare och en specifikare definiering i lagen av ungas delaktighet.

Vid sidan av enkäterna ordnade ministeriet från april till juni 2015 en möjlighet att kommentera alla paragrafer i ungdomslagen öppet på webben via Google Docs-systemet. Det kom in över 130 svar. Både kommentarerna och allt bakgrundsmaterial om lagen publicerades på internet via ministeriets webbsidor och webbsidan Google Drive.

Utöver hörandet via webben hörde undervisnings- och kulturministeriet de unga i ungdomshusen för Finlands Humanistiska yrkeshögskola Ab och via de verkstäder som yrkeshögskolan ordnar för sina elever. De unga gav sina synpunkter om reformen av ungdomslagen. Tillsammans med regionförvaltningsverken ordnade ministeriet sex lokala tillfällen för hörande i januari och februari 2015. Det deltog sammanlagt cirka 700 personer i tillfällena, och deltagarna bestod av både unga och vuxna från kommuner, regionförvaltningsverk och frivilligorganisationer. Utöver de lokala tillfällena för hörande ordnade ministeriet dessutom flera möten och verkstäder för organisationer och aktörer på ungdomsområdet. På hösten 2014 ordnades gruppmöten och ett organisationsseminarium angående blanketterna för ansökan och utredningar. På våren 2015 ordnades det ett organisationsseminarium om jämlikheten och likställigheten i ungdomslagen samt flera organisationsverkstäder angående understöd, bedömning av organisationer samt ungas deltagande. Ministeriet har även hört arbets- och näringsministeriets anställda om deras åsikter i fråga om reformen av ungdomslagen.

Utöver det nationella hörandet bjöd ministeriet in en internationell sakkunniggrupp från Europarådet för att bedöma utgångspunkterna och behoven i fråga om reformen av lagen. Sakkunniggruppen besökte Helsingfors i mars 2015 och överlätt sin rapport till ministeriet i april 2015.

Övrig beredning

Utkastet till regeringens proposition med förslag till ungdomslag har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunal förvaltning den 15 juni 2016.

5.2 Utlåtanden och hur de har beaktats

Utlåtanden om lagförslaget i promemorian från den arbetsgrupp som har berett reformen av ungdomslagen begärdes den 2 november 2015. Remissbehandlingen avslutades den 30 november 2015. Utlåtande om förslaget begärdes bl.a. av alla Finlands ungdomsfullmäktige. Dessutom ordnade Nuorten Akatemia ry tillfällen i åtta orter runtom i landet för att höra unga i fråga om lagförslaget. De 133 unga som deltog i hörandet tog ställning till definitionen av

RP 111/2016 rd

åldern på unga och ansåg att delaktigheten och likställdheten är viktiga för unga och att ungdomsarbetet ska omfatta "allt arbete med unga".

Det var möjligt att ge utlåtande om förslaget via webbtjänsten utlåtande.fi. Tiden för utlåtande var kortare än normalt, eftersom många instanser hördes redan under arbetsgruppens beredning av förslaget. Utkastet till lagförslaget kunde också kommenteras öppet på undervisnings- och kulturministeriets internetsidor under våren 2015.

Sammanlagt 161 olika instanser gav skriftliga utlåtanden. Ett sammandrag om de givna utlåtandena har publicerats på undervisnings- och kulturministeriets webbsidor. Vid beredningen av regeringspropositionen har man strävat efter att beakta ståndpunkterna i utlåtandena.

I utlåtandena ansågs det att en uppdatering av ungdomslagen behövs. Största delen av remissinstanserna anser att lagens tillämpningsområde och målsättning är tydlig och bra. Särskilt understöder man att främjandet av ungas delaktighet, påverkningsmöjligheter, likställdhet och jämlikhet lyfts fram som det centrala målet i lagförslaget. De flesta understödde även förslaget om statens ungdomspolitiska program. Det som prisades mest i utlåtandena var att man enligt programmet bör höra de unga i ungdomspolitiska ärenden.

Nästan alla remissinstanser tar ställning till definitionen av åldern på unga. De flesta remissinstanser motsätter sig den föreslagna åldersgränsen. I utlåtandena föreslogs också nya åldersgränser, men de flesta understödde en bred åldersmarginal. Efter övervägande har undervisnings- och kulturministeriet därför fattat beslutet att föreslå att den gällande åldersgränsen ska kvarstå, vilket avviker från arbetsgruppens ursprungliga förslag.

I och med att åldersgränsen kvarstår finns inte heller skäl att införa bestämmelser om hörande av 7-åriga samt om deras delaktighet och påverkan. Av den anledningen anser undervisnings- och kulturministeriet att det inte är ändamålsenligt att föreskriva i lag om metoderna för hörande, delaktighet eller påverkan, eftersom den breda åldersmarginalen förutsätter sådana metoder för delaktighet som beaktar åldern. I motiveringen har man samlat sådana exempel på praktiska förfaranden för hörande och delaktighet som togs upp i utlåtandena.

Åsikterna om arbetsgruppens förslag om stärkandet av kommunens eget ansvar för förverkligandet av ungdomsarbetet och ungdomspolitiken var delade. Man var oroad över att förteckningen över olika former av ungdomsarbete överförs från lagen till motiveringen, men i de utlåtanden där detta understöddes ansåg man att detta gör det möjligt att förbättra genomförandet av ungdomsarbetet och ungdomspolitiken samt att anpassa det till lokala förhållanden. Genom uppdaterandet av ungdomslagen vill man skapa utrymme för nya former av ungdomsarbete samt för utveckling av dem, och därför behöver det inte finnas en förteckning över verksamhetsformerna i lagens bestämmelser. I lagen är ungdomsarbetet ett allmänt begrepp för olika former av ungdomsarbete omfattande allt från det nyaste ungdomsarbetet som sker på webben till mer traditionella arbetsmetoder. Begreppet gör det möjligt att utveckla ungdomsarbetets innehåll utan att förslaget behöver ändras.

Den ståndpunkt som togs upp i många utlåtanden av organisationerna på ungdomsområdet och som gällde att bevara ordet *riksomfattande* i fråga om förutsättningarna för rätten till statsbidrag ingår i det reviderade lagförslaget.

När det gäller den narkotikatestning som föreslås för verkstadsverksamheten för unga var remissinstansernas åsikter delade. En del anser att det är något som förbättrar ungas rättsskydd och säkerhet, medan andra vill slopa bestämmelsen helt och hållet. Undervisnings- och kulturministeriet har preciserat bestämmelserna med grund i dataombudsmannens sakkunnigutlåtanden.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde. I paragrafen föreskrivs om det centrala innehållet i lagen. Paragrafen är ny. Enligt *1 mom.* föreskrivs det i lagen om främjande av ungdomsarbete och ungdomsverksamhet och om ungdomspolitik samt om statsförvaltningens och kommunernas ansvar och samarbete i anknytning till detta samt om statsfinansieringen för ansvarsområdet. I momentet nämns såväl ungdomsarbete som ungdomsverksamhet. I gällande ungdomslag nämns ungdomsverksamhet endast i förteckningen i 7 § över uppgifter som hör till kommunens ungdomsarbete och ungdomspolitik. Med ungdomsverksamhet avses i denna lag de ungas egen verksamhet. Ungdomsarbete och ungdomsverksamhet behandlas närmare i samband med definitionerna i 3 §. Med statsförvaltningen avses i denna bestämmelse undervisnings- och kulturministeriet och regionförvaltningsverken, som svarar för uppgifterna inom regionförvaltningen. Med statsfinansiering avses statsandelar samt statsunderstöd som beviljas efter prövning.

I paragrafens *2 mom.* finns en hänvisningsbestämmelse till de internationella förpliktelser som är bindande för Finland. Finland har anslutit sig till flera internationella avtal, som behandlas närmare i avsnittet internationella avtal i allmänna motiveringen. I momentet föreslås en informativ bestämmelse om att förpliktelser enligt dessa avtal ska iakttas utöver den föreslagna lagen.

2 §. Lagens syfte. I paragrafen föreslås bestämmelser om lagens syfte och om utgångspunkterna för att uppnå syftet. Lagens syfte är enligt *1 mom.* att främja de ungas delaktighet och möjligheter att påverka samt förmåga och förutsättningar att verka i samhället, att stödja de ungas utveckling, självständighetsprocess, gemenskapskänsla samt inhämtandet av kunskaper och färdigheter i anknytning till detta, stödja de ungas fritidssysselsättningar och verksamhet i det civila samhället, främja de ungas likställdhet och jämlikhet samt tillgodoseendet av deras rättigheter samt förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor. Vid stödandet av de ungas utveckling och förbättrandet av de ungas uppväxt- och levnadsvillkor har den ungas familj och den lokala gemenskapen och övriga uppväxtmiljön stor betydelse. Med de ungas rättigheter avses tillgodoseende av de ungas grundläggande och mänskliga rättigheter. Momentet motsvarar delvis 1 § 1 mom. i gällande lag, men i förslaget har i den finska texten "lain tarkoitus", som används i nuvarande lag, ändrats till *lain tavoite*, medan motsvarande svenska benämning *syftet med denna lag* bibehölls. Dessutom har syftet uppdaterats och omdisponerats.

I gällande lag anges som syftet med lagen aktivt medborgarskap och stärkning av de ungas sociala identitet. Enligt definitionerna i lagen avses med aktivt medborgarskap ungas målinriktade verksamhet i medborgarsamhället och med stärkning av ungas sociala identitet till unga riktade åtgärder för att förbättra deras livskunskap och för att förhindra utslagning. Trots att det inte föreslås att dessa begrepp används i momentet, är avsikten inte att syftet till denna del ändras. Det föreslås att innebörden av de begrepp som används i den gällande lagen öppnas upp och preciseras i bestämmelsen. Det kan anses att främjande av ett aktivt medborgarskap inbegriper såväl 1 mom. 1 punkten om att främja de ungas delaktighet och möjligheter att påverka samt förmåga och förutsättningar att verka i samhället som 1 mom. 2 punkten om att stödja de ungas utveckling, självständighetsprocess, gemenskapskänsla samt inhämtandet av kunskaper och färdigheter i anknytning till detta. Syftet i 1 mom. 2 punkten kan också anses ingå förutom i 3 punkten om att stödja ungas fritidssysselsättningar och verksamhet i det civila samhället dessutom i stärkningen av ungas sociala identitet. Med det civila samhället av-

ses frivilligt organiserad verksamhet t.ex. i organisationer, sällskap och andra sammanslutningar inom den tredje sektorn.

I 2 mom. i gällande lag nämns likställdhet, jämlikhet och gemenskap som utgångspunkter för att uppnå syftet. I syfte att framhäva dessa värderingar föreslås det att de tas in som en del av lagens syfte.

Enligt 2 mom. ska lagens syfte uppnås med utgångspunkt i solidaritet, kulturell mångfald och internationalism, hållbar utveckling, sunda levnadsvanor, respekt för miljön och livet samt sektorsövergripande samarbete. Dessa utgångspunkter skapar lagens värdegrund, som styr uppnåendet av syftet i 1 mom. Syftena likställdhet, jämlikhet och gemenskap (social förmåga i den nya lagen) flyttas till 1 mom. Med undantag av att begreppet hållbar utveckling läggs till och punkten om sektorsövergripande samarbete, motsvarar momentet i övrigt den gällande bestämmelsen. Avsikten med hållbar utveckling är bl.a. att trygga nuvarande och kommande generationer möjlighet till ett gott liv. Miljöfostran stärker respekten för miljön. Med sektorsövergripande samarbete avses samarbete mellan myndigheter som representerar olika sektorer. Bestämmelser om sektorsövergripande samarbete på lokal nivå finns i 9 § i den föreslagna lagen.

När statsbidragsmyndigheten prövar rätten till statsbidrag och beloppet av statsunderstöd ska de uppgifter och det syfte som anges för den som ansöker om rätt till statsbidrag eller om statsunderstöd i dess egna stadgar samt prioriteringarna med anledning av dem i fråga om de syften och utgångspunkter som anges i 2 § i den föreslagna lagen beaktas.

3 §. Definitioner. I paragrafen föreslås bestämmelser om de definitioner som ska användas i ungdomslagen. Det föreslås att paragrafen ändras så att det i fortsättningen finns sju definitioner i stället för den gällande lagens åtta definitioner.

Med unga avses enligt den föreslagna 1 punkten personer som inte har fyllt 29 år. Bestämmelsen motsvarar 2 § 1 punkten i den gällande lagen.

Med ungdomsarbete avses enligt 2 punkten åtgärder för att stödja de ungas utveckling, självständighetsprocess och delaktighet i samhället. I definitionen vill man understryka verksamhet som utgår från den unge, vilket inom ungdomsarbetet innebär respekt för och stödjande av de ungas egna tankar och behov. Inom ungdomsarbetet träffar man och arbetar man tillsammans med de unga utifrån de ungas egna förutsättningar. Syftet med ungdomsarbetet är att vid sidan av tillhandahållande av tjänster målinriktat stödja de unga i livet så att de unga bekräftas som individer, som medlemmar i en grupp och som en befolkningsgrupp. Avsikten med ungdomsarbetet är att förbättra de ungas likvärdiga möjligheter att verka som medlemmar i samhället och som aktiva medborgare.

Med ungdomspolitik avses enligt 3 punkten åtgärder för att förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor samt växelverkan mellan generationerna. Ett nytt omnämnande i definitionen är förbättrande av växelverkan mellan generationerna. I den utvidgade definitionen av ungdomspolitik beaktas förändringen i Finlands befolkningsstruktur samt flyttningen inom landet.

Med ungdomsverksamhet avses enligt 4 punkten de ungas egen verksamhet. Definitionen är ny. Ungdomsverksamhet är en dimension av aktivt medborgarskap där tyngdpunkten ligger på verksamhet som de unga själva planerat och upprättat. Ungdomsverksamhet är verksamhet som de unga själva skapat och där det egentliga innehållet i verksamheten produceras av de unga. Ungdomsverksamheten kan vara verksamhet som genomförs inom ramen för organisationer eller andra grupper på ungdomsområdet eller vara de ungas egen gemensamma verksamhet. Det väsentliga är inte verksamhetsformen eller ramarna för verksamheten utan det att

de unga själva är aktiva aktörer. Till exempel kommuner eller organisationer på ungdomsområdet kan främja ungdomsverksamheten genom att stödja förutsättningarna och ramarna för de ungas egen verksamhet.

Med riksomfattande ungdomsorganisation avses enligt 5 *punkten* en registrerad organisation som förverkligar den föreslagna lagens syften och utgångspunkter och vars verksamhetsområde de har riksomfattande täckning. Momentet motsvarar i huvudsak 2 § 6 punkten i den gällande lagen.

Med riksomfattande organisation på ungdomsområdet avses enligt 6 *punkten* utöver riksomfattande ungdomsorganisationer dessutom registrerade föreningar eller stiftelser som bedriver ungdomsarbete eller ordnar ungdomsverksamhet eller tjänster inom ungdomsarbetet och som förverkligar den föreslagna lagens syften och utgångspunkter och vars verksamhetsområde de har riksomfattande täckning. Definitionen omfattar utöver ungdomsorganisationer dessutom de serviceorganisationer för ungdomsarbete som avses i 10 § i den gällande lagen och de organisationer enligt 11 § i den gällande lagen som bedriver ungdomsarbete.

Med riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet avses enligt 7 *punkten* en sammanslutning som i hela landet utvecklar och främjar kompetensen och sakkunskapen på ungdomsområdet. Ett kompetenscentrum kan också bildas av en på avtal grundad sammanslutning av två eller fler sammanslutningar. En sådan sammanslutning som avses i punkten ska i hela landet utveckla och främja kompetensen och sakkunskapen på ungdomsområdet.

2 kap. Statens ungdomsarbete och ungdomspolitik

4 §. Statens ansvar. Enligt 1 mom. ska undervisnings- och kulturministeriet svara för den allmänna ledningen, samordningen och utvecklingen av ungdomsarbete och ungdomspolitiken samt för att allmänna förutsättningar för ungdomsarbete och ungdomspolitik skapas inom statsförvaltningen. I 3 § 1 mom. i den gällande lagen föreskrivs om statens ansvar. Det föreslagna momentet har i många hänseenden ändrats jämfört med den gällande bestämmelsen.

Undervisnings- och kulturministeriets ansvar för ledningen av ungdomsarbete och ungdomspolitiken baserar sig på grundlagen, lagen om statsrådet (175/2003), reglementet för statsrådet (262/2003), statsrådets förordning om undervisnings- och kulturministeriet (310/2010) samt undervisnings- och kulturministeriets förordning om undervisnings- och kulturministeriets arbetsordning (359/2014).

Enligt grundlagens 68 § svarar varje ministerium inom sitt ansvarsområde för beredningen av de ärenden som hör till statsrådet och för att förvaltningen fungerar som sig bör. Bestämmelser om ministeriernas ansvarsområden och om fördelningen av ärenden mellan dem samt om andra former för organisering av statsrådet utfärdas genom lag eller statsrådsförordning. Enligt 2 § 2 mom. (1137/2014) i lagen om statsrådet ska ministerierna vid behov samarbeta vid beredningen av ärenden. Det ministerium till vars ansvarsområde ärendet huvudsakligen hör svarar för ordnandet av samarbetet.

I reglementet för statsrådet finns gemensamma bestämmelser om ministeriernas ansvarsområden och beslutanderätt. Enligt 18 § 1 mom. 2 punkten i reglementet hör ungdomsarbete till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde. På motsvarande sätt bestäms i 1 § i statsrådets förordning om undervisnings- och kulturministeriet att ungdomsarbete hör till ministeriets uppgifter.

Enligt 17 § i undervisnings- och kulturministeriets förordning om undervisnings- och kulturministeriets arbetsordning hör ungdomsarbete och ungdomspolitiken till verksamhetsområdet

för ungdoms- och idrottspolitiska avdelningen. Avdelningen har också till uppgift att se till de allmänna förutsättningarna för ungdomsarbete inom sitt ansvarsområde. Dessutom svarar avdelningen i samråd med övriga avdelningar och enheter för ärenden inom ungdomsområdet som gäller medborgarsamhället. De allmänna förutsättningarna för ungdomsarbete avser ungdomsväsendet, medborgarverksamhet inom ungdomsarbetet, samhällelig utveckling av ungdomsarbetet och ärenden som gäller nationellt samarbete samt ungdomsforskning, ärenden som gäller ungdomslokaler och statens delegation för ungdomsärenden.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att regionförvaltningsverken, som har nära samarbete med kommunerna, svarar för den regionala förvaltningen av ungdomsarbetet och ungdomspolitik. Regionförvaltningsverken genomför statens ungdomspolitik inom sina verksamhetsområden. Närmare bestämmelser om dessa uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 3 mom. ska staten vid skötseln av sina uppgifter vid behov samarbeta med kommunerna, organisationer på ungdomsområdet och andra sammanslutningar samt med de unga. Med andra sammanslutningar avses stiftelser, församlingar och företag som producerar tjänster för unga samt sådana föreningar som inte är ovan avsedda organisationer på ungdomsområdet. Avsikten med bestämmelsen är att stärka principen i 21 § i grundlagen om rätten att bli hörd, som hör till grunderna för god förvaltning. De behöriga statliga myndigheterna ska överväga vilken form samarbetet ska ha och på vilket sätt det ska genomföras utgående från det ärende som behandlas.

5 §. Riksomfattande program för ungdomsarbetet och ungdomspolitik. I paragrafen föreslås bestämmelser om det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitik. Enligt 1 mom. godkänner statsrådet vart fjärde år ett program som ska vara ett viktigt verktyg för planeringen och styrningen av statens ungdomspolitik. Det föreslagna momentet motsvarar första meningen i 4 § 1 mom. i den gällande lagen, dock så att det ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet har ersatts med det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitik.

Enligt 2 mom. ska programmet innehålla mer detaljerade mål för det riksomfattande ungdomsarbetet och ungdomspolitik och för stödandet av dem. I momentet nämns inte längre riktlinjerna för regionförvaltningsverkens programarbete, eftersom dessa anses ingå i de riksomfattande målen. Inte heller riktlinjerna för kommunernas programarbete ingår längre i momentet.

Enligt den andra meningen i momentet ska genomförandet av programmet följas upp och programmet revideras vid behov. Uppföljningen av genomförandet av programmet är nytt i bestämmelsen. Denna uppgift hör till undervisnings- och kulturministeriet. Statsrådet fattar beslut om revidering av programmet.

Enligt 3 mom. ska undervisnings- och kulturministeriet bereda programmet i samråd med andra berörda ministerier. Dessa ministerier är i synnerhet social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet och justitieministeriet. I beredningen ska de unga samt centrala aktörer inom ungdomsarbetet och ungdomspolitik höras. Aktörer som ska höras i beredningen kan vara organisationerna på ungdomsområdet samt andra sammanslutningar som arbetar med unga och aktörer som verkar för ungas uppväxt- och levnadsförhållanden. De unga kan höras direkt t.ex. via elektroniskt deltagande. På det sättet tas de unga med i fastställandet av det riksomfattande ungdomsarbetet och den riksomfattande ungdomspolitik i enlighet med verksamhetsprinciperna om öppen förvaltning.

RP 111/2016 rd

I 4 mom. föreslås det att närmare bestämmelser om programmets innehåll och beredningen av det får utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelsen motsvarar 4 § 3 mom. i den gällande lagen.

6 §. Statens ungdomsråd. I paragrafen föreslås bestämmelser om statens ungdomsråd. Paragrafen motsvarar i huvudsak 5 § i den gällande lagen. Sakkunnigorganets namn ändras dock och dess uppgifter preciseras något.

Enligt 1 mom. verkar statens ungdomsråd i anslutning till undervisnings- och kulturministeriet och tillsätts av statsrådet. Momentet motsvarar de två första meningarna i 5 § 1 mom. i den gällande lagen, men det föreslås att organets namn statens delegation för ungdomsärenden ändras till statens ungdomsråd.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om ungdomsrådets uppgifter. Enligt 1 punkten har rådet till uppgift att behandla ärenden som är vittsyftande och av principiell betydelse för unga och att särskilt bedöma konsekvenserna av statsförvaltningens åtgärder för ungdomar och för tjänster och funktioner riktade till unga. Uppgiften är ny. Det föreslås att rådet behandlar ärenden som är vittsyftande och av principiell betydelse för unga även inom andra förvaltningsområden än undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Rådet har enligt 2 punkten till uppgift att ta initiativ och göra framställningar för att utveckla området, enligt 3 punkten att producera aktuell information om de unga och deras levnadsförhållanden och enligt 4 punkten att ge undervisnings- och kulturministeriet utlåtanden om ärenden som ska tas upp i det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitikerna. Dessa uppgifter motsvarar till innehållet delegationens uppgifter enligt 5 § 2 mom. i den gällande lagen, även om uppgifterna har precisats något. Enligt 5 punkten har rådet dessutom till uppgift att följa den internationella utvecklingen och det internationella samarbetet på området. Denna uppgift är också ny.

Enligt 3 mom. kan rådet ha sektioner för beredning av ärenden. Momentet motsvarar den första meningen i 5 § 1 mom. i den gällande lagen.

Enligt 4 mom. utfärdas närmare bestämmelser om rådets uppgifter och om tillsättande av rådet genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas också bestämmelser om rådets sammansättning. Momentet motsvarar i huvudsak 5 § 3 mom. i den gällande lagen.

7 §. Utvärderings- och understödskommissionen. I paragrafen föreslås bestämmelser om utvärderings- och understödskommissionen. Paragrafen motsvarar i huvudsak 6 § i den gällande lagen. Kommissionens uppgifter utvidgas dock till att omfatta rätt till statsbidrag samt statsunderstöd i fråga om de riksomfattande kompetenscentrumen på ungdomsområdet.

Undervisnings- och kulturministeriets sakkunnigorgan i frågor som gäller understöd till riksomfattande organisationer på ungdomsområdet är enligt 1 mom. utvärderings- och understödskommissionen, som tillsätts av statsrådet. Enligt momentet kan kommissionen inom sig tillsätta sektioner för beredningen av ärenden. Momentet motsvarar i huvudsak gällande 6 § 1 mom. Enligt den gällande bestämmelsen verkar kommissionen som sakkunnigorgan i ärenden som gäller understöd till de riksomfattande ungdomsorganisationerna och de riksomfattande serviceorganisationerna för ungdomsarbete. Enligt förslaget gäller kommissionens uppgifter understöd som enligt 17 och 18 § delas ut till riksomfattande organisationer på ungdomsområdet.

Enligt 2 mom. ska utvärderings- och understödskommissionen ge utlåtanden till undervisnings- och kulturministeriet om rätt till statsbidrag för riksomfattande organisationer och kompetenscentrum på ungdomsområdet, göra framställningar om fördelningen av statsunder-

stöd till organisationer och kompetenscentrum på ungdomsområdet samt på begäran av undervisnings- och kulturministeriet utvärdera verksamheten i de organisationer på ungdomsområdet som understöds. Uppgifterna motsvarar i huvudsak de uppgifter som utvärderings- och understödskommisionen har enligt 6 § 2 mom. i den gällande lagen. Nya uppgifter för utvärderings- och understödskommisionen är de uppgifter som gäller kompetenscentrumen.

Enligt 3 mom. utfärdas närmare bestämmelser om kommissionens uppgifter och om tillsättande av kommissionen genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas också bestämmelser om kommissionens sammansättning. Momentet motsvarar i huvudsak 6 § 3 mom. i den gällande lagen.

3 kap. **Kommunernas ungdomsarbete och ungdomspolitik samt sektorsövergripande samarbete**

8 §. Kommunens ansvar. I paragrafen föreslås bestämmelser om kommunens ansvar inom ungdomsarbetet och ungdomspolitiken. Enligt 1 mom. ska ungdomsarbete och ungdomspolitik fortfarande höra till kommunens uppgifter. När kommunen förverkligar syftena och utgångspunkterna enligt 2 § i den föreslagna lagen ska den med beaktande av lokala omständigheter skapa förutsättningar för ungdomsarbete och ungdomsverksamhet genom att ordna tjänster och lokaler avsedda för unga samt genom att stödja de ungas medborgarverksamhet. I detta moment föreskrivs inte närmare om vilka uppgifter eller åtgärder som hör till kommunernas ungdomsarbete och ungdomspolitik. I jämförelse med gällande 7 § 1 mom. föreslås det att ungdomsföreningarna och de organisationer som bedriver ungdomsarbete inte längre nämns i bestämmelsen. Genom ändringen stärks kommunens självständiga ansvar att genomföra ungdomsarbete och ungdomspolitik på det sätt som den beslutar och som lämpar sig för de lokala omständigheterna. Kommunerna är olika både till storlek och till befolkningsstruktur, och därför kan de organisera ansvarsområdets tjänster på många olika sätt. Enligt 8 § i kommunallagen (410/2014) kan kommunen själv organisera de uppgifter som den har enligt lag eller avtala om att organiseringsansvaret överförs på en annan kommun eller en samkommun. Enligt 9 § i kommunallagen kan kommunen producera tjänsterna själv eller skaffa dem av andra tjänsteproducenter.

Kommunernas ungdomsarbete omfattar t.ex. fostrande handledning av unga, verksamhetslokaler, erbjudande av möjligheter till fritidssysselsättning och informations- och rådgivningstjänster, stöd för ungdomsföreningar, idrottsinriktad, kulturell, internationell ungdomsverksamhet, miljöfostran för unga samt tjänster som gäller ungdomsverkstäder och uppsökande ungdomsarbete.

Enligt 2 mom. ska kommunen vid skötseln av uppgiften enligt 1 mom. vid behov samarbeta med andra myndigheter som producerar tjänster för unga samt med de unga, deras familjer, organisationer på ungdomsområdet och andra aktörer som bedriver ungdomsarbete. Momentet motsvarar 7 § 3 mom. i den gällande lagen.

9 §. Sektorsövergripande samarbete. I paragrafen föreslås bestämmelser om sektorsövergripande samarbete, vars målgrupp är alla unga som bor i kommunen. I den gällande lagen finns motsvarande bestämmelser om sektorsövergripande samarbete i 7 a §. För att samarbetet ska säkerställas föreslås ett styrnings- och servicenätverk fortfarande vara en obligatorisk verksamhetsform. Det föreslås dock att bestämmelsen ändras jämfört med gällande 7 a § så att kommunen har bättre möjligheter att beakta lokala omständigheter när den fullgör sina skyldigheter enligt bestämmelsen.

Enligt 1 mom. ska kommunen för den allmänna planeringen av lokala myndigheters sektorsövergripande samarbete och för utvecklingen av genomförandet ha ett styrnings- och service-

RP 111/2016 rd

nätverk eller någon annan motsvarande arbetsgrupp, vars målgrupp är alla unga som bor i kommunen. Kommuner kan om de så önskar ha ett gemensamt nätverk. Kommunerna kan också sammanslå nätverk som är riktade till olika målgrupper på valfritt sätt, förutsatt att nätverket i fråga har getts i uppgift de uppgifter som avses i den föreslagna lagen. Det föreskrivs inte längre om nätverkets sammansättning, men avsikten är att företrädare för undervisnings-, social-, hälsovårds- och ungdomsväsendet samt arbets- och polisförvaltningen och försvarsmakten fortfarande ska höra till nätverket. Även företrädare för andra myndigheter, såsom t.ex. kultur-, idrotts- och biblioteksväsendet, kan höra till nätverket.

Om verkstadsverksamhet för unga och uppsökande ungdomsarbete ordnas i kommunen är det behövligt att företrädare för dem är med i nätverket. Också samarbetet med dem som anordnar utbildning efter den grundläggande utbildningen är viktigt. Nätverket eller någon annan motsvarande arbetsgrupp ska fortfarande arbeta tillsammans med sammanslutningar som producerar tjänster för unga. Målgruppen för nätverket eller någon annan motsvarande arbetsgrupp är alla unga som bor i kommunen och nätverket eller gruppen behandlar inte ärenden som gäller enskilda unga.

Momentet motsvarar med dessa ändringar 7 a § 1 mom. i den gällande lagen.

Ett gemensamt nätverk för flera kommuner gör det lättare för den statliga lokal- och regionförvaltningen, dvs. arbets-, polis- och försvarsmyndigheterna, att delta i nätverksarbetet. Ett fungerande samarbete skapar förutsättningar för att utifrån olika myndigheters tjänster kunna bygga upp servicehelheter som motsvarar de ungas behov samt en gemensam praxis.

I kommunerna kan det redan nu finnas lagstadgade sektorsövergripande arbetsgrupper. Sådana grupper är åtminstone de grupper som avses i 14 § i barnskyddslagen och i 5 § i lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen. I samband med olika utvecklingsprojekt har det emellertid i kommunerna kunnat bildas arbetsgrupper eller nätverk med olika företrädare. En del av grupperna bildas för enskilda klienters behov och i dem är de med tanke på klienten centrala myndigheterna med, medan andra grupper behandlar ärenden som hör till deras uppdrag ur ett bredare perspektiv t.ex. med tanke på utveckling av tjänster.

I 2 mom. föreslås mer detaljerade bestämmelser om styrnings- och servicenätverkets eller någon motsvarande arbetsgrupps uppgifter. Bestämmelsen i 1 punkten motsvarar 7 a § 2 mom. 1 punkten i den gällande lagen. Bestämmelsen i 2 och 3 punkten motsvarar i förtydligad form 7 a § 2 mom. 2—4 punkten i den gällande lagen. Uppgifterna har sammanförts utifrån arbetsmodeller som prövats i samband med utvecklingsprojekt inom olika sektorer. Avsikten med nätverket är att förbättra den inbördes funktionen hos och effekten av servicesystem som är riktade till unga.

Enligt 1 punkten har nätverket till uppgift att samla in information om de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och utifrån detta bedöma de ungas situation till stöd för beslutsfattande och planer på lokal nivå. Avsikten är inte att utföra arbete som överlappar med skyldigheter någon annanstans i lagstiftningen, utan att i större utsträckning än tidigare utnyttja det informationsunderlag som redan finns. Den samlade informationen kan även utnyttjas inom det regionala och riksomfattande beslutsfattandet.

Enligt 2 punkten ska nätverket främja samordningen av tjänster riktade till unga, gemensamma förfaringssätt för att vägleda unga till tjänsterna samt främja ett smidigt informationsutbyte. Enligt 3 punkten ska nätverket främja samarbete för att genomföra ungdomsverksamheten.

10 §. Uppsökande ungdomsarbete. I paragrafen föreslås bestämmelser om uppsökande ungdomsarbete, dess uppgifter och hur det ska genomföras i kommunen. Bestämmelser om uppsökande ungdomsarbete finns i 7 b § i den gällande lagen. Enligt bestämmelsen i fråga är kommunen inte skyldig att ordna uppsökande ungdomsarbete, utan uppgiften är frivillig för kommunen. Till denna del motsvarar den föreslagna bestämmelsen den gällande bestämmelsen.

Enligt *1 mom.* är syftet med uppsökande ungdomsarbete att nå unga som är i behov av stöd och att hjälpa dem att anlita sådana tjänster och övrigt stöd som främjar deras utveckling, självständighetsprocess, delaktighet i samhället och övriga livskompetens och som bidrar till deras möjligheter till utbildning och till inträde på arbetsmarknaden. Jämfört med 7 b § 1 mom. i den gällande lagen föreslås det att också främjandet av de ungas delaktighet och livskompetens betonas i det uppsökande ungdomsarbetet. Det föreslås att bestämmelsen i det gällande momentet om att det uppsökande ungdomsarbetet i första hand grundar sig på information som den unge själv gett och på den unges bedömning av sitt behov av stöd flyttas till 3 mom. Till övriga delar motsvarar momentet den gällande bestämmelsen.

Paragrafens *2 mom.* motsvarar 7 b § 2 mom. i den gällande lagen.

Enligt *3 mom.* ska uppsökande ungdomsarbete inledas i första hand utifrån information som den unge själv har gett och utgående från den unges egen bedömning av sitt stödbehov. Momentet motsvarar den sista meningen i 7 b § 1 mom. i den gällande lagen. Enligt momentet kan uppsökande ungdomsarbete också inledas på basis av information från andra myndigheter.

11 §. Utlämnande av uppgifter för uppsökande ungdomsarbete. I paragrafen föreslås bestämmelser om utlämnande av identifierings- och kontaktuppgifter om unga för uppsökande ungdomsarbete. Paragrafen motsvarar i huvudsak 7 c § i den gällande lagen.

Paragrafens *1 mom.* motsvarar 7 c § 1 mom. i den gällande lagen. Paragrafens *2 mom.* motsvarar i huvudsak 7 c § 2 mom. i den gällande lagen. Bestämmelserna i 2 och 3 punkten i det föreslagna momentet ändras dock så att den särskilda övre åldersgräns på 25 år som hänför sig till utlämnande av uppgifter slopas. Bestämmelserna föreslås således gälla alla som enligt definitionen i 3 § är unga.

Paragrafens *3 mom.* motsvarar 7 c § 3 mom. i den gällande lagen.

Paragrafens *4 mom.* motsvarar annars 7 c § 4 mom. i den gällande lagen, men i det föreskrivs också om Folkpensionsanstaltens rätt att lämna ut uppgifter om unga för det uppsökande ungdomsarbetet. Rätten enligt gällande moment att lämna ut uppgifter om unga för det uppsökande ungdomsarbetet gäller endast myndigheter.

Till *5 mom.* föreslås det att det fogas en informativ bestämmelse, enligt vilken registrerade föreningar eller stiftelser som arbetar med unga eller andra sammanslutningar som erbjuder fritidsaktiviteter för unga med uttryckligt samtycke av den unga personen eller vårdnadshavaren för en minderåriga kan lämna ut den unges identifierings- och kontaktuppgifter till det uppsökande ungdomsarbetet, om de bedömer att den unga personen är i behov av uppsökande ungdomsarbete. Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är att t.ex. de som erbjuder fritidsaktiviteter för unga ska ha möjlighet att för det uppsökande ungdomsarbetet uttrycka sin oro över en ung person i ett tidigt skede, om de anser att det finns anledning till det. I sådana fall ska uttryckligt samtycke fås av den unga personen eller den unga personens vårdnadshavare.

Paragrafens *6 mom.* motsvarar 7 c § 5 mom. i den gällande lagen.

RP 111/2016 rd

I 7 mom. föreslås en hänvisning till anmälningsplikten i 25 och 25 c § i barnskyddslagen (417/2007) och i 35 § i socialvårdslagen (1301/2014). Enligt momentet behöver en enligt nämnda paragrafer anmälningspliktig person inte på basis av samma uppgifter göra en anmälan även till det uppsökande ungdomsarbetet. En eventuell anmälan till det uppsökande ungdomsarbetet ersätter inte heller de skyldigheterna som föreskrivs i fråga om barnskyddsanmälan och skyldigheterna enligt socialvårdslagen. En anmälan till det uppsökande ungdomsarbetet påverkar inte heller de rättigheter, skyldigheter eller det ansvar i fråga om unga som hör till anmälarens myndighetsuppgifter.

12 §. *Behandling av uppgifter om unga i det uppsökande ungdomsarbetet.* I paragrafen föreslås bestämmelser om behandlingen av uppgifter som behövs vid skötseln av uppgifter inom det uppsökande ungdomsarbetet. Paragrafen motsvarar 7 d § i den gällande lagen.

Enligt 1 mom. får identifierings- och kontaktuppgifter för det uppsökande ungdomsarbetet lämnas ut på elektronisk väg. Inom ramen för det uppsökande ungdomsarbetet får uppgifter som inkommit i samband med uppdraget samköras eller annars behandlas i syfte att identifiera och ge tidigt stöd till unga som är i behov av stöd. Bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och i personuppgiftslagen ska iakttas vid behandlingen av uppgifter som införs i register över uppsökande ungdomsarbete.

Vid behandlingen och arkiveringen av handlingar som kommit till inom verksamheten ska samma principer iakttas som i fråga om myndigheters andra handlingar. Klientregistret inom det uppsökande ungdomsarbetet ska vara ett separat register med eget användningsändamål, oberoende av hur kommunen organiserar verksamheten. Det föreslås att kommunen är registeransvarig för behandlingen av personuppgifterna.

Bestämmelserna i 9 § i personuppgiftslagen ger rätt att behandla endast uppgifter som är behövliga med hänsyn till verksamheten. Vid behandlingen av ett ärende som angår en enskild ung person inom ramen för det uppsökande ungdomsarbetet antecknas den som har anmält den unges kontakt- och identifieringsuppgifter, beslut om fortsatta åtgärder samt information om vilka uppgifter om den unge som lämnats ut och till vem. Om kommunen med en privat tjänsteproducent ingått ett uppdragsavtal om tillhandahållande av en tjänst som gäller det uppsökande ungdomsarbetet, är kommunens behöriga organ den som är i 3 § 4 punkten i personuppgiftslagen avsedd registeransvarig för de uppgifter som samlats in inom de tjänster som omfattas av avtalet, och det är den registeransvarige som svarar för behandlingen av personuppgifterna. De uppgifter som samlas in inom verksamheten kommer att förbli myndighetsuppgifter, oberoende av vem som behandlar uppgifterna.

En privat tjänsteproducent samlar in och behandlar klientuppgifter i enlighet med vad som överenskommit i avtalet. Enligt 5 § i personuppgiftslagen ska en självständig näringsidkare eller företagare som handlar för den registeransvariges räkning behandla personuppgifterna i enlighet med lag samt iaktta aktsamhet och god informationshantering. Enligt 32 § i den lagen ska den också innan behandlingen av uppgifterna inleds ge den registeransvarige tillbörliga utredningar och förbindelser och i övrigt tillräckliga garantier för att personuppgifterna skyddas.

Vid anskaffning av tjänster från en privat sammanslutning som producerar tjänster för unga, ska kommunen försäkra sig om att tjänsterna ordnas på det sätt som avses i ungdomslagen. Tjänsterna ska motsvara den nivå som krävs av motsvarande kommunala aktör. Som exempel på kvalitetskrav kan nämnas de behörighets- och sekretesskrav som ställs på personalen.

Kommunernas inbördes avtal om anordnande av service innebär med tanke på behandlingen av personuppgifter att de kommuner som är med i avtalet producerar tjänster för varandra på basis av uppdragsavtalet och för varandras räkning.

Paragrafens 2 mom. motsvarar 7 d § 2 mom. i den gällande lagen.

Paragrafens 3 mom. motsvarar 7 d § 3 mom. i den gällande lagen.

4 kap. **Verkstadsverksamhet för unga**

13 §. *Verkstadsverksamhet för unga.* I paragrafen föreslås bestämmelser om verkstadsverksamhet för unga, dess uppgifter och syftet med den. Det har inte föreskrivits om verkstadsverksamheten för unga tidigare. Innehållet i paragrafen motsvarar nuvarande praxis.

Enligt 1 mom. ska verkstadsverksamheten för unga med hjälp av träning förbättra den unges färdigheter för att han eller hon ska kunna komma in på en utbildning, slutföra en utbildning, komma in på den öppna arbetsmarknaden eller få tillgång till någon annan service som den unge behöver. Annan service som den unge behöver omfattar exempelvis olika slag av hälso- och sjukvårdstjänster, boendeservice och service för skötsel av ärenden och tjänster som hänför sig till fritidssysselsättning för unga. Verkstadsverksamheten syftar till att förbättra den unges livskompetens och främja hans eller hennes utveckling, självständighetsprocess och delaktighet i samhället.

Den unge ska få träning genom arbete eller arbetsverksamhet utifrån sina egna förutsättningar. På verkstaden görs det tillsammans med den unge upp en individuell träningsplan för honom eller henne. I den individuella träningsplan som görs upp för den unge på verkstaden antecknas uppgifter som gäller den unges verkstadsperiod i syfte att planera och följa upp den unges träning. De som ansvarar för den unges träning gör tillsammans med den unge upp en träningsplan så att man i planen kommer överens om den unges arbete eller arbetsverksamhet, träningens huvudsakliga mål och etappmål samt verksamheten efter verkstadsperioden. I träningsplanen kan det också skrivas in det slag av samarbete som den unge behöver som stöd för att målen för träningen ska nås. Detta omfattar t.ex. stödtjänster i anknnytning till boende, ekonomisk rådgivning, studiehandledning samt sådana tjänster som hänför sig till fritidssysselsättning och som erbjuds inom ungdomsarbete, kultur och idrott.

Enligt förslaget kan verkstadsverksamhet för unga ordnas av en kommun, av flera kommuner tillsammans eller av en sammanslutning som producerar tjänster för unga. En sammanslutning som producerar tjänster för unga kan vara t.ex. en stiftelse, förening eller ett aktiebolag. Enligt förslaget är kommunen inte skyldig att ordna verkstadsverksamhet för unga, utan uppgiften är frivillig för kommunen. Verkstadsverksamheten för unga är en form av ungdomsarbete som har etablerats i hela landet.

Vid verkstäder för unga ska det finnas kunskap om individuell träning och arbetsträning för unga, men i de föreslagna bestämmelserna föreskrivs inte närmare om utbildningskraven. Den kunskap om individuell träning och arbetsträning för unga som behövs på verkstäder för unga omfattar t.ex. kunskap om de sätt på vilka ungas behov beaktas, kunskap om verksamhet som riktas till och inkluderar de unga, erfarenhet av arbete bland unga samt kunskap om arbetsätten och säkerheten i arbetet på verkstaden.

Verkstäder för unga ska följa upp resultaten av sin verksamhet så att den unge kan få återkoppling på sina framsteg inom träningen och på de kunskaper den unge inhämtat på verkstaden. Dessutom utnyttjas resultaten av verkstadsverksamheten för att utveckla verkstadsverksamheten såväl på lokal- och regionnivå som på riksnivå. Resultaten av verkstadsverksamheten för unga är till hjälp vid utvecklandet av verksamhetens kvalitet.

Enligt 2 mom. hänvisas den unge till verkstaden i regel av en myndighet eller den som sköter ett offentligt uppdrag, men den unge kan också själv söka sig till verkstaden för unga. Myn-

digheter som kan hänvisa en ung person till en verkstad för unga är t.ex. myndigheterna inom arbetsförvaltningen, de som ordnar undervisning eller utbildning samt myndigheterna inom social- och hälsovården och ungdomsväsendet. Även Folkpensionsanstalten, arbetspensionsanstalten eller någon annan motsvarande myndighet kan hänvisa den unge till verkstaden.

Det föreslås att den som hänvisar den unge till verkstaden och verkstaden ingår ett skriftligt avtal om den unges träning. I avtalet kommer man överens bl.a. om målen för den unges verkstadsperiod, om träningens sammanlagda längd och längd per dag och vecka samt om ansvarsfrågor och fördelningen av kostnaderna. Inom olika branscher kan det skriftliga avtal om den unges träning som avses här kallas t.ex. uppdragsavtal, hänvisning till träning eller plan. I praktiken har den som ordnar verkstadsverksamhet för unga och den myndighet, eller den som sköter ett offentligt uppdrag, som hänvisat den unge till verkstaden utöver ett avtal som gäller den unga personen också ett mer allmänt avtal om samarbete mellan organisationerna.

Det föreslås att man inom verkstadsverksamheten för unga får behandla uppgifter som inkommit i samband med det avtal som gäller den unge eller i samband med det uppdrag som anges för verkstaden i 1 mom. i syfte att identifiera den unge som kommer för träning eller får träning samt för skötseln av uppgifter inom verkstadsverksamheten. Den som ordnar verkstadsverksamheten för unga ska definiera de uppgifter som innebär behandling av känsliga uppgifter. I sådana uppgifter som innebär behandling av känsliga uppgifter kan det ingå t.ex. information om omständigheter som gäller den unges hälsa eller inlärningsförmåga eller annat som begränsar den unges verksamhet eller klientrelationer som omfattas av sekretess. En del av dessa omständigheter kommer kanske fram först under träningen vid verkstaden. På behandlingen av känsliga uppgifter tillämpas 11 § i personuppgiftslagen.

14 §. *Behandling av uppgifter om unga i verkstadsverksamheten.* I paragrafen föreslås bestämmelser om behandling av uppgifter om unga i verkstadsverksamheten för unga. Innehållet i paragrafen motsvarar nuvarande praxis.

Inom verkstadsverksamheten är det enligt 1 mom. den som ordnar verkstadsverksamheten för unga som är registeransvarig och ansvarar för behandlingen av personuppgifter. Vid behandlingen av ett ärende som gäller en enskild ung person inom verkstadsverksamheten införs i personregistret det i 13 § avsedda avtal som gäller den unge, den unges träningsplan, uppgifter som erhållits vid uppföljningen av träningen, fortsatta åtgärder i anknytning till dessa samt information om uppgifter om den unge som lämnats ut och till vem. I registret ska också införas uppgifter om dem som ansvarar för den unges träning.

Med behandling av uppgifter om unga avses att man inom ramen för verkstadsverksamheten får samköra eller annars behandla uppgifter som inkommit i samband med avtalet eller i samband med det uppdrag som anges för verkstadsverksamheten i 13 § i syfte att identifiera den unge som får träning och för skötseln uppgifter inom verkstadsverksamheten.

Personuppgiftslagen ska iakttas i verksamheten. Bestämmelserna i 9 § i personuppgiftslagen ger rätt att behandla endast uppgifter som är behövliga med hänsyn till verksamheten. Vid behandlingen och arkiveringen av handlingar som kommit till inom verksamheten ska samma principer iakttas som i fråga om myndigheters andra handlingar. Personregistret inom verkstadsverksamheten för unga ska vara ett separat register med eget användningsändamål, oberoende av hur den som ordnar verkstadsverksamheten organiserar den unges träning. Enligt 5 § i personuppgiftslagen ska en självständig näringsidkare eller företagare som handlar för den registeransvariges räkning behandla personuppgifterna i enlighet med lag samt iakttä akt-samhet och god informationshantering. När det gäller skyddet av uppgifter ska 32 § i person-uppgiftslagen iakttas.

Enligt 2 mom. samlas uppgifter om den unge in för att man ska kunna planera träningen för honom eller henne, visa hur den unges färdigheter och kunskaper utvecklats och visa resultaten av träningen och den unges övriga servicebehov. Dessutom ska den som ordnar verkstadsverksamhet samla in uppgifter om metoderna och utvecklingsförloppet i fråga om den träning som den unge fått. Uppgifterna om metoder kan hjälpa den unge att välja för honom eller henne själv lämpliga sätt att göra saker. Samtidigt får den som hänvisat den unge till verkstaden veta mera om den unges kunskaper och färdigheter för olika uppgifter. Uppgifter om den unge fås av den unge själv och av den myndighet, eller den som sköter ett offentligt uppdrag, som hänvisat den unge till verkstaden samt genom iakttagelser av den unges framsteg inom träningen.

Utifrån uppgifterna och resultaten kan man ge den unge ett dokument över verkstadsperioden där det t.ex. beskrivs vad arbetet i anknytning till träningen inbegripit och vilka kunskaper som inhämtats. På motsvarande sätt kan man för den myndighet, eller den som sköter ett offentligt uppdrag, som hänvisat den unge till verkstaden visa innehållet i och resultaten av den träning som den unge fått.

Inom verkstadsverksamheten för unga inverkar de uppgifter som den unge själv gett i väsentlig grad på innehållet i den individuella träningen, eftersom syftet med träningen är att hjälpa den unge att förbättra sina färdigheter för att komma in på en utbildning, slutföra utbildningen, komma in på den öppna arbetsmarknaden eller få tillgång till någon annan service som den unge behöver. Träningen syftar också till att förbättra den unges livskompetens och främja den unges utveckling, självständighetsprocess och delaktighet i samhället.

Enligt 3 mom. får uppgifter om en ung person som erhållits i samband med skötseln av uppgifter inom verkstadsverksamheten för unga i regel lämnas vidare till andra myndigheter eller andra som sköter offentliga uppdrag endast med den unges samtycke. Om den unge är minderårig, krävs också vårdnadshavarens samtycke. Inom verkstadsverksamheten för unga kan det framkomma uppgifter som det är ändamålsenligt att lämna vidare till andra myndigheter än den som hänvisat den unge till verkstaden. Det kan vara fallet t.ex. om arbetsförvaltningen hänvisar den unge till träning, men det under träningen framgår att den unge är i brådskande behov av hälsovårdstjänster. Då kan de som ansvarar för den unges träning lämna ut uppgifter om den unge i situationer då den unge inte själv kan ge sitt samtycke till att uppgifter lämnas ut och den unges bästa kräver det.

Datafiler som kommit till inom verkstadsverksamheten för unga genom samkörning av uppgifter som erhållits från olika källor ska förstöras genast när de inte längre är nödvändiga för skötseln av uppdraget inom verkstadsverksamheten, dock senast fyra år från det att uppgifterna fördes in i registret. En period på fyra år är till hjälp bl.a. för en ung person som t.ex. har ett skriftligt avtal om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en längre tid och omfattas av en helhet som består av flera träningsperioder, som också kan innehålla tidsbegränsade avbrott i träningsperioden. Ett avbrott i verkstadsperioden, t.ex. om den unge tillfälligt övergår till andra tjänster som han eller hon behöver, anses inte innebära att den unges verkstadsperiod är avslutad.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om tystnadsplikt för den som sköter uppgifter inom verkstadsverksamhet för unga. Bestämmelser om detta finns i och för sig redan i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Avsikten med att ta in bestämmelsen i speciallagstiftningen är att skapa klarhet i de situationer då även andra sammanslutningar än myndigheter ordnar verkstadsverksamhet för unga. Även mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts i praktiken finns det behov av en separat bestämmelse om tystnadsplikt. Med tanke på resultaten av verkstadsverksamhet för unga är det viktigt att behålla den unges förtroende för tjänsten.

RP 111/2016 rd

15 §. *Narkotikatest i verkstadsverksamhet för unga.* Paragrafen är ny. Riksdagens biträdande justitieombudsman ansåg i sitt avgörande dnr 4784/4/11 att det bör föreskrivas i lag om förutsättningarna för drogtest av unga som arbetar i ungdomsverkstäder. Frågan har behandlats i avsnittet bedömning av nuläget i allmänna motiveringen.

I den nya bestämmelsen föreslås narkotikatest. Paragrafens bestämmelser om narkotikatest motsvarar i praktiken bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004). Syftet med narkotikatest är att förbättra träningsmiljön och säkerheten i arbetet i verkstäder för unga. Verkstaden ska lägga särskild vikt vid konfidentiell hantering av uppgifter samt genast noggrant förstöra bevis på testning när det med tanke på syftet med behandlingen av uppgifterna är möjligt.

Den som ordnar verkstadsverksamhet för unga kan enligt *1 mom.* ålägga den unge att visa upp ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att den unge är narkotikapåverkad under träning vid verkstaden eller att den unge är narkotikaberoende. En ytterligare förutsättning är att testet är nödvändigt för att klarlägga den unges funktionsförmåga och att den unge sköter uppgifter som kräver särskild noggrannhet, tillförlitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga och där den unges handlande under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende allvarligt äventyrar den unges eller någon annans liv eller hälsa, allvarligt äventyrar säkerheten i trafiken eller väsentligt ökar risken för olaga handel med och spridning av i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen (373/2008) avsedd narkotika i verkstaden för unga eller i någon annan träningsmiljö.

Om förutsättningarna i momentet uppfylls är den unge på begäran av den som ordnar verkstadsverksamheten skyldig att visa upp ett intyg över narkotikatest. Den som ordnar verkstadsverksamheten ska ålägga den unge att visa upp ett intyg över narkotikatest också under en träningsperiod som hör till träningen och som sker utanför verkstaden.

Kravet på att visa upp ett intyg över narkotikatest förutsätter att det finns grundad anledning att misstänka att den unge är narkotikapåverkad under träning och att testet är nödvändigt för att klarlägga den unges funktionsförmåga. En grundad misstanke betyder inte att användningen av narkotika måste ha bevisats, utan misstanken kan grunda sig t.ex. på iakttagelser som den som har hand om träningen vid verkstaden har gjort om den unges uppträdande eller arbetsprestation, om den som ordnar verkstadsverksamheten anser dem vara tillförlitliga.

En ytterligare förutsättning för att få kräva intyg över narkotikatest är att de praktiska uppgifter som ingår i träningen är sådana som kräver särskild noggrannhet, pålitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga. Till lagförslaget fogas som förutsättning för ett narkotikatest även de risker som kan förverkligas vid handlande under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende. Dessa konsekvenser räknas upp i 1 mom. 1—3 punkten och de motsvarar i tillämpliga delar bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet.

Enligt *1 punkten* är den unges eller någon annans liv eller hälsa ett intresse som ska skyddas. Livet eller hälsan kan äventyras t.ex. vid träning där den unge använder farliga maskiner, anordningar eller arbetsredskap.

Enligt *2 punkten* är säkerheten i trafiken ett intresse som ska skyddas. Säkerheten i trafiken kan äventyras särskilt vid träning som hänför sig till transportsektorn. Termen trafiksäkerhet, som används i lagen om integritetsskydd i arbetslivet, har ersatts med säkerheten i trafiken, eftersom trafiksäkerheten i allmänt språkbruk fått den vedertagna betydelsen säkerhet i vägtrafiken.

RP 111/2016 rd

Intresset i 3 punkten är att förebygga olaga handel med, innehav, användning och spridning av narkotika och läkemedel i verkstaden eller i någon annan träningsmiljö.

Enligt 2 mom. får information som erhålls i samband med narkotikatest användas endast för översyn av den unges träningsplan och av det i 13 § avsedda avtal som gäller den unge. Genom översyn av träningsplanen är det möjligt att vid behov hänvisa den unge t.ex. till tjänster som stöder drogfrihet. Den som hänvisat den unge till verkstaden ska då göra en skriftlig anmälan om att den unges verkstadsperiod avbryts.

Enligt 3 mom. avses med intyg över narkotikatest ett intyg som utfärdats av en kommunal eller någon annan legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, av vilket det framgår att den unge har genomgått ett sådant test för utvärdering av användning av narkotika som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen, samt en på testet grundad utredning om huruvida den unge har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att hans eller hennes funktionsförmåga blivit nedsatt. Intyget ska visas upp inom en skälig tid som bestäms av den som ordnar verkstadsverksamheten för unga. En minderårig persons vårdnadshavare ska underrättas när intyg över narkotikatest krävs.

I momentet definieras intyg över narkotikatest i överensstämmelse med 6 § 2 mom. i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004). Den som ordnar verkstadsverksamheten kan ge den unge en rimlig tid inom vilken intyget ska visas upp. Vägran att visa upp ett intyg över narkotikatest eller uppvisande av ett positivt testresultat kan medföra att den unges träning måste ändras. En ändring av träningen kan i detta fall inverka på innehållet i den unges arbete eller arbetsverksamhet vid verkstaden eller leda till att den unges verkstadsperiod avbryts tillfälligt när den unge hänvisas till andra tjänster.

Intyget över testet ska förvaras separat från övriga personuppgifter. Uppgifterna i intyget över narkotikatest är såsom uppgifter om hälsotillstånd sådana känsliga uppgifter som avses i 11 § i personuppgiftslagen. Paragrafen gäller också andra sådana känsliga uppgifter som avses i 11 § i personuppgiftslagen.

Enligt 4 mom. svarar den som ordnar verkstadsverksamheten för unga för kostnaderna för det intyg över narkotikatest som avses i denna paragraf.

Uppgifterna i intyget över narkotikatest är såsom uppgifter om hälsotillstånd sådana känsliga uppgifter som avses i 11 § i personuppgiftslagen. Därför ska intyget över testet bevaras separat från övriga personuppgifter. Vid behandlingen av uppgifterna iakttas 14 § i den föreslagna lagen samt personuppgiftslagen.

Enligt 5 mom. tillämpas på narkotikatestning av unga i övrigt vad som i 19 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) föreskrivs om testning av arbetstagare. Ett positivt testresultat av ett narkotikatest som utförts i enlighet med 19 § i lagen om företagshälsovård ska verifieras vid ett kvalitetskontrollerat laboratorium. Den som testas ska alltid ha rätt att få testresultatet skriftligen. Bestämmelser om innehållet i ett intyg över narkotikatest finns i lagen om integritetsskydd i arbetslivet. Intyget ska ges till den som testas.

5 kap. Statfinansiering

16 §. Statsandel till kommuner. Enligt paragrafen beviljas kommunerna statsandel för användningsändamål som avses i denna lag enligt vad som bestäms i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Paragrafen motsvarar första meningen i 9 § i den gällande lagen. Det föreslås att bestämmelsen i den gällande lagen om att statsandelen ska användas för verksamhet som avses i 7 § slopas. Således har kommunen i framtiden större prövningsrätt när

det gäller vad kommunens statsandel ska användas för. Statsandelen ska dock användas för verksamhet som avses i den föreslagna lagen.

17 §. Rätt till statsbidrag för riksomfattande organisationer på ungdomsområdet. I paragrafen föreslås bestämmelser om rätt till statsbidrag för riksomfattande organisationer på ungdomsområdet. I den gällande lagen finns inga bestämmelser om rätt till statsbidrag för organisationer, men i 10 § i den gällande lagen föreskrivs om förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd. Paragrafen motsvarar delvis bestämmelserna i paragrafen i fråga.

I 1 mom. föreskrivs att en förutsättning för att bevilja en riksomfattande organisation på ungdomsområdet statsbidrag är att undervisnings- och kulturministeriet godkänner organisationen som berättigad till statsbidrag.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om att som organisation med rätt till statsbidrag kan en sådan riksomfattande organisation på ungdomsområdet godkännas som förverkligar de syften och utgångspunkter som anges i 2 § i den föreslagna lagen. Vid prövningen av rätten till statsbidrag beaktas enligt det föreslagna 3 mom. hur rikstäckande verksamheten är, verksamhetens art, omfattning och samhällliga verkningar samt hur organisationen främjar likställdhet, jämlikhet och delaktighet bland unga.

När statsbidragsmyndigheten prövar rätten till statsbidrag ska de uppgifter och det syfte som anges för den riksomfattande organisation på ungdomsområdet som ansöker om rätt till statsbidrag i dess egna stadgar samt prioriteringarna med anledning av dem i fråga om de syften och utgångspunkter som anges i 2 § i den föreslagna lagen beaktas.

Enligt 3 mom. godkännas en organisation vars huvudsakliga uppgift är att främja studier inom ett enda utbildnings- eller studieområde eller motsvarande område dock inte som berättigad till statsbidrag. Det föreslås att en organisation som i huvudsak främjar facklig organisering inte heller godkännas som berättigad till statsbidrag. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 10 § 1 mom. i den gällande lagen.

Enligt 4 mom. godkännas en organisation inte heller som berättigad till statsbidrag om det finns särskilda bestämmelser om understöd till den eller om det finns ett separat anslag i statsbudgeten för statsunderstöd till organisationen. Enligt den gällande bestämmelsen kan en organisation i fråga om vars verksamhet föreskrivs särskilt inte heller få statsunderstöd. I fortsättningen kan en sådan organisation godkännas som berättigad till statsbidrag, förutsatt att det inte finns något annat hinder för det enligt lag. I övrigt motsvarar bestämmelsen i huvudsak 10 § 2 mom. i gällande lag, även om det i den gällande lagen inte föreskrivs om rätt till statsbidrag, utan om erhållande av statsunderstöd.

Enligt 5 mom. utfärdas närmare bestämmelser om förutsättningarna för att organisationer som avses i paragrafen ska godkännas som berättigade till statsbidrag och om det förfarande som ska följas vid godkännandet genom förordning av statsrådet.

18 §. Beviljande av statsunderstöd till riksomfattande organisationer på ungdomsområdet. I paragrafen föreslås bestämmelser om beviljande av statsunderstöd till riksomfattande organisationer på ungdomsområdet. Paragrafen motsvarar delvis 10 § i den gällande lagen, där det föreskrivs om statsunderstöd för ungdomsorganisationer och serviceorganisationer för ungdomsarbete och 11 i den gällande lagen, där det föreskrivs om statsunderstöd för organisationer som bedriver ungdomsarbete.

I statsbudgeten kan det enligt det föreslagna 1 mom. årligen tas in ett anslag för verksamhet i riksomfattande organisationer på ungdomsområdet. Paragrafen motsvarar första meningen i

10 § 1 mom. i den gällande lagen, men riksomfattande ungdomsorganisationer och riksomfattande serviceorganisationer för ungdomsarbete har ändrats till riksomfattande organisationer på ungdomsområdet. Genom dessa ändringar gäller paragrafen även statsunderstöd till organisationer som bedriver ungdomsarbete, om vilka det föreskrivs i 11 § i den gällande lagen.

En riksomfattande organisation på ungdomsområdet kan enligt 2 mom. fördela ett beviljat understöd till verksamheten i egna regionala eller lokala registrerade medlemsorganisationer på det sätt som föreskrivs i 7 § 2 mom. i statsunderstödslagen. Enligt den andra meningen i 10 § 1 mom. i den gällande lagen kan de riksomfattande organisationerna anvisa erhållet understöd till verksamhet i deras registrerade distriktsorganisationer. Momentet motsvarar i övrigt den gällande bestämmelsen, men de registrerade distriktsorganisationerna har ändrats till regionala och lokala registrerade medlemsorganisationer. Till momentet har även för tydlighetens skull fogats en hänvisning till 7 § 2 mom. i statsunderstödslagen. Den bestämmelse till vilken det hänvisas gäller statsunderstöd som beviljas för att användas för en verksamhet eller ett projekt som genomförs av någon annan än understödstagaren. Enligt bestämmelsen ska understödstagaren ingå avtal om statsunderstödet användning, övervakningen av dess användning och villkoren för dessa med den som genomför verksamheten eller projektet.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om omständigheter som ska beaktas vid prövningen av statsunderstödet belopp. Momentet motsvarar delvis 10 § 3 mom. i den gällande lagen, enligt vilket understöden beviljas utgående från beslutat och resultatkriterierna är verksamhetens kvalitet, omfattning och lönsamhet. När understöd beviljas ska enligt den gällande bestämmelsen också verksamhetens aktuella samhällliga betydelse samt behovet av understöd beaktas. Det föreslås att de omständigheter som ska beaktas vid prövningen av beloppet delvis ändras och de resultatrelaterade grunderna nämns inte längre i momentet. Vid prövningen av beloppet på statsunderstödet beaktas enligt momentet organisationens ekonomi och hur rikstäckande verksamheten är. Samtidigt ska verksamhetens art, omfattning och samhällliga verkningar beaktas. Verksamhet som understöds ska vara allmännyttig. I paragrafen föreskrivs det inte längre om att behovet av understöd ska beaktas dels för att behovet beaktas som en del av verksamhetens ekonomi, dels för att det föreskrivs om det i statsunderstödslagen. Vid prövningen av understödets belopp beaktas därtill på vilket sätt organisationen i sin verksamhet främjar likställighet, jämlikhet och delaktighet och hur den förverkligar de andra syften och utgångspunkter som anges i 2 § i den föreslagna lagen. Till denna del är bestämmelsen ny.

När statsbidragsmyndigheten prövar beloppet av statsunderstödet ska de uppgifter och det syfte som anges för den riksomfattande organisation på ungdomsområdet som ansöker om statsunderstöd i dess egna stadgar samt prioriteringarna med anledning av dem i fråga om de syften och utgångspunkter som anges i 2 § i den föreslagna lagen beaktas.

Enligt momentet betraktas utgifter för affärsverksamhet eller annan motsvarande verksamhet inte som verksamhetsutgifter som understödet kan grunda sig på. Momentet motsvarar 10 § 4 mom. i den gällande lagen. Med affärsverksamhet avses t.ex. näringsverksamhet, placerings- och finansieringsverksamhet.

Enligt 4 mom. får närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd och om det förfarande som ska följas vid beviljandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

19 §. Beviljande av statsunderstöd till riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet. I paragrafen föreslås bestämmelser om statsunderstöd som beviljas riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet. Denna paragraf är ny. I statsbudgeten kan det enligt det föreslagna 1 mom. årligen tas in ett anslag för verksamhet i riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet.

Enligt 2 *mom.* godkänner undervisnings- och kulturministeriet kompetenscentrum som berättigade till statsbidrag. För att ett kompetenscentrum ska godkännas som berättigad till statsbidrag krävs det att centrumet utvecklar och främjar bas- och specialkompetensen på ungdomsområdet samt sakkunnigtjänster och andra tjänster på ungdomsområdet genom att producera, sammanställa, utnyttja eller sprida information om unga, ungdomsarbete eller ungdomspolitik. Därtill ska kompetenscentrumet förverkliga de syften och utgångspunkter som anges i 2 § i den föreslagna lagen.

Vid prövningen av rätten till statsbidrag beaktas enligt det föreslagna 3 *mom.* centrumets ekonomi och operativa förutsättningar, riksomfattande betydelse på ungdomsområdet och samhällseliga verkningar, det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitiken samt den helhet som kompetenscentrumen bildar. Enligt momentet beviljas rätten till statsbidrag för viss tid. Med operativa förutsättningar avses handlings- och serviceförmåga och kompetens med vilka man möter de föränderliga behoven på ungdomsområdet, samt ett nätverk av intressentgrupper som möjliggör kompetenscentrumverksamhet. Kompetenscentrumen ska också kunna följa den allmänna utvecklingen inom sitt kompetensområde och rapportera om det.

Kompetenscentrumets riksomfattande betydelse på ungdomsområdet granskas utifrån hur aktuellt innehållet i kompetenscentrumets verksamhet är i förhållande till det vid respektive tidpunkt gällande regeringsprogrammet och regeringens övriga politik som syftar till att förbättra de ungas levnadsförhållanden, till den del denna politik inte blir granskad som en del av det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitiken.

Enligt 4 *mom.* beaktas vid prövningen av statsunderstödet belopp centralens uppgifter samt verksamhetens art och samhällseliga verkningar. Den verksamhet som understöds ska vara allmännyttig. Utgifter för affärsverksamhet eller annan motsvarande verksamhet betraktas inte som omkostnader som understödet kan grunda sig på. Ett eventuellt överskott ska användas för centrumets ungdomsarbete och utvecklingen av det.

Enligt 5 *mom.* får närmare bestämmelser om kompetenscentrumen och deras uppgifter, förutsättningarna för godkännande av rätt till statsbidrag och för erhållande av statsunderstöd utfärdas genom förordning av statsrådet.

20 §. *Beviljande av statsunderstöd till ungdomscentraler.* I paragrafen föreslås bestämmelser om statsunderstöd som beviljas till ungdomscentraler. I den gällande lagen finns bestämmelser om statsunderstöd för riksomfattande ungdomscentraler i 12 §.

Ett villkor för att få statsunderstöd är enligt den gällande lagen att ungdomscentralen är riksomfattande. Bestämmelsen föreslås bli ändrad till denna del. Genom att kravet på riksomfattande i fråga om ungdomscentraler slopas kan de ungas regionala fördelning beaktas bättre än tidigare i ungdomscentralernas verksamhet. Samtidigt stärker detta ungdomscentralernas regionala betydelse. Det föreslås att villkoren för att få statsunderstöd även i andra avseenden ändras.

I statsbudgeten kan det enligt det föreslagna 1 *mom.* årligen tas in ett anslag för verksamhet i ungdomscentraler.

Enligt 2 *mom.* godkänner undervisnings- och kulturministeriet ungdomscentraler som berättigade till statsbidrag. Det föreslås att för en ungdomscentral ska godkännas som berättigad till statsbidrag krävs det att centralen förverkligar de syften och utgångspunkter som anges i 2 § i den föreslagna lagen och att centralens huvudsakliga uppgift året om inom ungdomsarbetet är att tillhandahålla handledd äventyrs-, natur-, miljö-, kultur- eller lägerverksamhet för unga.

RP 111/2016 rd

Ungdomsarbetet vid ungdomscentralen ska även främja de ungas internationalisering och en hållbar utveckling. Vid prövningen av rätten till statsbidrag beaktas centralens ekonomiska och operativa förutsättningar, verksamhetens samhälleliga verkningar samt den helhet som ungdomscentralerna bildar.

Den huvudsakliga uppgiften för en ungdomscentral som är berättigad till statsbidrag är att erbjuda läger- och miljöverksamhet för unga. Lägrerksamhet innebär flera dagar av heltäckande handledd verksamhet, inklusive övernattningar. I miljöverksamheten ingår i första hand miljöfostran i olika former, inklusive naturskola.

Enligt 3 mom. beaktas vid prövningen av statsunderstödet belopp centralens uppgifter samt verksamhetens art och samhälleliga verkningar. Enligt momentet ska den verksamhet som stöds vara allmännyttig. Utgifter för affärsverksamhet eller annan motsvarande verksamhet betraktas inte som godtagbara utgifter. Med affärsverksamhet avses t.ex. näringsverksamhet, placerings- och finansieringsverksamhet. Ett eventuellt överskott ska användas för utveckling av ungdomsarbetet och för underhåll och utveckling av den tillgängliga infrastrukturen för ungdomsarbetet.

Enligt 4 mom. får närmare bestämmelser om förutsättningarna för godkännande av ungdomscentraler som berättigade till statsbidrag och för erhållande av statsunderstöd utfärdas genom förordning av statsrådet.

21 §. Beviljande av statsunderstöd till verkstadsverksamhet för unga. I paragrafen föreslås bestämmelser om statsunderstöd som beviljas för verkstadsverksamhet för unga. I den gällande lagen finns ingen särskild paragraf om understödande av verkstadsverksamhet. Enligt den gällande lagens 13 §, som gäller övriga understöd, kan det i statsbudgeten dock årligen tas in ett anslag för bl.a. ungdomsverkstäder.

I statsbudgeten kan det enligt det föreslagna 1 mom. årligen tas in ett anslag för verkstadsverksamhet för unga.

Som berättigad till statsbidrag kan enligt det föreslagna 2 mom. godkännas sådan verkstadsverksamhet för unga som fullgör uppgifterna och förverkligar syftena för verkstadsverksamheten för unga samt förverkligar de syften och utgångspunkter som anges i 2 § i den föreslagna lagen. Vid prövningen av rätten till statsbidrag beaktas dessutom verkstadens ekonomiska och operativa förutsättningar samt verksamhetens samhälleliga verkningar.

Vid prövningen statsunderstödet belopp beaktas enligt 3 mom. verkstadsverksamhetens art och samhälleliga verkningar samt hur verkstaden förverkligar de syften och utgångspunkter som anges i 2 § i denna lag. Enligt momentet ska den verksamhet som stöds vara allmännyttig. Utgifter för affärsverksamhet eller annan motsvarande verksamhet betraktas inte som godtagbara utgifter. Ett eventuellt överskott ska användas för drift och utveckling av verkstadsverksamheten för unga.

Vid bedömningen av verkstadsverksamhetens samhälleliga verkningar beaktas t.ex. hur verkstadsverksamheten för unga stöder de ungas livskompetens, stärkandet av deras sociala identitet, deras utveckling i en social gemenskap och lärande genom att göra samt de ungas möjligheter att komma in på utbildning, få ett arbete eller få tillgång till någon annan service eller verksamhet.

Enligt 4 mom. får närmare bestämmelser om förutsättningarna för godkännande av verkstadsverksamhet för unga som berättigad till statsbidrag och för erhållande av statsunderstöd utfärdas genom förordning av statsrådet.

22 §. Övriga statsunderstöd. I paragrafen förslås bestämmelser om övriga statsunderstöd. Enligt paragrafen kan det i statsbudgeten årligen tas in ett anslag för forskning som hänför sig till ungdomsarbete och ungdomspolitik samt för internationellt samarbete på ungdomsområdet, för byggande, grundläggande renovering och utrustning av lokaler för unga, för uppsökande ungdomsarbete samt för verksamhet för att utveckla ungdomsarbetet. Paragrafen motsvarar i huvudsak 13 § i den gällande lagen, dock så att ungdomsverkstäder har strukits. Bestämmelser om understöd till verkstadsverksamhet för unga finns i 18 § i den föreslagna lagen.

23 §. Återkallande av rätten till statsbidrag. I paragrafen förslås bestämmelser om återkallande av rätten till statsbidrag för ett kompetenscentrum, en ungdomscentral, en verkstad och en riksomfattande organisation på ungdomsområdet. I gällande lag finns inga bestämmelser om återkallande av rätten till statsbidrag. Bestämmelsen gör det möjligt att återkalla rätten till bidrag i situationer där den verksamhet som en organisation eller någon annan statsunderstödstagare bedriver har ändrats så att det finns skäl att göra en ny bedömning.

Enligt paragrafen kan undervisnings- och kulturministeriet återkalla rätten till statsbidrag för ett kompetenscentrum som avses i 19 §, en ungdomscentral som avses i 20 § och en verkstad för unga som avses i 21 §, om dessa inte längre uppfyller de villkor för rätt till statsbidrag som föreskrivs i den föreslagna lagen eller med stöd av den. Ministeriet kan återkalla rätten till statsbidrag i fråga om en i 17 § avsedd riksomfattande organisation på ungdomsområdet, om organisationens verksamhet oavbrutet i två års tid brister i att uppfylla de förutsättningar för rätt till statsbidrag som föreskrivs i den föreslagna lagen eller i bestämmelser med stöd av den.

När det gäller prövningen av rätten till statsbidrag till kompetenscentrum och ungdomscentraler ska som en omständighet beaktas den helhet som dessa bildar. Således kan även ändringar som gäller ungdomsområdets utvecklingsbehov vid sidan av eller i stället för orsaker som hänför sig till centrumets eller centralens verksamhet utgöra grund för återkallande av rätten till statsbidrag. Ändringar som hänför sig till ungdomsområdets utvecklingsbehov kan t.ex. bero på regeringens strategiska prioriteringar inom ungdomspolitiken eller på den samhällsliga utvecklingen. Orsaker som hänför sig till centrumets eller centralens egen verksamhet kan vara t.ex. en ändring i verksamhetsstrategin till följd av en organisationsreform eller någon motsvarande omständighet, varvid rätten till statsbidrag kan beviljas någon annan på basis av ansökan.

6 kap. Särskilda bestämmelser

24 §. Ungas deltagande och påverkan samt hörande av unga. I paragrafen förslås bestämmelser om kommunala och statliga myndigheters skyldighet att för unga erbjuda och ordna möjlighet att delta i och påverka behandlingen av ärenden som gäller ungdomsarbete och ungdomspolitik på lokal-, region- och riksnivå samt att höra de unga i sådana frågor.

I 1 mom. hänvisas det till 26 § i den nya kommunallagen, där det föreskrivs om de ungas möjligheter att delta och påverka i ungdomsfullmäktige eller en motsvarande påverkansgrupp. Genom reformen av kommunallagen har barns och ungas möjligheter att delta och påverka förbättrats betydligt. Enligt motiveringen till lagförslaget räcker ungdomsfullmäktige inte i sig som de ungas enda påverkningsmedel, utan de ungas delaktighet och påverkningsmöjligheter måste fortsätta utvecklas även på annat sätt. I 22 § i den nya kommunallagen finns dessutom en förteckning över metoder som främjar deltagande bland kommuninvånare i alla åldrar och som omfattar bl.a. stödjande av invånare, organisationer och andra sammanslutningar när de tar egna initiativ till att planera och bereda ärenden. Syftet med 26 § i den nya kommunallagen är att komplettera 22 §.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om att till den del det inte föreskrivs om ungas delaktighet någon annanstans i den föreslagna lagen eller i någon annan lag ska kommunala och statliga myndigheter erbjuda och ge unga möjlighet att delta i och påverka behandlingen av ärenden som gäller ungdomsarbete och ungdomspolitik på lokal-, region- eller riksnivå eller så ska de unga höras på annat sätt i sådana frågor. I bestämmelsen anges inte närmare på vilket sett hörandet ska ske. Avsikten med bestämmelsen är att komplettera bestämmelserna om främjande av delaktighet i den föreslagna ungdomslagen, kommunallagen och grundlagen. I momentet föreslås också bestämmelser om att de unga ska höras i ärenden som gäller dem. Omnämmandet motsvarar sista meningen i 8 § i den gällande lagen.

De ungas delaktighet och påverkan samt hörande av unga innebär bl.a. att unga i högstadiålder i ett tidigt skede tas med i planeringen av ett nytt bostadsområde i kommunen, att barn och unga deltar i planeringen och byggandet av verksamhetsområden och parker utomhus och att den unges empiriska kunskaper utnyttjas och att de unga hörs när kommunala tjänster ska göras smidigare och mer tillgängliga. I samband med verksamheten Öppen förvaltning har det utarbetats Faktablåd om hörande av barn och unga. Faktablåden innehåller information om lagstiftning, om avtal och om metoder för hörande och delaktighet.

25 §. Statsbidragsmyndighet. I paragrafen föreslås bestämmelser om statsbidragsmyndigheten enligt den föreslagna lagen. Enligt 1 mom. är undervisnings- och kulturministeriet statsbidragsmyndighet när det gäller de statsandelar och understöd som avses i 5 kap. Momentet motsvarar i huvudsak 4 kap. i den gällande lagen, dock så att det finns fler understödsobjekt i det föreslagna 5 kap. än för närvarande.

Enligt 2 mom. kan ministeriet anvisa anslag som tagits in i statsbudgeten till regionförvaltningsverket för beviljande av understöd. Momentet motsvarar 14 § 2 mom. i den gällande lagen.

26 §. Finansieringen av statsandelar och statsunderstöd. I paragrafen föreslås bestämmelser om att de statsandelar och statsunderstöd som avses i den föreslagna lagen i första hand ska betalas med vinstmedel av tippnings- och penninglotterispel. Bestämmelsen motsvarar 15 § i gällande lag.

27 §. Ändringsökande. Paragrafen är ny. I lagen föreslås en bestämmelse om ändringsökande som gäller beslut av undervisnings- och kulturministeriet om återkallande av rätt till statsbidrag.

I bestämmelserna om omprövningsbegäran i 1 mom. hänvisas det till förvaltningslagen. Allmänna bestämmelser om omprövningsförfarandet finns i 7 a kap. i förvaltningslagen (434/2003). Enligt momentet får omprövning av ett beslut av undervisnings- och kulturministeriet begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen.

Enligt 2 mom. får det beslut som ministeriet fattat med anledning av en begäran om omprövning överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Enligt det föreslagna 3 mom. får förvaltningsdomstolens beslut i regel överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Det föreslås att besvärstillstånds-förfarandet omfattar de beslut om rätt till statsbidrag som avses i 17 §, 19 § 2 mom., 20 § 2 mom. och 21 § 4 mom. i den föreslagna lagen. Bestämmelserna om besvärstillstånd omfattar inte i 23 § i den föreslagna lagen avsedda ärenden som gäller återkallande av rätten till statsbidrag. De beslut som gäller återkallande av rätten till statsbidrag kan anses vara särskilt viktiga med tanke på partens rättsskydd.

28 §. Rätt att anmäla på eget initiativ. Enligt paragrafen har den som fullgör uppgifter som avses i den föreslagna lagen oberoende av skyldigheten att iaktta sekretess rätt att till polisen anmäla uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning, om han eller hon vid fullgörandet av de uppgifter som anges i lagen har fått kännedom om omständigheter som ger skäl att misstänka att någon löper risk att bli utsatt för våld. Bestämmelsen motsvarar 7 e § i gällande lag.

7 kap. **Ikraftträdande**

29 §. Ikraftträdande. Enligt 1 mom. föreslås lagen träda i kraft den 20 .

Enligt 2 mom. föreslås den gällande ungdomslagen (72/2006) bli upphävd. När det gäller bestämmelserna om statsunderstöd i 18—21 § i den föreslagna lagen tillämpas den nya lagen först från och med den 1 januari 2018.

I 3 mom. föreskrivs det att om det någon annanstans i lag hänvisas till den ungdomslag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, ska denna lag tillämpas i stället för den.

30 §. Övergångsbestämmelser. I paragrafen föreslås övergångsbestämmelser som verkställigheten av lagen förutsätter.

Enligt 1 mom. beviljas statsunderstöd för 2017 till riksomfattande organisationer på ungdomsområdet, riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet, ungdomscentraler som avses i 20 § och verkstäder för unga som avses i 21 § i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag. Den föreslagna lagens bestämmelser ska tillämpas första gången på ovannämnda eventuella statsunderstöd 2018.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska statens delegation för ungdomsärenden och utvärderings- och understödskommissionen, vilka tillsattes före ikraftträdandet av den föreslagna lagen, fortsätta sin verksamhet till slutet av mandatperioden, men dock så att statens delegation för ungdomsärenden byter namn till statens ungdomsråd när denna lag träder i kraft.

Enligt 3 mom. ska undervisnings- och kulturministeriet senast den 1 juli 2017 utan separat ansökan bedöma rätten till statsbidrag i fråga om organisationer och ungdomscentraler som fått understöd med stöd av den ungdomslag som upphävs genom den föreslagna lagen.

Enligt 4 mom. kommer det första i 5 § avsedda riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik att godkännas för åren 2017—2019.

2 Närmare bestämmelser

Med stöd av ungdomslagen utfärdas en statsrådsförordning om ungdomsarbete och ungdomspolitik. I förordningen utfärdas närmare bestämmelser om den regionala förvaltningen av ungdomsarbete och ungdomspolitik, det riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik, statens ungdomsråd och utvärderings- och understödskommissionen samt riksomfattande organisationer på ungdomsområdet, riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet, ungdomscentraler och verkstäder för unga.

När det gäller den regionala förvaltningen av ungdomsarbete och ungdomspolitik föreskrivs det genom förordning om regionförvaltningsverkets uppgifter. När det gäller programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik föreskrivs det genom förordning om övriga ministeriers deltagande i beredningen av programmet och om frågor som ska beaktas vid beredningen.

RP 111/2016 rd

När det gäller statens ungdomsråd föreskrivs det genom förordning om rådets tillsättande, sammansättning och mandatperiod, rådets beslutförhet, rådets generalsekreterare och övriga personal samt om mötesarvoden och ersättningar som betalas till ordföranden, vice ordförandena, medlemmarna och sakkunniga i rådet.

När det gäller utvärderings- och understödskommissionen föreskrivs det genom förordning om kommissionens tillsättande, sammansättning och mandatperiod, kommissionens beslutförhet, kommissionens generalsekreterare och övriga personal samt om mötesarvoden och ersättningar som betalas till ordföranden, vice ordföranden, medlemmarna och sakkunniga i kommissionen.

När det gäller riksomfattande organisationer på ungdomsområdet, riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet och ungdomscentraler föreskrivs det genom förordning om förutsättningarna för godkännande av dem som berättigade till statsbidrag och för beviljande av statsunderstöd. När det gäller verkstadsverksamhet för unga föreskrivs det genom förordning om förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Det föreslås att lagens bestämmelser om rätt till statsbidrag för organisationer på ungdomsområdet som avses i 17 §, kompetenscentrum på ungdomsområdet som avses i 19 §, ungdomscentraler som avses i 20 § och verkstäder för unga som avses i 21 § tillämpas första gången vid beviljande av statsunderstöd för 2018.

Statens delegation för ungdomsärenden och utvärderings- och understödskommissionen, vilka tillsattes före ikraftträdandet av denna lag, fortsätter sin verksamhet till slutet av mandatperioden, men dock så att statens delegation för ungdomsärenden byter namn till statens ungdomsråd när denna lag träder i kraft.

I övergångsbestämmelsen föreskrivs det dessutom att då lagen träder i kraft ska undervisnings- och kulturministeriet utan separat ansökan bedöma rätten till statsbidrag i fråga om de organisationer och ungdomscentraler som fått understöd med stöd av gällande ungdomslag.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Propositionen innehåller förslag till bestämmelser om behandling av personuppgifter om unga såväl inom det uppsökande ungdomsarbetet (11 och 12 §) som inom verkstadsverksamheten för unga (14 §) och narkotikatestningen i samband med den (15 §). De föreslagna bestämmelserna är av betydelse med tanke på det skydd för den personliga friheten och integriteten som avses i grundlagens 7 §, det skydd för privatlivet och personuppgifter som avses i grundlagens 10 § och utfärdandet av bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter enligt grundlagens 80 §.

Enligt 7 § 1 mom. i grundlagen har alla rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet. Bestämmelsen tryggar de rättsobjekt som nämns där från kränkningar som görs av det allmänna. Bestämmelsen förutsätter samtidigt att staten genom lagstiftningsåtgärder tryggar dessa rättigheter mot andra yttre kränkningar. Enligt 3 mom. i den paragrafen får den personliga integriteten inte kränkas och ingen får berövas sin frihet godtyckligt eller utan laglig grund. Rätten till personlig integritet ger skydd t.ex. mot kroppsvisitation och mot medicinska eller andra motsvarande åtgärder som utförs med tvång. Kränkningar av den personliga integriteten ska grunda sig på lagar som riksdagen stiftat, och de får inte vara godtyckliga.

RP 111/2016 rd

I lagens 15 § föreslås det bestämmelser om narkotikatest i verkstadsverksamhet för unga. Syftet med narkotikatest är att förbättra träningsmiljön och säkerheten i arbetet i verkstäder för unga. Kravet på att visa upp ett intyg över narkotikatest för den som ordnar verkstadsverksamhet för unga har begränsats till situationer där det finns grundad anledning att misstänka att den unge är narkotikapåverkad under träning vid verkstaden eller att den unge är narkotikaberoende. Dessutom förutsätts det att testet är nödvändigt för att klarlägga den unges funktionsförmåga. En ytterligare förutsättning är att de praktiska uppgifter som ingår i träningen är sådana som kräver särskild noggrannhet, pålitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga. Syftet med bestämmelserna hänför sig till skyddande av allas personliga integritet och trygghet enligt 7 § 1 mom. i grundlagen och till egendomsskyddet. Bestämmelserna kan således anses påkallade av ett godtagbart behov.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Utgångspunkten för skyddet av privatlivet är individens rätt att leva sitt eget liv utan att myndigheter eller andra utomstående godtyckligt eller grundlöst ingriper i hans eller hennes privatliv. För att skyddet av privatlivet ska garanteras har det av hävd förutsatts att staten förutom att den avstår från att ingripa i medborgarnas privatliv också aktivt vidtar åtgärder för att skydda privatlivet mot kränkningar från andra individer. Momentet innehåller också en särskild bestämmelse om datasekretess, enligt vilken bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Bestämmelsen syftar till behovet att lagstiftningsmässigt trygga individens rättsskydd och integritetsskydd i samband med behandling, registrering och användning av personuppgifter. Bestämmelsen hänsyftar inte endast på personuppgiftslagen (523/1999), utan förutsätter att det över huvud taget vidtas lagstiftningsmässiga åtgärder för att skydda personuppgifter.

Bestämmelser om skyldighet att lämna ut uppgifter som används inom det uppsökande ungdomsarbetet föreslås i 11 § i lagen. Bestämmelsen motsvarar huvudsakligen den gällande ungdomslagens 7 c §. Grundlagsutskottet har gett sitt utlåtande om den regeringsproposition som gällde paragrafen i fråga (GrUU 25/2010 rd — RP 1/2010 rd). Grundlagsutskottet har vid granskningen av bestämmelserna om myndigheters rätt att få och lämna ut uppgifter med tanke på det i 10 § 1 mom. i grundlagen föreskrivna skyddet för privatlivet och personuppgifter fäst vikt bl.a. vid vad och vem de uppgifter gäller som myndigheten ska få tillgång till och på vilket sätt rätten att få uppgifter kopplas ihop med nödvändighetskravet (GrUU 23/2006 rd, s. 3/I).

I 11 § i förslaget bestäms att innehållet i de personuppgifter som lämnas ut till en ung persons hemkommun ska gälla en ung persons identifierings- och kontaktuppgifter. Dessa är i allmänhet inte sekretessbelagda, men kan enligt 24 § 1 mom. 31 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet i enskilda fall vara sekretessbelagda. Med hjälp av personuppgifterna är det möjligt att kontakta unga som riskerar att bli marginaliserade och att inom ramen för det uppsökande ungdomsarbete erbjuda dem hjälp att få tillgång till offentliga tjänster och annat stöd som de behöver.

I 12 § i förslaget föreslås det bestämmelser om behandlingen av uppgifter om unga i det uppsökande ungdomsarbetet och i 14 § om behandlingen av uppgifter om unga i verkstadsverksamhet för unga. Preciseringsen av bestämmelserna om behandling av personuppgifter i paragraferna i fråga medför att också integritetsskyddet i samband med behandlingen av personuppgifter förstärks.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag utfärdas genom lag. Bestämmelsen förutsätter att alla centrala bestämmelser som inverkar på individens rättsliga ställning ska utfärdas genom lag. Riksdagens biträdande justitieombudsman

RP 111/2016 rd

uppmanade dessutom den 3 september 2013 i sitt avgörande (Dnr 4784/11) undervisnings- och kulturministeriet att föreskriva om förutsättningarna för narkotikatestning inom ungdoms- verkstadsverksamheten genom lag. Genom den föreslagna lagstiftningen utfärdas bestämmelserna om narkotikatest på lagnivå i syfte att förverkliga de ungas grundläggande fri - och rättigheter.

Propositionen innehåller inga bestämmelser som kräver den ordning som gäller för stiftande av grundlag. Lagförslaget kan således behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom propositionen dock innehåller förslag som gäller behandling av personuppgifter och narkotikatest anser regeringen det vara ändamålsenligt att riksdagen inhämtar grundlagsutskottets utlåtande om propositionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Ungdomslag

I enlighet med riksdagens besluts föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om främjande av ungdomsarbete och ungdomsverksamhet, om ungdomspolitik och om statsförvaltningens och kommunernas ansvar och samarbete i anknytning till detta samt om statsfinansiering.

Utöver det som föreskrivs i denna lag iakttas de internationella förpliktelser som är bindande för Finland.

2 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att

1) främja de ungas delaktighet och möjligheter att påverka samt förmåga och förutsättningar att verka i samhället,

2) stödja de ungas utveckling, självständighetsprocess och gemenskapskänsla samt inhämtandet av kunskaper och färdigheter i anknytning till detta,

3) stödja de ungas fritidssysselsättningar och verksamhet i det civila samhället,

4) främja de ungas likställdhet och jämlikhet samt tillgodoseendet av deras rättigheter, och

5) förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor.

Syftet ska uppnås med utgångspunkt i

1) solidaritet, kulturell mångfald och internationalism,

2) hållbar utveckling, sunda levnadsvanor och respekt för miljön och livet,

3) sektorsövergripande samarbete.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) unga personer som inte har fyllt 29 år,

2) ungdomsarbete åtgärder för att stödja de ungas utveckling, självständighetsprocess och delaktighet i samhället,

3) ungdomspolitik åtgärder för att förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor samt växelverkan mellan generationerna,

4) ungdomsverksamhet de ungas egen verksamhet,

5) riksomfattande ungdomsorganisation en registrerad organisation som förverkligar denna lags syften och utgångspunkter och vars verksamhetsområde har riksomfattande täckning,

6) riksomfattande organisation på ungdomsområdet utöver riksomfattande ungdomsorganisationer dessutom en registrerad förening eller stiftelse som bedriver ungdomsarbete eller ord-

nar ungdomsverksamhet eller tjänster inom ungdomsarbetet och som förverkligar denna lags syften och utgångspunkter och vars verksamhetsområde har riksomfattande täckning,

7) riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet en sammanslutning som i hela landet utvecklar och främjar kompetensen och sakkunskapen på ungdomsområdet. En avtalsbaserad sammanslutning av två eller fler sammanslutningar kan också bilda ett kompetenscentrum.

2 kap.

Statens ungdomsarbete och ungdomspolitik

4 §

Statens ansvar

Undervisnings- och kulturministeriet svarar för den allmänna ledningen, samordningen och utvecklingen av ungdomsarbetet och ungdomspolitiken samt för att allmänna förutsättningar för ungdomsarbete och ungdomspolitik skapas inom statsförvaltningen.

Regionförvaltningsverken svarar för regionförvaltningsuppgifterna inom ungdomsarbetet och ungdomspolitiken. Närmare bestämmelser om dessa uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Staten ska vid skötseln av sina uppgifter vid behov samarbeta med kommunerna, organisationer på ungdomsområdet och andra sammanslutningar samt med de unga.

5 §

Riksomfattande program för ungdomsarbetet och ungdomspolitiken

Statsrådet godkänner vart fjärde år ett riksomfattande program för ungdomsarbetet och ungdomspolitiken.

I programmet anges mer detaljerade mål för det riksomfattande ungdomsarbetet och den riksomfattande ungdomspolitiken och för stödandet av dem. Genomförandet av programmet följs upp och programmet revideras vid behov.

Programmet bereds vid undervisnings- och kulturministeriet i samråd med övriga berörda ministerier. I beredningen ska de unga samt centrala aktörer inom ungdomsarbetet och ungdomspolitiken höras.

Närmare bestämmelser om programmets innehåll och beredningen av det får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Statens ungdomsråd

I anslutning till undervisnings- och kulturministeriet finns statens ungdomsråd, som tillsätts av statsrådet.

Rådet ska

1) behandla ärenden som är vittsyftande och av principiell betydelse för unga samt bedöma konsekvenserna av statsförvaltningens åtgärder för de unga och för tjänster och funktioner riktade till unga,

2) ta initiativ och göra framställningar för utvecklande av ungdomspolitiken,

3) producera aktuell information om de unga och deras levnadsförhållanden,

4) ge undervisnings- och kulturministeriet utlåtanden om ärenden som ska tas upp i det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitiken,

RP 111/2016 rd

5) följa den internationella utvecklingen och det internationella samarbetet på området.
Rådet kan ha sektioner för beredning av ärenden.

Närmare bestämmelser om rådets uppgifter och om tillsättande av rådet utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas också bestämmelser om rådets sammansättning.

7 §

Utvärderings- och understödskommissionen

Undervisnings- och kulturministeriets sakkunnigorgan i frågor som gäller understöd till de riksomfattande organisationerna på ungdomsområdet är utvärderings- och understödskommissionen, som tillsätts av statsrådet. Kommissionen kan inom sig tillsätta sektioner för beredningen av ärenden.

Kommissionen ska

1) ge utlåtanden till undervisnings- och kulturministeriet om rätt till statsbidrag för riksomfattande organisationer på ungdomsområdet och riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet,

2) göra framställningar till undervisnings- och kulturministeriet om fördelningen av statsunderstöden till de riksomfattande organisationerna på ungdomsområdet och de riksomfattande kompetenscentrumen på ungdomsområdet,

3) på begäran av undervisnings- och kulturministeriet utvärdera verksamheten i de organisationer som understöds.

Närmare bestämmelser om kommissionens uppgifter och om tillsättande av kommissionen utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas också bestämmelser om kommissionens sammansättning.

3 kap.

Kommunernas ungdomsarbete och ungdomspolitik samt sektorsövergripande samarbete

8 §

Kommunens ansvar

Ungdomsarbete och ungdomspolitik ingår i kommunernas uppgifter. När kommunen förverkligar de syften och utgångspunkter som anges i 2 § ska den med beaktande av lokala omständigheter skapa förutsättningar för ungdomsarbete och ungdomsverksamhet genom att ordna tjänster och lokaler för unga samt genom att stödja de ungas medborgarverksamhet.

Vid skötseln av den uppgift som avses i 1 moment ska kommunen vid behov samarbeta med andra myndigheter som producerar tjänster för unga samt med de unga, deras familjer, organisationer på ungdomsområdet och andra aktörer som bedriver ungdomsarbete.

9 §

Sektorsövergripande samarbete

För den allmänna planeringen av lokala myndigheters sektorsövergripande samarbete och för utvecklingen av genomförandet ska kommunen ha ett styrnings- och servicenätverk eller någon annan motsvarande samarbetsgrupp vars målgrupp är alla unga som bor i kommunen. Nätverket eller en annan motsvarande samarbetsgrupp ska växelverka med organisationer på ungdomsområdet och andra sammanslutningar som producerar tjänster för unga. Två eller

RP 111/2016 rd

flera kommuner kan ha ett gemensamt nätverk. Nätverket behandlar inte enskilda ungas ärenden.

Nätverket eller en annan motsvarande samarbetsgrupp ska

- 1) samla in information om de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och utifrån detta bedöma de ungas situation till stöd för beslutsfattande och planer på lokal nivå,
- 2) främja samordningen av tjänster riktade till unga och gemensamma förfaringssätt för att vägleda unga till tjänsterna samt främja ett smidigt informationsutbyte,
- 3) främja samarbete för att genomföra ungdomsverksamheten.

10 §

Uppsökande ungdomsarbete

Syftet med uppsökande ungdomsarbete är att nå unga som är i behov av stöd och att hjälpa dem att anlita sådana tjänster och övrigt stöd som främjar deras utveckling, självständighetsprocess, delaktighet i samhället och övriga livskompetens och som bidrar till deras möjligheter till utbildning och till inträde på arbetsmarknaden.

När kommunen ordnar uppsökande ungdomsarbete ska den till ansvarig för verksamheten utse en kommunal tjänsteinnehavare eller en person som står i arbetsavtalsförhållande till kommunen. Den som arbetar inom uppsökande ungdomsarbete ska ha tillräcklig utbildning och erfarenhet av arbete bland unga. Uppsökande ungdomsarbete kan ordnas av en kommun eller av flera kommuner tillsammans. Kommunen kan ordna uppsökande ungdomsarbete också genom att skaffa tjänster hos en sammanslutning som producerar tjänster för unga. I detta fall ansvarar kommunen för att de tjänster som den har skaffat ordnas på det sätt som avses i denna lag.

Uppsökande ungdomsarbete inleds i första hand utifrån information som den unge själv har gett och utgående från den unges egen bedömning av sitt stödbehov. Uppsökande ungdomsarbete kan också inledas på basis av information från andra myndigheter.

11 §

Utlämnande av uppgifter för uppsökande ungdomsarbete

För att uppgifter ska få lämnas ut för det uppsökande ungdomsarbetet krävs den ungas samtycke, om inte något annat föreskrivs i denna lag eller någon annanstans.

Oberoende av bestämmelserna om sekretess ska en ung persons identifierings- och kontaktuppgifter med tanke på det uppsökande ungdomsarbetet lämnas ut till den unges hemkommun enligt följande:

- 1) undervisningsanordnare ska lämna ut uppgifter om unga som har avslutat sin grundläggande utbildning men inte har placerat sig i utbildning efter den grundläggande utbildningen,
- 2) utbildningsanordnare ska lämna ut uppgifter om unga som avbryter sina yrkes- eller gymnasiestudier,
- 3) försvarsmakten och civiltjänstcentralen ska lämna ut uppgifter om unga som befrias från sin värnplikts- eller civiltjänstgöring för att de inte är tjänstdugliga eller som avbryter sin tjänstgöring.

Om en undervisningsanordnare, en utbildningsanordnare, försvarsmakten eller civiltjänstcentralen med stöd av tillgänglig information och med beaktande av en i 2 mom. avsedd ung persons situation och stödbehov som helhet bedömer att den unge inte är i behov av i 10 § avsedda tjänster och övrigt stöd, behöver denna aktör inte lämna ut uppgifter om den unge.

Också andra myndigheter än de som nämns ovan i denna paragraf och Folkpensionsanstalten får oberoende av sekretessbestämmelserna lämna ut en ung persons identifierings- och kontaktuppgifter till den unges hemkommun för det uppsökande ungdomsarbetet, om myndigheten eller Folkpensionsanstalten med stöd av information som den fått i sitt uppdrag samt

RP 111/2016 rd

med beaktande av den unges situation och stödbehov som helhet bedömer att han eller hon utan dröjsmål är i behov av tjänster och annat stöd.

Om registrerade föreningar eller stiftelser som arbetar med unga eller andra sammanslutningar som erbjuder fritidsaktiviteter för unga bedömer att en ung person är i behov av uppsökande ungdomsarbete, kan de med uttryckligt samtycke av den unge eller vårdnadshavaren för en minderårig lämna ut den unges identifierings- och kontaktuppgifter till det uppsökande ungdomsarbetet.

Den som lämnar ut uppgifter som avses i denna paragraf ska på förhand på lämpligt sätt underrätta den unge och vårdnadshavaren för en minderårig om att uppgifter om den unge kan lämnas ut för det uppsökande ungdomsarbetet i situationer som avses i 2 och 4 mom.

Bestämmelser om att göra barnskyddsanmälan och föregripande barnskyddsanmälan finns i 25 och 25 c § i barnskyddslagen (417/2007). Bestämmelser om kontakt med socialvården för bedömning av stödbehovet finns i 35 § i socialvårdslagen (1301/2014). Om den som är anmälningspliktig enligt dessa bestämmelser har kontaktat den myndighet som ansvarar för socialvården, behöver det inte på basis av samma uppgifter göras en anmälan till det uppsökande ungdomsarbetet.

12 §

Behandling av uppgifter om unga i det uppsökande ungdomsarbetet

Identifierings- och kontaktuppgifter för det uppsökande ungdomsarbetet får lämnas ut på elektronisk väg. Inom ramen för det uppsökande ungdomsarbetet får uppgifter som inkommit i samband med uppdraget samköras eller annars behandlas i syfte att identifiera unga som är i behov av stöd och för skötseln av uppgifter inom det uppsökande ungdomsarbetet. Vid behandlingen av ett ärende som gäller en enskild ung person inom ramen för det uppsökande ungdomsarbetet registreras den som har anmält den unges kontakt- och identifieringsuppgifter, beslut om fortsatta åtgärder samt information om vilka uppgifter om den unge som lämnats ut och till vem. Kommunen är registeransvarig vid behandlingen av personuppgifter.

De uppgifter om en ung person som inkommit i samband med det uppsökande ungdomsarbetet får lämnas vidare till andra myndigheter endast med den unges samtycke. Om den unge är minderårig, krävs också vårdnadshavarens samtycke. Uppgifterna ska förstöras genast när de inte längre är nödvändiga för skötseln av uppgiften.

Den som arbetar med uppsökande ungdomsarbete får inte utan den unges samtycke för utomstående röja vad han eller hon i samband med skötseln av uppgifter som avses i denna lag har fått veta om den unges personliga förhållanden, hälsotillstånd eller ekonomiska situation eller om förmåner eller stödåtgärder som den unge åtnjuter. Om den unge är minderårig, krävs också vårdnadshavarens samtycke.

4 kap.

Verkstadsverksamhet för unga

13 §

Verkstadsverksamhet för unga

Verkstadsverksamheten för unga ska med hjälp av träning förbättra den unges färdigheter för att kunna komma in på en utbildning, slutföra en utbildning och komma in på den öppna arbetsmarknaden eller få tillgång till någon annan service som den unge behöver. Verkstadsverksamheten syftar till att förbättra den unges livskompetens och främja hans eller hennes utveckling, självständighetsprocess och delaktighet i samhället. Den unge får träning genom arbete eller arbetsverksamhet utifrån sina egna förutsättningar. På verkstaden görs det tillsam-

RP 111/2016 rd

mans med den unge upp en individuell träningsplan för honom eller henne. Verkstadsverksamhet för unga kan ordnas av en kommun, av flera kommuner tillsammans eller av en sammanslutning som producerar tjänster för unga. Vid verkstäder för unga ska det finnas kunskap om individuell träning och arbetsträning för unga. Verkstäderna ska följa upp resultaten av sin verksamhet.

I regel hänvisas de unga till verkstaden av en myndighet eller den som sköter ett offentligt uppdrag. Unga kan också på eget initiativ söka sig till verkstaden. Ett skriftligt avtal ingås om träningen för den unge som hänvisats till verkstaden. Inom verkstadsverksamheten för unga får uppgifter som inkommit i samband med avtalet eller i samband med det uppdrag som anges för verkstaden i 1 mom. behandlas i syfte att identifiera den unge som kommer för träning eller får träning samt för skötseln av uppgifter inom verkstadsverksamheten. Den som ordnar verkstadsverksamhet för unga ska definiera de uppgifter som innebär behandling av känsliga uppgifter.

14 §

Behandling av uppgifter om unga i verkstadsverksamheten

Inom verkstadsverksamheten för unga är det den ordnar verkstadsverksamheten som är registeransvarig och som ansvarar för behandlingen av personuppgifter. Vid behandlingen av ett ärende som gäller en enskild ung person inom verkstadsverksamheten införs i personregistret det i 13 § avsedda avtal som gäller den unge, den unges träningsplan, uppgifter som erhållits vid uppföljningen av träningen, fortsatta åtgärder i anknytning till dessa samt information om de uppgifter om den unge som lämnats ut och till vem. I registret införs också uppgifter om dem som ansvarar för den unges träning.

Uppgifter om den unge samlas in för att man ska kunna planera träningen, visa hur den unges färdigheter och kunskaper utvecklats och visa resultaten av träningen och den unges övriga servicebehov. Uppgifter samlas in hos den unge själv och hos den myndighet, eller den som sköter ett offentligt uppdrag, som hänvisat den unge till verkstaden samt genom iakttagelser av den unges framsteg inom träningen.

De uppgifter om en ung person som erhållits i samband med skötseln av uppgifter inom verkstadsverksamheten för unga får lämnas vidare till andra myndigheter eller andra som sköter offentliga uppdrag endast med den unges samtycke. Om den unge är minderårig, krävs också vårdnadshavarens samtycke. Uppgifter som erhållits i samband med den unges träning får lämnas ut till andra myndigheter eller andra som sköter offentliga uppdrag, om den unges träning avslutas eller tills vidare avbryts för att den unge övergår till en annan service som han eller hon omedelbart är i behov av. Uppgifterna ska förstöras genast när de inte längre är nödvändiga för skötseln av verkstadens uppdrag, dock senast fyra år från det att uppgifterna fördes in i registret.

Den som ordnar verkstadsverksamhet för unga och den som är anställd hos denne får inte utan den unges samtycke för utomstående röja vad de i samband med skötseln av uppgifter som avses i denna lag har fått veta om den unges personliga förhållanden, hälsotillstånd eller ekonomiska situation eller förmåner eller stödåtgärder som den unge åtnjuter. Om den unge är minderårig, krävs också vårdnadshavarens samtycke.

15 §

Narkotikatest i verkstadsverksamhet för unga

Den som ordnar verkstadsverksamhet för unga får ålägga den unge att visa upp ett intyg över narkotikatest om det finns grundad anledning att misstänka att den unge är narkotikapåverkad under träning vid verkstaden eller att den unga är narkotikaberoende. En ytterligare förutsättning är att testet är nödvändigt för att klarlägga den unges funktionsförmåga och att

RP 111/2016 rd

den unge sköter uppgifter som kräver särskild noggrannhet, tillförlitlighet, självständig om-
dömesförmåga eller god reaktionsförmåga och där den unges handlande under narkotikapå-
verkan eller narkotikaberoende

- 1) allvarligt äventyrar den unges eller någon annans liv eller hälsa,
- 2) allvarligt äventyrar säkerheten i trafiken, eller
- 3) väsentligt ökar risken för olaga handel med och spridning av i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen (373/2008) avsedda ämnen i verkstaden för unga eller i någon annan tränings-
miljö.

Med intyg över narkotikatest avses ett intyg som utfärdats av en kommunal eller någon an-
nan legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, av vilket det framgår att
den unge har genomgått test för utronande av användning av narkotika som avses i 3 § 1 mom.
5 punkten i narkotikalagen, samt en på testet grundad utredning om huruvida den unge har an-
vänt narkotika för andra än medicinska ändamål så att den unges funktionsförmåga har blivit
nedsatt. Intyget ska visas upp inom en skälig tid som bestämts av den som ordnar verkstads-
verksamheten för unga. En minderårig persons vårdnadshavare ska underrättas när intyg över
narkotikatest krävs.

Information som erhålls i samband med narkotikatest får användas endast för översyn av
den unges träningsplan och av det avtal som avses i 13 §. Uppgifterna om narkotikatestet får
behandlas endast av dem som ansvarar för den unges träning i verkstadsverksamheten för
unga eller av dem som fattar beslut om ändring av avtalet. Intyget över testet ska förvaras se-
parat från övriga personuppgifter.

Den som ordnar verkstadsverksamheten för unga svarar för kostnaderna för intyg över nar-
kotikatest som avses i denna paragraf.

På narkotikatestning av unga tillämpas i övrigt vad som i 19 § i lagen om företagshälsovård
(1383/2001) föreskrivs om testning av arbetstagare.

5 kap.

Statsfinansiering

16 §

Statsandel till kommuner

Bestämmelser om den statsandel som kommunerna beviljas för de användningsändamål som
avses i denna lag finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet
(1705/2009).

17 §

Rätt till statsbidrag för riksomfattande organisationer på ungdomsområdet

En förutsättning för beviljande av statsbidrag för verksamheten i en riksomfattande organi-
sation på ungdomsområdet är att undervisnings- och kulturministeriet godkänner organi-
sationen som berättigad till statsbidrag.

En organisation på ungdomsområdet som förverkligar de syften och utgångspunkter som
anges i 2 § kan godkännas som berättigad till statsbidrag. Vid prövningen av rätten till statsbi-
drag för en riksomfattande organisation på ungdomsområdet beaktas hur rikstäckande organi-
sationens verksamhet är, verksamhetens art, omfattning och samhällliga verkningar samt hur
organisationen främjar likställdhet, jämlikhet och delaktighet bland unga.

En organisation vars huvudsakliga uppgift är att främja studier inom ett enda utbildnings- el-
ler studieområde eller motsvarande område godkänns dock inte som berättigad till statsbidrag.

RP 111/2016 rd

En organisation som i huvudsak främjar facklig organisering godkänns inte heller som berättigad till statsbidrag.

En organisation godkänns inte heller som berättigad till statsbidrag om det finns särskilda bestämmelser om understöd till den eller om det finns ett separat anslag i statsbudgeten för statsunderstöd till organisationen.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för godkännande av organisationer som berättigade till statsbidrag i enlighet med denna paragraf och om det förfarande som ska iaktas vid godkännandet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 §

Beviljande av statsunderstöd till riksomfattande organisationer på ungdomsområdet

I statsbudgeten kan det årligen tas in ett anslag för verksamhet i riksomfattande organisationer på ungdomsområdet.

En riksomfattande organisation på ungdomsområdet kan fördela ett beviljat understöd till verksamheten i egna regionala eller lokala registrerade medlemsorganisationer på det sätt som föreskrivs i 7 § 2 mom. i statsunderstödslagen (688/2001).

Vid prövningen av beloppet av statsunderstödet till en riksomfattande organisation på ungdomsområdet beaktas organisationens ekonomi, hur rikstäckande verksamheten är, verksamhets art, omfattning och samhälleliga verkningar. Vid prövningen av statsunderstödet belopp beaktas därtill på vilket sätt organisationen i sin verksamhet främjar likställdhet, jämlikhet och delaktighet och hur den förverkligar de andra syften och utgångspunkter som anges i 2 §. Verksamhet som understöds ska vara allmännyttig. Utgifter för affärsverksamhet eller annan motsvarande verksamhet betraktas inte som godtagbara utgifter.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd i enlighet med denna paragraf och om det förfarande som ska iaktas vid beviljandet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

19 §

Beviljande av statsunderstöd till riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet

I statsbudgeten kan det årligen tas in ett anslag för verksamhet i riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet.

Undervisnings- och kulturministeriet godkänner kompetenscentrum som berättigade till statsbidrag. För att kompetenscentrum ska godkännas som berättigat till statsbidrag krävs det att centrumet utvecklar och främjar bas- och specialkompetensen på ungdomsområdet samt sakkunnigtjänster och andra tjänster på ungdomsområdet genom att producera, sammanställa, utnyttja eller sprida information om unga, ungdomsarbete eller ungdomspolitik. Därtill ska kompetenscentrumet förverkliga de syften och utgångspunkter som anges i 2 §.

Vid prövningen av rätten till statsbidrag beaktas även centrumets ekonomi och operativa förutsättningar, riksomfattande betydelse på ungdomsområdet och samhälleliga verkningar, det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitiken samt den helhet som kompetenscentrumen bildar. Rätten till statsbidrag beviljas för viss tid.

Vid prövningen av statsunderstödet belopp beaktas centrumets uppgifter samt verksamhetens art och samhälleliga verkningar. Verksamhet som understöds ska vara allmännyttig. Utgifter för affärsverksamhet eller annan motsvarande verksamhet betraktas inte som godtagbara utgifter. Ett eventuellt överskott ska användas för centrumets ungdomsarbete och utvecklingen av det.

Närmare bestämmelser om kompetenscentrumen och deras uppgifter och om förutsättningarna för godkännande av rätt till statsbidrag och för erhållande av statsunderstöd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

20 §

Beviljande av statsunderstöd till ungdomscentraler

I statsbudgeten kan det årligen tas in ett anslag för ungdomscentralers ungdomsarbete.

Undervisnings- och kulturministeriet godkänner ungdomscentraler som berättigad till statsbidrag. För att en ungdomscentral ska godkännas som berättigad till statsbidrag krävs det att centralen förverkligar de syften och utgångspunkter som anges i 2 § och att centralens huvudsakliga uppgift året om inom ungdomsarbetet är att tillhandahålla handledd äventyrs-, natur-, miljö-, kultur- eller lägerverksamhet för unga. Ungdomsarbetet vid ungdomscentralen ska även främja de ungas internationalisering och en hållbar utveckling. Vid prövningen av rätten till statsbidrag beaktas centralens ekonomi och operativa förutsättningar, verksamhetens samhälleliga verkningar och den helhet som ungdomscentralerna bildar.

Vid prövningen av statsunderstödet belopp beaktas centralens uppgifter inom ungdomsarbetet samt verksamhetens art och samhälleliga verkningar. Verksamhet som understöds ska vara allmännyttig. Utgifter för affärsverksamhet eller annan motsvarande verksamhet betraktas inte som godtagbara utgifter. Ett eventuellt överskott ska användas för utveckling av ungdomsarbetet och för underhåll och utveckling av den tillgängliga infrastrukturen för ungdomsarbetet.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för godkännande av ungdomscentraler som berättigade till statsbidrag och för erhållande av statsunderstöd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

21 §

Beviljande av statsunderstöd till verkstadsverksamhet för unga

I statsbudgeten kan det årligen tas in ett anslag för verkstadsverksamhet för unga.

En förutsättning för erhållande av statsunderstöd för verkstadsverksamhet för unga är att undervisnings- och kulturministeriet godkänner verkstaden för unga som berättigad till statsbidrag. Som en verkstad för unga som är berättigad till statsbidrag kan en sådan verkstad godkännas som fullgör uppgifterna och förverkligar syftet för verkstadsverksamheten för unga samt förverkligar de syften och utgångspunkter som anges i 2 §. Vid prövningen av rätten till statsbidrag beaktas verkstadens ekonomiska och operativa förutsättningar samt verksamhetens samhälleliga verkningar.

Vid prövningen av statsunderstödet belopp beaktas verkstadsverksamhetens art och samhälleliga verkningar samt hur verkstaden förverkligar de syften och utgångspunkter som anges i 2 §. Verksamhet som understöds ska vara allmännyttig. Utgifter för affärsverksamhet eller annan motsvarande verksamhet betraktas inte som godtagbara utgifter. Ett eventuellt överskott ska användas för drift och utveckling av verkstadsverksamheten för unga.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för godkännande av verkstadsverksamhet för unga som berättigad till statsbidrag och för erhållande av statsunderstöd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

22 §

Övriga statsunderstöd

I statsbudgeten kan det årligen tas in ett anslag för forskning som hänför sig till ungdomsarbete och ungdomspolitik samt för internationellt samarbete på ungdomsområdet, för bygande, grundläggande renovering och utrustning av lokaler för unga, för uppsökande ungdomsarbete och för verksamhet för att utveckla ungdomsarbetet.

23 §

Återkallande av rätten till statsbidrag

Undervisnings- och kulturministeriet kan återkalla rätten till statsbidrag för ett riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet, en ungdomscentral som avses i 20 § eller en verkstad för unga som avses i 21 §, om centrumet, centralen eller verkstaden inte längre uppfyller de förutsättningar för rätt till statsbidrag som föreskrivs i denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Ministeriet kan återkalla rätten till statsbidrag för en riksomfattande organisation på ungdomsområdet, om organisationen i sin verksamhet oavbrutet i två års tid brister i att uppfylla de förutsättningar för rätt till statsbidrag som föreskrivs i denna lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

6 kap.

Särskilda bestämmelser

24 §

Ungas deltagande och påverkan samt hörande av unga

Bestämmelser om de ungas möjligheter att delta och påverka i ungdomsfullmäktige eller en motsvarande påverkansgrupp för unga finns i 26 § i kommunallagen (410/2015).

Utöver det som föreskrivs i denna lag eller någon annanstans i lag ska kommunala och statliga myndigheter erbjuda och ordna med möjlighet för unga att delta i och påverka behandlingen av ärenden som gäller ungdomsarbete och ungdomspolitik på lokal-, region- och riksnivå eller så ska de unga höras på annat sätt i sådana frågor. De unga ska därtill höras i ärenden som gäller dem.

25 §

Statsbidragsmyndighet

Undervisnings- och kulturministeriet är statsbidragsmyndighet i de ärenden som avses i denna lag.

Ministeriet kan anvisa anslag som tagits in i statsbudgeten till regionförvaltningsverket för beviljande av understöd.

26 §

Finansieringen av statsandelar och statsunderstöd

Statsandelar och statsunderstöd som avses i denna lag ska i första hand betalas med vinstmedel av tippnings- och penninglotterispel.

27 §

Ändringssökande

Omprövning av ett beslut av undervisnings- och kulturministeriet får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003).

RP 111/2016 rd

Det beslut som fattas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende enligt 23 § som gäller återkallande av rätten till statsbidrag får överklagas genom besvär på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Över andra beslut av förvaltningsdomstolen får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

28 §

Rätt att anmäla på eget initiativ

Den som fullgör uppgifter som avses i denna lag har oberoende av skyldigheten att iaktta sekretess rätt att till polisen anmäla uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning, om han eller hon vid fullgörandet av uppgifterna har fått kännedom om omständigheter som ger skäl att misstänka att någon löper risk att bli utsatt för våld.

7 kap.

Ikraftträdande

29 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs ungdomslagen (72/2006).

Om det någon annanstans i lag hänvisas till den ungdomslag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, ska denna lag tillämpas i stället för den.

30 §

Övergångsbestämmelser

Statsunderstöd för 2017 till riksomfattande organisationer på ungdomsområdet, riksomfattande kompetenscentrum på ungdomsområdet, ungdomscentraler som avses i 20 § och verkstäder för unga som avses i 21 § beviljas i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Statens delegation för ungdomsärenden och utvärderings- och understödskommissionen som tillsattes före ikraftträdandet av denna lag fortsätter sin verksamhet till slutet av mandatperioden, dock så att statens delegation för ungdomsärenden byter namn till statens ungdomsråd när denna lag träder i kraft.

RP 111/2016 rd

Undervisnings- och kulturministeriet ska senast den 1 juli 2017 utan separat ansökan bedöma rätten till statsbidrag i fråga om organisationer och ungdomscentraler som fått understöd med stöd av den ungdomslag som upphävs genom denna lag.

Det första i 5 § avsedda riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitik godkänns för åren 2017—2019.

Helsingfors den 29 juni 2016

Statsministerns ställföreträdare, utrikesminister

Timo Soini

Undervisnings- och kulturminister Sanni Grahn-Laasonen